

2. กิ่งอำเภอเวียงเชียงรุ้ง

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนไม่ทราบถึง FTA - ไทยจีน และคิดว่าไม่มีผลกระทบใด ๆ กับตนเอง เนื่องจากผลผลิตก็ยังขายได้เหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลง แต่ให้ความเห็นว่าการเกษตรมีรายได้ลดลง เพราะต้นทุนการผลิตเพิ่มขึ้น ทั้งน้ำมันปุ๋ย ยาฆ่าแมลง จึงทำให้เกษตรกรบางรายต้องหาอาชีพเสริม เช่น จักสาน เย็บผ้า เป็นต้น

3. อำเภอเชียงของ บ้านแก่งเจริญ ต.ห้วยซ้อ อ.เชียงของ จ.เชียงราย

ประชาชนโดยทั่วไปไม่ทราบ ถึงข้อมูล FTA ไทย - จีน แต่อย่างไรก็ตาม ไม่เคยได้รับข้อมูลนี้จากหน่วยงานราชการ หรือนักการเมืองท้องถิ่น และคิดว่าตนเองไม่ได้รับผลกระทบจาก FTA เลย เพราะผลผลิตก็ยังขายได้เหมือนเดิม

9.3.2 การสัมภาษณ์เกษตรกรจังหวัดเชียงใหม่

สรุปการเก็บข้อมูล FTA ไทย-จีน บริเวณ อ.ฝาง จ.เชียงใหม่ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกหอมหัวใหญ่เป็นพืชเศรษฐกิจ พืชทั่วไปจะปลูกข้าวทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียว และหลังจากฤดูทำนาเกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกหอมหัวใหญ่ มีเกษตรกรบางรายจะปลูกพริก (พันธุ์เต๋อยไก่) พื้นที่เพาะปลูกส่วนมากมีการชลประทานที่ดีทำให้ผลผลิตมีปริมาณมากและคุณภาพที่ดี ในพื้นที่ที่มีการจัดตั้งสหกรณ์กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ อ. ฝาง โดยสหกรณ์ฯ มีหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกที่ถือหุ้นในสหกรณ์การจำหน่ายเมล็ดพันธุ์แก่เกษตรกร การให้สินเชื่อรูปแบบต่างๆ เช่น สินเชื่อเงิน ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง การให้สินเชื่อจะคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 1 ต่อเดือนในปีที่ราคาผลผลิตตกต่ำเกษตรกรผู้กู้ยืม สามารถชำระดอกเบี้ยโดยค้ำเงินต้นไว้ได้ แต่ถ้าผลผลิตตกต่ำติดต่อกันทุกปีทางสหกรณ์ฯ ก็จำเป็นต้องกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส) มาปล่อยสินเชื่อเกษตรกรอีกทอดหนึ่ง ทั้งนี้มีสมาชิกเกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ อ.ฝาง มีประมาณ 2,500 คน ถือเป็น สหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับสองของประเทศ โดยสหกรณ์ผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ ต.บ้านกาด อ.สันป่าตอง จ. เชียงใหม่ มีขนาดใหญ่เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ

ทั้งนี้ในปี 2546-ปี 2547 ราคาหอมหัวใหญ่ตกต่ำอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำกัดพื้นที่เพาะปลูกเพื่อไม่ให้สินค้าล้นตลาด แต่ราคาหอมหัวใหญ่ยังตกต่ำอยู่ เนื่องจากการทำข้อตกลงการค้าระหว่างไทย-จีนให้เร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ ในลักษณะเปิดเสรีล่วงหน้ายิ่งขึ้นไปอีก (สินค้าพิกัดศุลกากร 07 – 08) มีผลให้ภาชนะนำเข้าผักผลไม้ระหว่างไทย – จีน เป็น 0% ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ส่งผลทำให้หอมหัวใหญ่ที่มาจากประเทศจีนเข้ามาตีตลาด และเนื่องจาก หอมหัวใหญ่จากประเทศมีราคาถูกกว่าจึงทำให้ราคาลดลงและผลผลิตล้นตลาด

ดังนั้นการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ในเขตอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ส่วนมากให้ความเห็นที่สอดคล้องกันว่าการมีข้อตกลงระหว่างไทย-จีนซึ่งครอบคลุมการลดภาษีสินค้าผักผลไม้ตามพิกัดศุลกากร 07-08 ทุกรายการ รวมทั้งสิ้น 116 รายการตามพิกัด 6 หลัก ที่สำคัญได้แก่ พืชผักสดแช่เย็นทุกชนิด มันเส้น มันอัดเม็ด หอม กระเทียม มันฝรั่ง มันสำปะหลัง ถั่วต่างๆ ผลไม้สดหรือแห้งเช่นลำไย ทุเรียน เงาะ กล้วย และแอปเปิ้ล โดยส่งผลทำให้ทำให้หอมหัวใหญ่จากจีน เข้ามาตีตลาดในประเทศไทยทำให้หอมหัวใหญ่ของไทยขายไม่ได้ หรือหากขายได้ในปริมาณมากน้อยขึ้นกับปริมาณหอมหัวใหญ่ที่มาจากจีน กล่าวคือ หอมหัวใหญ่จากจีนจะถูกส่งมาทางเรือเข้าประเทศไทยที่กรุงเทพฯ (ข้อสังเกต : แม้ว่าจะมีท่าเรือเชียงแสน แต่หอมหัวใหญ่ส่วนมากก็จะนำเข้าประเทศไทยทางกรุงเทพฯ) ทำให้ราคาหอมหัวใหญ่ ที่ อ. ฝาง มีราคาสูงกว่าหอมหัวใหญ่จากจีน เมื่อบวกต้นทุนค่าขนส่งทำให้เกษตรกรขายสินค้าไม่ได้ ต้องรอให้ผลผลิตจากจีนมีจำนวนน้อยลง จึงจะสามารถขายได้โดยเกษตรกร จะต้องเก็บผลผลิตของตนไว้รอราคาสินค้าสูงขึ้น โดยที่หอมหัวใหญ่สามารถเก็บรักษาได้ 6 เดือน การเก็บรักษา 3 เดือนแรกจะแขวนไว้ในโรงเก็บ และอีก 3 เดือนจะต้องทำการตัดแต่งผลและเก็บไว้ในห้องเย็น

ปัจจุบัน หอมหัวใหญ่ที่มีอยู่ในตลาดของประเทศไทย มาจาก 3 แหล่งด้วยกัน คือ หอมหัวใหญ่ที่ปลูกในประเทศไทย หอมหัวใหญ่ที่นำเข้ามาจากประเทศจีน และหอมหัวใหญ่ที่นำเข้ามาจากประเทศฮอลแลนด์ โดยทั้งประเทศจีนและฮอลแลนด์จะมีฤดูกาลปลูกหอมหัวใหญ่ที่ตรงกับประเทศไทย ทำให้ผลผลิตออกมาชนกัน ซึ่ง หอมหัวใหญ่ที่ปลูกในไทยเสียเปรียบในทุกด้าน ทั้งทางด้าน ราคาและคุณภาพ ที่ราคาหอมจากจีนและฮอลแลนด์เมื่อรวมค่าขนส่งก็ยังถูกกว่าหอมของไทย นอกจากนี้คุณภาพก็ดีกว่า ลูกใหญ่กว่า แม้ว่าหอมจากฮอลแลนด์จะมีสีที่สวยงาม หอมหัวใหญ่ของไทยไม่ได้ แต่ผู้บริโภคก็ไม่ได้คำนึงถึงสีแต่คำนึงถึงราคามากกว่า

เกษตรกรผู้ปลูกหอมหัวใหญ่ได้รับผลกระทบอย่างมากจาก FTA ไทย-จีน เพราะราคาหอมจากจีนถูกกว่า เกษตรกรไทยจึงอาศัยช่องว่างทางตลาด กรณี ผลผลิตจากจีน มีน้อยหรือหมดฤดูกาลของจีน จะเร่งระบายสินค้า แต่ในอนาคตถ้าสินค้าจากจีน เข้ามาเป็นจำนวนมาก และต่อเนื่อง ก็จะทำให้เกษตรกรไทยไม่มีช่วงจังหวะในการระบายสินค้าเลย ทำให้ไม่สามารถขายได้ ต้องปล่อยให้ผลผลิตเน่าเสียไปทั้งหมด และก็มีแนวโน้มที่จะเป็นเช่นนั้น เพราะหลังจากการเปิด FTA ไทย-จีน สัดส่วนผลผลิตที่เน่าเสียจากการรอจังหวะการขายเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี 2548 ผลผลิตที่เน่าเสียจากการรอจังหวะของตลาด สูงถึง ร้อยละ 30 ของผลผลิตทั้งหมด

จากการสำรวจข้อมูลพบว่าเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง FTA ไทย-จีน ในระดับปานกลาง แต่ในกรณีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหอมหัวใหญ่ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงกับตน เกษตรกรจะรู้ข้อมูลเป็นอย่างดี และเห็นว่าข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีน มีผลกระทบอย่างมากกับตนและไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงดังกล่าว แต่อย่างไรก็ตามเกษตรกรก็ยังไม่มีการวางแผนปรับตัวกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เนื่องจาก การขาดความรู้ ความเข้าใจ การขาดอำนาจต่อรองกับภาครัฐ.

เมื่อสอบถามเกษตรกรพบว่า เกษตรกรก็ได้คิดจะหันไปปลูกพืชอย่างอื่น เนื่องจาก ราคาหอมหัวใหญ่ยังถือว่ามีความดีอยู่เมื่อเทียบกับการปลูกพืชชนิดอื่น และยังมีมาตรการปลูกของทั่วประเทศ ทำให้แม้ว่าจะมีผลผลิตจากจีนมาตีตลาด แต่ก็ยังมีช่วงจังหวะของตลาดที่สามารถระบายของได้ จึงยังคงปลูกต่อไป

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บทที่ 10

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

จากการผลการสำรวจและศึกษาถึงผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี ที่ได้กล่าวไปในบทที่ 1-10 แล้ว ในบทนี้จะสรุปประเด็นสำคัญของการศึกษาว่า จากการที่ รัฐบาลไทยและจีนได้มีการลงนามในข้อตกลงเร่งลดภาษีศุลกากรสินค้าผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีนให้เหลือร้อยละศูนย์ หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า “ข้อตกลง เอฟทีเอ ไทย-จีน” เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2003 โดยครอบคลุมสินค้ากลุ่มผักและผลไม้ตามพิกัดศุลกากร HS 07-08 รวมทั้งสิ้น 116 รายการ (ตามพิกัด 6 หลัก) และมีผลบังคับใช้นับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 (2003) โดยอาศัยกรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจอาเซียน-จีน ภายใต้ Early Harvest Program เพื่อต้องการศึกษาว่า (1) ข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนส่งผลดีและผลเสียต่อการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนอย่างไร โดยเฉพาะการค้าชายแดนระหว่างไทย-จีนตอนใต้ โดยเน้นหนักไปยังสินค้าเกษตรกรรมของทั้งสองประเทศ (2) ศึกษาว่าการเปิดการค้ากับจีน (ตอนใต้) จะทำให้มีปริมาณสินค้าเข้าจากจีนไหลทะลักเข้ามาในไทยมากกว่าสินค้าออกจากไทยที่ส่งออกไปยังจีนหรือไม่อย่างไร อุปสรรคการค้าอื่นๆ(non-trade barriers)ที่ยังทำประเทศไทยเสียเปรียบแม้ว่าจะมีการทำข้อตกลงการค้า (3) ประชาชนในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนได้รับผลได้จากข้อตกลงการค้ามากน้อยเพียงใด (4) หน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้ประกอบการโดยทั่วไป มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของข้อตกลงการค้าเสรีอย่างไรบ้าง (5) รูปแบบการค้าชายแดนมีลักษณะการค้าชายแดนยังคงเป็นการค้าในระบบที่ผ่านพิธีการศุลกากรหรือไม่ เมื่อเทียบกับการค้านอกกระบวนและสัดส่วนของการค้านอกกระบวนลดลงหรือไม่ (6) รูปแบบการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนของไทยมีการปรับตัวอย่างไรต่อข้อตกลงการค้าเสรี และ (7) การค้าชายแดนด้านเชียงรายมีศักยภาพเพียงพอหรือไม่สำหรับข้อตกลงการค้าเสรีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของการค้าชายแดนอย่างไรบ้าง

10.1 การค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน

การค้าชายแดนระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอดีตนั้นมิมีวัตถุประสงค์เพื่อการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างท้องถิ่นของประชาชนในเขตชายแดนที่ติดต่อกันเท่านั้น แต่หลังจากที่ความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ติดต่อกันทางด้านการเมือง และการค้า ทำให้ปริมาณการค้ามากขึ้น ก่อนที่จะมีข้อตกลงเปิดเสรีการค้า (FTA) นั้น ปัญหาการค้าชายแดน โดยเฉพาะการประกอบการค้าชายแดนระหว่างภาคเหนือกับประเทศ

เพื่อนบ้านยังมีปัญหาและอุปสรรค เช่น ปัญหาประเทศเพื่อนบ้านปิดด่านชายแดน ปัญหาการสูญเสียตลาดสินค้าสำคัญบางประเภทให้ประเทศอื่น เช่น จีน สิงคโปร์ และมาเลเซีย ปัญหากฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการค้า การชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารยังไม่เป็นที่นิยม ปัญหาระเบียบพิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการเดินทางเข้า-ออกประเทศ ปัญหาด้านการคมนาคมขนส่งทางน้ำ

ลักษณะของการค้าต่างประเทศของภาคเหนือตอนบนนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่และด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (2) การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน มูลค่าการค้าต่างประเทศของภาคเหนือมากกว่าร้อยละ 80 เป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน สินค้าสำคัญคืออุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นช่องทางส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปและแช่แข็ง และสินค้าหัตถกรรม ส่วนการค้าชายแดนเป็นการค้ากับพม่า ลาว และจีน (ตอนใต้) มากกว่าร้อยละ 60 เป็นการค้ากับพม่า รองลงมาได้แก่ จีนตอนใต้ และลาว ตามลำดับ โดยมีสินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ยางรถยนต์ และวัสดุก่อสร้าง ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ โค กระบือ และไม้แปรรูป เป็นสำคัญ สภาพการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยทั่วไปนั้นสามารถแบ่งรูปแบบการค้าออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (1) การค้าในระบบ (2) การค้าผ่านแดน คือ การส่งสินค้าออกจากประเทศไทยผ่านเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้านหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง เรียกว่าการค้าผ่านแดนไปยังประเทศที่สาม (3) การค้าระดับชาวบ้านการค้าทั้งส่งออกและนำเข้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร เป็นลักษณะของการค้าที่ประชาชนของทั้งสองประเทศข้ามไปมาระหว่างชายแดนเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคเพื่อไปใช้ หรือการค้าในท้องถิ่นของตนเอง จะต้องกระทำการค้ากัน ณ จุดผ่านแดนที่บริเวณชายแดนประเทศซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ (1) จุดผ่านแดนถาวร (2) จุดผ่านแดนชั่วคราว (3) จุดผ่อนปรน และยังมีช่องทางเข้า-ออกธรรมชาติซึ่งเป็นช่องทางบริเวณชายแดนเพื่อการเดินทางเข้าออกของประชาชนที่เดินทางไปมาหาสู่กันฉันท์เครือญาติ

(1) การค้าชายแดนไทย-พม่า

การค้าชายแดนไทย-พม่าพบว่ามีจุดการค้าใหญ่ที่สุด คือ อำเภอแม่สาย-เมืองท่าขี้เหล็กของพม่า ในปัจจุบันพบว่าผู้ประกอบการค้าเดิมที่มีอยู่มากกรายนั้นในปัจจุบันลดลงไปเหลือเพียงไม่กี่ราย เนื่องจากมีกิจการที่ออกจากตลาดจำนวนมาก เหลือเพียงผู้ประกอบการค้าส่งรายใหญ่เท่านั้น สภาพการแข่งขันมีน้อยและมีลักษณะของผู้ขายน้อยราย การกำหนดราคาสินค้าจึงตกลงกันที่จะกำหนดราคาในกลุ่มได้ และผู้ประกอบการจะเป็นผู้ที่ดำเนินธุรกิจมานานและมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่ยาวนานกับลูกค้ารายใหญ่ในประเทศจีนและพม่า ซึ่งการที่จะมี

คู่แข่งขั้วรายใหม่ที่มีความเสี่ยงสูงจะเข้ามาชิงตลาดในพื้นที่มีน้อย และไม่สามารถแย่งชิงส่วนแบ่งการตลาดได้

การส่งออก ส่วนใหญ่จะเป็นการรวบรวมซื้อและส่งออกสินค้าโดยกลุ่มพ่อค้าชายแดนท้องถิ่น หรืออาศัยพ่อค้าชายแดนในลักษณะการเป็นนายหน้าคอยช่วยติดต่อกับคู่ค้าพม่า เนื่องจากการค้าชายแดนบริเวณนี้ยังต้องอาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างพ่อค้าเป็นสำคัญ การส่งออกสินค้าส่วนใหญ่เป็นการค้าส่งมากกว่าการค้าปลีก โดยมีรูปแบบการค้าในหลายลักษณะ คือ

(1) พ่อค้าชายแดนเป็นผู้รวบรวมสินค้าทั้งจากกรุงเทพและในท้องถิ่น ตามคำสั่งซื้อของพ่อค้าพม่าและส่งมอบสินค้าที่ด่านชายแดน

(2) พ่อค้าชายแดนทำหน้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายสินค้าให้กับบริษัทผู้ผลิตจากส่วนกลาง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มพ่อค้าที่ติดต่อกับชายแดนมานาน และเป็นพ่อค้ารายใหญ่ในท้องถิ่น

(3) บริษัทในกรุงเทพเป็นผู้ผลิตและส่งออกเองโดยตรง รวมถึงมีคู่ค้าพม่าเข้ามาติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตในส่วนกลางเองโดยไม่ผ่านพ่อค้าชายแดน ส่งผลให้ส่วนแบ่งการตลาดของพ่อค้าชายแดนในอำเภอแม่สายลดลง

(4) การจำหน่ายตรงจากร้านค้าในอำเภอแม่สาย กรณีนี้คู่ค้าพม่าหรือประชาชนพม่าจะข้ามฝั่งเข้ามาซื้อเองโดยตรง ลักษณะนี้จะมีทั้งการค้าปลีกและการค้าส่ง

การนำเข้า ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้าเป็นสำคัญ โดยหากเป็นการค้าชายแดนบริเวณชายแดน ส่วนใหญ่เป็นการค้าของป่าต่างๆ และสินค้าประเภทพืชไร่ โค-กระบือมีชีวิต และอัญมณี ซึ่งเป็นสินค้าต้องห้ามที่กระทรวงพาณิชย์พม่าได้ออกประกาศห้ามส่งออกตามแนวชายแดน ส่วนการค้าผ่านแดน ได้แก่ สินค้าจากจีนที่นำมาจำหน่ายในตลาดชายแดนที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก และข้ามเข้ามาขายในฝั่งไทย สินค้าดังกล่าวเริ่มมีบทบาทอย่างมากในปัจจุบัน โดยส่วนใหญ่ประเภทของสินค้าในอดีตนั้นมักเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นส่วนใหญ่ อำนาจในการต่อรองของลูกค้าไม่มี สำหรับการนำเข้าสินค้าจากประเทศพม่ามีผู้ประกอบการนำเข้าน้อยราย เนื่องจากความแน่นอนของสถานการณ์ในประเทศพม่า และรูปแบบการกระจายสินค้าของผู้ประกอบการในประเทศพม่าเปลี่ยนแปลงจากเดิม มีการส่งผู้ค้าปลีกหาสินค้ามาจำหน่ายที่ตลาดในฝั่งไทยจำนวนมาก

ส่วนการชำระเงินของพ่อค้าชายแดนไทย-พมามักนิยมการชำระเงินที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์สำหรับการค้าชายแดน การเลือกวิธีการชำระเงินมีเพียงวิธีเดียวคือ การชำระเงินสด โดยจะใช้เงินสดบาทในการซื้อขายสินค้าเท่านั้น เนื่องจากค่าเงินจัตของประเทศพม่าไม่มีเสถียรภาพ โดยมีวิธีการในการชำระเงินค่าสินค้าส่วนใหญ่การชำระเงินค่าสินค้าที่ไม่ผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ เกือบทั้งหมด และการชำระเงินค่าสินค้าผ่านระบบธนาคารพาณิชย์

โดยรูปแบบการชำระเงินหลักทั้งสองสามารถจำแนกออกเป็นลักษณะเฉพาะได้อีก 6 รูปแบบ ได้แก่ (1) การชำระเงินผ่านระบบการหักบัญชี (โพลีกัน) (2) การชำระค่าสินค้าด้วยเงินบาท (3) การชำระค่าสินค้าด้วยเงินจัด (4) การชำระค่าสินค้าด้วยวิธีหักกลบลบหนี้ระหว่างบริษัทในเครือ (5) การชำระค่าสินค้าด้วยการเปิด L/C และ (6) การชำระค่าสินค้าผ่านบัญชีเงินบาททั่วไป

(2) การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้

การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้จะแบ่งเป็นการค้าผ่านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และผ่านอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย

(2.1) การค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงแสน

อำเภอเชียงแสนเป็นศูนย์กลางการค้าชายของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบกลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ได้แก่ ประเทศลาว ประเทศพม่า โดยปัจจุบันประเทศจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของอำเภอเชียงแสน ในระยะเริ่มแรกของการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้นั้น ผู้ประกอบการค้าชายแดนอำเภอเชียงแสนเป็นกลุ่มที่ทำการค้าชายแดนมาก่อน ทั้งที่อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน เกือบทั้งหมดมีประสบการณ์ในการค้าขนาดจำกัด วงเงินซื้อขายไม่มากนัก การค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงแสนมีลักษณะของการแข่งขันสูง เนื่องจากมีผู้ประกอบการจากพื้นที่อื่น เข้ามาทำกิจการค้าผ่านแดนในอำเภอเชียงแสนมากขึ้น โดยส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทในเครือหรือมีหุ้นส่วนกับผู้ประกอบการส่งออกหรือนำเข้าจากประเทศจีน ผู้ประกอบการจากพื้นที่อื่นโดยเฉพาะจากกรุงเทพฯ จะเข้ามาทำการส่งสินค้าผ่านพิธีการทางด่านศุลกากรเท่านั้น แต่ไม่ตั้งสถานประกอบการในอำเภอเชียงแสน

ทั้งนี้พ่อค้าชายแดนหรือคู่ค้าชาวจีนนั้นมียานาจอในการต่อรองสูงแม้ว่าสินค้าที่สั่งจากพ่อค้าส่งออกไทยจะเป็นสินค้าจำเป็นและขาดแคลนที่ แต่เนื่องจากมีผู้แข่งขันจำนวนมากราย และสามารถติดต่อกับลูกค้าได้โดยตรง การกำหนดราคาสินค้าจะกำหนดโดยคำนึงถึงจำนวนสินค้าที่สั่ง หากสั่งในปริมาณมากก็จะได้ส่วนลด การกำหนดราคาสินค้าจะรวมค่าขนส่งและค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปด้วย การแข่งขันมีผลต่อการกำหนดราคาสินค้าและลูกค้ามียานาจอในการต่อรอง เนื่องจากมีคู่แข่งจำนวนมาก ราคาสินค้าขึ้นอยู่กับประเภทสินค้าและปริมาณความต้องการของลูกค้า วิธีการค้าชายแดนของผู้ประกอบการค้าด้านอำเภอเชียงแสน มีรูปแบบการขนส่งเช่นเดียวกับการค้าชายแดนไทย-พม่า

คู่ค้าจีนส่วนใหญ่มาจากมณฑลยูนนาน นครคุนหมิง เมืองเชียงรุ่ง และเมืองในมณฑลอื่น เช่น มณฑลกว่างตุง เสินเจิ้น นครเซี่ยงไฮ้ เมืองฟู่โจว มณฑลฟูเจี้ยน เป็นต้น โดยผู้ส่งออกจีนมีทั้งเป็นบุคคล ร้านค้า โรงงาน และตัวแทนจำหน่าย ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า การติดต่อค้าขายระหว่างกันมีทั้งผู้นำเข้าไทยเข้าไปติดต่อรวบรวมสินค้าจากตลาดหรือแหล่งผลิตใน

จีนโดยตรง กรณีเป็นคู่ค้าประจำ สามารถสั่งซื้อทางโทรศัพท์หรือโทรสาร หรือพ้อคำจีนขนส่งสินค้ามาให้พ้อคำไทยที่ทำเรือเชียงแสน สามารถแบ่งลักษณะการนำเข้าสินค้าได้ 4 ลักษณะ คือ

1) ผู้นำเข้าไทยให้บริษัทที่มีหุ้นส่วนในจีนเข้าไปรับซื้อสินค้าจากคู่ค้าในจีนโดยตรง และทำการส่งออกและดำเนินการขนส่งในนามบริษัทดังกล่าว โดยมีการกำหนดราคาสินค้าเป็นเงินสกุลหยวน

2) ผู้ส่งออกจีนรวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตในจีนและนำสินค้าเข้ามาขายโดยตรงที่ฝั่งไทย และพ้อคำไทยเข้าไปรับซื้อที่ทำเรือเชียงแสน/ด่านอำเภอแม่สาย หรือ ผู้ส่งออกจีนนำเข้าสินค้าตามคำสั่งซื้อของพ้อคำไทย การค้าส่วนใหญ่ในกรณีนี้ส่วนใหญ่ราคาสินค้าถูกกำหนดเป็นเงินสกุลบาท อย่างไรก็ตาม พ้อคำสามารถชำระเงินได้ทั้งสกุลเงินหยวนและเงินบาท

3) ผู้นำเข้าไทยจ้างโรงงานผลิตสินค้าในจีน และขนส่งทางบกเพื่อนำเข้าผ่านด่านชายแดนอำเภอแม่สาย อาทิ สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น การกำหนดราคาเสนอขายมีทั้งสกุลบาทและหยวน

4) ผู้นำเข้าไทยจ้างโรงงานผลิตสินค้าในจีน และขนส่งทางบกเพื่อนำเข้าผ่านด่านชายแดนอำเภอแม่สาย อาทิ สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น การกำหนดราคาเสนอขายมีทั้งสกุลบาทและหยวน

ทั้งนี้การค้าส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการ มีเพียงใบกำกับสินค้าเท่านั้น และมีเพียงบางรายเท่านั้นที่มีการทำสัญญาซื้อขาย และสกุลเงินที่คู่ค้าเสนอขายให้พ้อคำนำเข้าไทย ส่วนใหญ่เป็นเงินบาทและหยวนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน สำหรับระยะเวลาในการขนส่งขึ้นอยู่กับระยะทางจากเมืองต้นทาง ช่องทางการกระจายสินค้าขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า กรณีสินค้าเกษตรผู้นำเข้าจะจำหน่ายต่อยังพ้อคำขายส่งในประเทศ หรือหากเป็นสินค้าประเภทอุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า จะเป็นการจำหน่ายปลีกให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางข้ามพรมแดนด่านอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายไปยังตลาดสินค้าที่อำเภอท่าลี่เหล็ก สหภาพพม่า หรือสินค้าอุปโภคบริโภคจากจีนซึ่งผ่านแดนพม่าเข้ามาเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป อาหารแห้ง จะมีกลุ่มพ้อคำรายย่อยชาวไทยนำสินค้านี้ดังกล่าวเข้ามาจำหน่ายที่อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เพื่อขายต่อให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว

(2.2) การค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงของ

อำเภอเชียงของมีการค้ากับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศจีน โดยมีความสำคัญในการเป็นประตูการค้าทางบกกระหว่างประเทศ จากสภาพที่ตั้งของอำเภอเชียงของซึ่งมีความได้เปรียบด้านภูมิศาสตร์ที่มีระยะทางเดินทางไปประเทศจีนไม่ไกลนัก โดยห่างจาก อ.เชียงของ ถึงประเทศจีนตอนใต้ คือ เมืองเชียงรุ่ง มณฑลยูนนาน ประมาณ 344 กม. ตามเส้นทางเชียงของ - เมืองห้วยทราย (แขวงบ่อแก้ว) - หลวงน้ำทา - บ่อเต็น - เมืองลา - เมืองเชียงรุ่ง - คุณหมิง ซึ่งในอนาคตตามแผนการพัฒนาเพื่อรองรับเขตเศรษฐกิจพิเศษนั้นจะมีการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขง เพื่อเชื่อมการเดินทางของอำเภอเชียงของกับแขวงบ่อแก้ว เพื่อเดินทางไปคุณหมิง ประเทศจีน โดยทางหลวงหมายเลข 3 ของ สปป.ลาว (R3E) ข้อดีของอำเภอเชียงของก็คือ มีฝักระหว่างแม่น้ำโขงเป็นเมืองห้วยทราย (ระดับอำเภอ) ซึ่งเป็นที่ตั้งของแขวงบ่อแก้ว (ระดับจังหวัด) ของสปป.ลาว ทำให้มีประชาชนลาวอาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่น การติดต่อที่เป็นารกับ สปป.ลาว ที่อำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของจะต้องผ่านเมืองดังกล่าว ทำให้อำเภอเชียงของมีความได้เปรียบในแง่

จุดการค้าเชียงของ เป็นจุดส่งออกสินค้าที่สำคัญของไทย มูลค่าการส่งออกเฉลี่ยร้อยละ 96 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าเพื่อการอุปโภคและบริโภค ประมาณร้อยละ 65 ส่วนใหญ่เป็นสินค้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและสิ่งจำเป็นในการครองชีพ เช่น ผงซักฟอก รองเท้าแตะ ถ่านไฟฉาย เสื้อผ้า รองลงมาได้แก่ ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม เช่น ผงชูรส ข้าวสาร บะหมี่สำเร็จรูป นมข้นหวาน โอวัลติน และสินค้าประเภทอื่น ได้แก่ วัสดุก่อสร้าง เครื่องสำอาง ผ้าพลาสติก ยารักษาโรค สำหรับสินค้านี้ดังกล่าวมีการส่งไปยัง 6 แขวงในภาคเหนือของ สปป.ลาว ซึ่งแต่ละแขวงมีความต้องการสินค้าแต่ละประเภทมากน้อยแตกต่างกันคือ แขวงหลวงน้ำทาต้องการสินค้าประเภทวัสดุก่อสร้าง แขวงพงสาลี ต้องการสินค้าประเภทรองเท้าแตะ และแขวงหัวพันต้องการสินค้าประเภทผงชูรสสำหรับสินค้าประเภททุ่น ประมาณร้อยละ 10 ของมูลค่าส่งออกทั้งหมด ได้แก่ เครื่องยนต์ รถแทรกเตอร์ เครื่องปั้มน้ำ ส่วนสินค้าประเภทอื่น ๆ ร้อยละ 25 เช่น น้ำมันเชื้อเพลิง รถจักรยาน รถจักรยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น การชำระค่าสินค้าจะชำระเป็นเงินสดทั้งหมด

10.2 ผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งการค้าเสรี (Free Trade Area: กรณีความตกลงเร่งลดภาษีผักและผลไม้ระหว่างไทย-จีน (Early Harvest)

เขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0% และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งเน้นด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลัง ๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) และการลงทุนด้วย และปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ก็ได้ขยายขอบเขตของ FTA ให้ครอบคลุมการค้าและบริการ การท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล การสื่อสาร การขนส่ง ฯลฯ พร้อมกับความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น การลงทุน การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา และการอำนวยความสะดวกทางการค้าด้วย

- (1) ให้ประเทศลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ลงให้เหลือ ร้อยละ 0 ทันที ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546
- (2) สินค้าที่จะลดภาษี ครอบคลุมสินค้าผักและผลไม้ทุกรายการ (พิกัดศุลกากร 07-08)
- (3) กฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า กำหนดให้ใช้หลัก Wholly obtained โดยเป็นสินค้าที่เพาะปลูก และเก็บเกี่ยว

สรุปผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีนที่มีต่อสถานการณ์การค้าผักและผลไม้หลังจากที่มีการจัดทำข้อตกลงเปิดเสรีล่วงหน้าก่อน (Early harvest) พบว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทย-จีน เพิ่มขึ้น ทั้งการส่งออกและนำเข้า โดยไทยยังเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า สินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ มันสำปะหลัง ทุเรียน มังคุด ลำไย ส่วนสินค้านำเข้าที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ แอปเปิ้ล แพร์และควินซ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางตรงข้ามมูลค่าการค้าระหว่างไทย-จีนที่ผ่านด่านศุลกากรในภาคเหนือลดลง เนื่องจากการค้าเริ่มเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้นโดยการค้าไทย-จีนจะใช้บริการส่งออกและนำเข้าทางกรุงเทพมากกว่า ส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการขนส่งสินค้า จากเดิมต้องขนส่งทางลำน้ำโขงผ่านชายแดนพม่าและเข้าสู่จีน เพื่ออาศัยสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีก่อนส่งต่อไปยังมณฑลยูนนานเพื่อกระจายไปยังผู้บริโภคมณฑลทางภาคตะวันออก โดยในกรณีที่จีนนำเข้าจากพม่าหรือลาวจะเสียภาษีนำเข้าจีนในอัตราการค้าชายแดน (ต่ำกว่าภาษีนำเข้าอัตราปกติถึงหนึ่ง) และขนส่งไปยังเมืองคุนหมิงเพื่อกระจายสินค้าไปยังเมืองปลายทาง ซึ่งต้องขนส่งหลายขั้นตอนกว่าจะถึงปลายทาง แต่หลังจากมีการลดภาษีผักและผลไม้เหลือร้อยละ 0 ทำให้สามารถขนส่งผักและผลไม้เข้าจีนได้โดยตรง ผ่านท่าเรือกรุงเทพถึงเมืองปลายทางเซี่ยงไฮ้ กวางโจว ฯลฯ จึงไม่

จำเป็นต้องขนส่งผ่านชายแดน นอกจากนั้นการขนส่งทางทะเลยังมีขั้นตอนการขนส่งน้อยกว่าขนส่งผ่านชายแดน

ผลการศึกษาความคิดเห็นจากผู้ประกอบการค้าชายแดนและเกษตรกรในพื้นที่

สรุปผลการศึกษาในส่วนของผู้ประกอบการค้าชายแดนพบว่าจากกลุ่มออกแบบสอบถามกับตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 128 คนพบว่า ส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นคนในพื้นที่มากที่สุด โดยผู้ประกอบการที่เป็นเพศหญิงมีสัดส่วนที่มากกว่าเพศชาย มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด มีรายได้ต่ำสุด 2,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 70,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,448.25 บาท ทั้งนี้สินค้าส่วนใหญ่จำหน่ายภายในประเทศมากที่สุด โดยเฉพาะสินค้าประเภทเครื่องนุ่งห่มหรือสิ่งทอมากที่สุด ส่วนช่องทางการติดต่อในการประกอบธุรกิจนั้น ส่วนใหญ่ผ่านอำเภอเชียงแสนมากที่สุด การขนส่งสินค้าไม่ได้ส่งสินค้าออกทางน้ำ โดยในการขนส่งทางบกนั้นใช้เส้นทางไทย(แม่สาย) – พม่า - จีนตอนใต้ (R3W) หากเป็นการขนส่งสินค้าทางน้ำผ่านแม่น้ำโขงไปยังจีนตอนใต้ ในกรณีของสินค้าออกจากไทยไปจีน ยังกระทำผ่านท่าเรือเชียงแสน-เชียงรุ่ง (จิ่งหง) ในกรณีของการนำเข้าสินค้า เนื่องจากผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในส่วนของผู้ประกอบการเป็นผู้ที่ทำการค้าด้านอำเภอแม่สาย ดังนั้นสินค้าส่วนใหญ่ไม่ได้นำเข้าสินค้าเอง กล่าวคือ มีพ่อค้าคนกลางนำสินค้ามาส่งให้ หรือบางส่วนก็ไปเอาสินค้าเองจากจังหวัดเชียงใหม่ ไม่ได้นำสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาขาย คิดเป็นร้อยละ 84.4 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ทั้งนี้ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจมาเป็นระยะเวลา 5- 10 ปีมากที่สุด จากการศึกษาพบว่า รูปแบบการรับชำระเงินและการชำระเงินของผู้ประกอบการค้าชายแดน ส่วนใหญ่ ร้อยละ 90.6 เป็นเงินสด ทั้งนี้พบว่าสินค้าหรือธุรกิจการค้าชายแดน ร้อยละ 50.4 มีมูลค่าต่อเดือนน้อยกว่า 10,000 บาท มี ผู้ประกอบการค้าชายแดนส่วนใหญ่ เก็บสินค้าไว้ในร้านมากที่สุด เหตุผลหลัก ที่ทำให้พื้นที่บริเวณชายแดนอำเภอแม่สาย กลายเป็นจุดขายที่สำคัญสำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการขายสินค้า เนื่องจากเป็นอำเภอที่คนมาท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีชื่อเสียงในด้านสินค้าที่มีราคาถูก ประกอบกับสามารถข้ามชายแดนไปยังประเทศพม่า ได้อย่างสะดวกกว่าด่านในเขตจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาซื้อสินค้าจำนวนมากในอำเภอแม่สาย จึงเป็นเหตุให้เกิดการขายยดลดในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น ผู้ขายส่วนใหญ่ไม่ใช่คนไทย แต่เป็นชาวพม่าที่มีการหาบสินค้ามาขายที่ตลาดในตอนเช้าและกลับเข้าพม่าในตอนเย็น สินค้าที่จำหน่ายในบริเวณชายแดนอำเภอแม่สายฝั่งไทย จะเป็นสินค้าทั้งอุปโภคและบริโภค ซึ่งหากดูผิวเผินแล้วเหมือนว่าสินค้าเหล่านี้ได้นำมาจากจีนและจากฝั่งพม่า ในความเป็นจริงแล้วสินค้าเหล่านี้ส่วนใหญ่มาจากในประเทศไทย

ในเรื่องของความรู้-ความเข้าใจเรื่องข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนนั้น จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการในพื้นที่ไม่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) และไม่ได้ให้ความสำคัญกับข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) เนื่องจากการค้าชายแดนเป็นลักษณะของการซื้อขายไป ที่ไหนให้ราคาต่ำกว่าก็ซื้อ และจำหน่ายสินค้าตามความต้องการของลูกค้า เป็นหลัก ผู้ประกอบการจะให้ความสำคัญกับสภาพเศรษฐกิจว่าในช่วงไหนมีสภาพเศรษฐกิจดีหรือเป็นช่วงวันหยุดที่มีนักท่องเที่ยวมากเพื่อเตรียมตัวรับมือมากกว่า อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการคิดว่า FTA ไม่ส่งผลกระทบต่อตนเอง เพราะไม่ว่าก่อนหรือหลังการมีข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ก็สามารถค้าขายได้ตามปกติ สำหรับผู้ประกอบการที่เป็นผู้ประกอบการรายใหญ่ที่มีการส่งสินค้าผ่านชายแดนพม่า นั้น จะเป็นผู้ประกอบการคนกลางที่รับสินค้าจากบริษัทใหญ่หรือโรงงานที่กรุงเทพฯ และบางครั้งจะเป็นบริษัทใหญ่จากกรุงเทพฯ มานำส่งสินค้าเอง ทั้งนี้ผู้ประกอบการเกือบทั้งหมดไม่ทราบว่า มีข้อตกลงการค้าเสรี (FTA) ระหว่างไทย-จีน แม้จะมีบางส่วนที่ทราบก็ไม่วุ่นในสาระสำคัญ เช่น มีความเข้าใจว่าข้อตกลงการค้าเสรี คือ เขตปลอดภาษี โดยจะเข้าใจว่าการค้าขายไม่ต้องเสียภาษี

การค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย จากการศึกษายังพบว่าการค้าชายแดนด้านอำเภอเชียงแสน กลุ่มของผู้ประกอบการค้าชายแดนนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ทำการค้า ไม่มีการตั้งบริษัทนำเข้าและส่งออกแต่อย่างใด ส่วนมากเป็นสาขาของบริษัทชิปปิง (Shipping) ที่มาจากภายนอกพื้นที่ กลุ่มผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออกจะอยู่ที่อื่นและใช้บริการของบริษัทชิปปิงในการอำนวยความสะดวกการนำเข้าและส่งออกแทน ซึ่งหากพิจารณาจากการศึกษาของนิภาวรรณ วิชัยและคณะ (2549) ที่ว่าการเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน (FTA) ทำให้การค้าระหว่างประเทศไทย-จีนด้านอำเภอเชียงแสนมีมูลค่าเพิ่มขึ้น แต่ประชากรในพื้นที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการนำเข้า-ส่งออกสินค้าหมวด FTA (07-08) เนื่องจากสินค้าที่ส่งออกไม่ได้มีแหล่งผลิตอยู่ในพื้นที่อำเภอเชียงแสน สะท้อนให้เห็นได้ว่าผลกระทบของFTA ส่งผลต่อภายนอกพื้นที่มากกว่าภายในพื้นที่

เช่นเดียวกันกับอำเภอเชียงของบริเวณท่าเรือไม่มีผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออก แม้จะมีแต่ก็เป็นผู้ประกอบการที่นำเข้าและส่งออกส่วนมากค้าขายกับประเทศลาว ประเทศเดียว ดังนั้นผู้ประกอบการจึงให้ความเห็นว่า FTA ไทย - จีนจึงไม่น่ามีผลกระทบต่อธุรกิจของตน

ส่วนสรุปในส่วนของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและเชียงใหม่ ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่พื้นที่จังหวัดเชียงรายในเขตอำเภอพาน ร้อยละ 33.5 อำเภอเทิง ร้อยละ 15.3 อำเภอเชียงของ ร้อยละ 15.0 อำเภอเวียงเชียงรุ้ง ร้อยละ 11.3 และจังหวัดเชียงใหม่ในเขตอำเภอฝาง ร้อยละ 25.0 โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามเป็นคนในพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 94.0 เป็นคนต่างจังหวัด โดยในจำนวนเกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามทั้งหมด 400 ตัวอย่างพบว่าเป็นเพศชาย ร้อยละ 57.3 เพศหญิง ร้อยละ 42.8 และอยู่ในช่วงอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.3 มากที่สุด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเกษตรกรมีรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท และสูงสุดไม่เกิน 30,000 บาท มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 5,448.25 บาท

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรภายหลังจากการมีข้อตกลงเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) โดยภาพรวม สามารถสรุปได้ว่า เกษตรกรทั้งในพื้นที่จังหวัดเชียงรายและจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะทางการค้า โดยเกษตรกรในจังหวัดเชียงราย พบปัญหาในด้านต้นทุนการผลิตมากกว่าปัญหารูปแบบหรือลักษณะทางการค้า ส่วนเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบปัญหาในด้านรูปแบบหรือลักษณะทางการค้ามากกว่าปัญหาในด้านต้นทุนการผลิต และยังพบปัญหาเกี่ยวกับการตลาดเพิ่มขึ้นอีกด้วย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

10.3 ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษานี้ มีข้อจำกัดที่สำคัญ ดังนี้

(1) การวิจัยเลือกวิเคราะห์ข้อมูลแบบข้อมูลภาคตัดขวางโดยใช้ข้อมูลปี 2549 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ข้อตกลง FTA ใช้บังคับได้เพียง 3 ปี ความจำกัดบางประการ เช่น การไม่ได้นำเอาผลกระทบในช่วงเวลาก่อน-หลังปี 2549 มาพิจารณาประกอบมากไปกว่าการพิจารณาถึงอัตราการเปลี่ยนแปลง หรือการพยากรณ์ผลกระทบที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต เป็นต้น

(2) ผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรีมุ่งที่จะวิเคราะห์ผลที่มีผู้ที่เกี่ยวข้องที่สำคัญ คือ ผู้ประกอบการ และเกษตรกร จึงได้ใช้วิธีการศึกษาแบบเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตามการค้าชายแดนในประเภทสินค้าที่แตกต่างกันออกไปมีลักษณะที่หลากหลาย ซึ่งอาจต้องการวิธีการวิเคราะห์เจาะจงสำหรับประเภทสินค้าหรือกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น สินค้าอุปโภคบริโภค เครื่องใช้ไฟฟ้า ฯลฯ และกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนกลุ่มอื่นๆ ได้แก่ ผู้บริโภค เจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดนในพื้นที่ เช่น ศาลากร ด่านตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และปกครอง สำนักงานพาณิชย์จังหวัดและแรงงานจังหวัด ตัวแทนทางการเงินและสถาบันการเงิน กลุ่มแรงงานในพื้นที่และแรงงานต่างด้าวที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน เป็นต้น

(3) การศึกษานี้ไม่ใช้การประเมินผลกระทบในลักษณะมหภาค ซึ่งต้องมีการใช้เครื่องมือทางสถิติขั้นสูง เช่น Computable General Equilibrium ซึ่งต้องมีจำนวนข้อมูลหรือรายละเอียดของข้อมูลที่มากกว่าการศึกษาในครั้งนี้

(4) เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มีระยะเวลาในการศึกษาและงบประมาณที่จำกัด จึงมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จำกัด เช่น การจัดระบบ ในการสำรวจข้อมูลภาคสนามด้วยแบบสอบถาม จำนวนตัวอย่างและพื้นที่ที่เก็บตัวอย่างไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างครอบคลุมทั่วภาคเหนือ

ด้วยเหตุผลข้างต้นการศึกษาผลกระทบของการค้าชายแดนภาคเหนือจากข้อตกลงการค้าเสรี จึงอาจมีประเด็นในการศึกษาที่สามารถหาได้เพิ่มเติมมากยิ่งขึ้นหากพิจารณาโดยใช้กลุ่มประชากรในพื้นที่ หรือกลุ่มตัวอย่างที่มากขึ้น และเทคนิคทางสถิติที่วิเคราะห์ที่แตกต่างไปจากการศึกษาในครั้งนี้

10.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษา

(1) ข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ในกลุ่มของผู้ประกอบการค้าชายแดนนั้นอาจต้องใช้การสัมภาษณ์ในลักษณะเชิงลึก (Dept interviews) เนื่องจากผู้ประกอบการค้าชายแดนมักไม่ค่อยให้ความร่วมมือเนื่องจากมีผู้มาสัมภาษณ์บ่อยครั้ง ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย และมักให้เหตุผลว่าไม่ค่อยมีเวลา ประกอบกับการเปิดเผยตัวเองจำเป็นต้องใช้ผู้ที่ความสนิทสนมหรือสายสัมพันธ์ที่ต้องรู้จักกันมาเป็นเวลานาน ข้อมูลที่ได้รับจึงอาจมีส่วนรายละเอียดที่ยากในการเข้าถึง ดังนั้นการนำผลการศึกษาไปใช้ในการอ้างอิงจึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยตระหนักถึงข้อจำกัดในการศึกษาที่ได้กล่าวไป

(2) ในการศึกษาครั้งนี้มีการกำหนดขอบเขตในการศึกษาเน้นไปในกลุ่มของผู้ประกอบการค้าชายแดนและเกษตรกรเท่านั้น หากมีการศึกษาเพิ่มเติมในอนาคต ควรมีการขยายขอบเขตของกลุ่มประชากรให้มากขึ้น เช่น การพิจารณาแยกกลุ่มประชากร ที่อยู่ใน ภาคการเงิน การธนาคาร ผู้บริโภค พ่อค้าคนกลาง ในระดับภาคและประเทศ เป็นต้น

(3) ในการสำรวจภาคสนาม เนื่องจากข้อจำกัดของเวลาและงบประมาณ รวมถึงความร่วมมือของผู้ตอบแบบสอบถาม ทำให้จำนวนตัวอย่างและพื้นที่ที่เก็บข้อมูลอาจมีไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการเพิ่มจำนวนตัวอย่างและพื้นที่ที่เก็บข้อมูลให้ครอบคลุมมากขึ้นเพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่มประชากร

(4) การศึกษาไม่สามารถครอบคลุมไปถึงผลกระทบของแรงงานต่างด้าวในเขตแนวชายแดนจังหวัดเชียงราย เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องของการเข้าถึงและความปลอดภัยของผู้สัมภาษณ์เนื่องจากการสำรวจในเบื้องต้นประสบปัญหาเกี่ยวกับความลำบากในการเข้าถึงแหล่งข้อมูลโดยเฉพาะตัวของผู้ประกอบการและความลำบากในการสื่อสารกับแรงงานต่างด้าว แต่อย่างไรก็ตามจากการเก็บข้อมูลเบื้องต้นพบการเคลื่อนย้ายแรงงานจำนวนมากที่ไป-มา ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมายเป็นไปอย่างคึกคัก ดังนั้นหากมีการศึกษาในอนาคตที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลกระทบของการเคลื่อนย้ายแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาในประเทศไทย จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจ

(5) การศึกษาถึงบทบาทของพ่อค้าปลีกระหว่างประเทศโดยเฉพาะในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายซึ่งมีพ่อค้าปลีกจากประเทศพม่า หาบสินค้าเข้ามาจำหน่ายในตลาดจำนวนมาก รวมถึงพ่อค้าชาวจีนในอำเภอเชียงแสน ซึ่งพื้นที่บริเวณนี้ในอนาคตอาจจะเป็นแหล่งที่มีแต่ผู้ประกอบการจากประเทศเพื่อนบ้าน ควรทำการศึกษาเพื่อหาแนวทางในการป้องกันและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

(6) การศึกษาถึงผลกระทบที่ผู้บริโภคได้รับจากการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) และการสำรวจเกษตรกรในเขตที่มีพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ ทั่วประเทศ ไม่เฉพาะภาคเหนือเท่านั้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) การวิเคราะห์ผลกระทบในระดับมหภาคถึงผลกระทบของการจัดทำเขตการค้าเสรี โดยเฉพาะการสำรวจความคิดเห็นในระดับประเทศหรือการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือประชากรในพื้นที่

(2) การกลุ่มตัวอย่างที่ทำการสำรวจส่วนมากไม่ทราบถึงข้อตกลงการค้าเสรีหรือ ดังนั้นควรมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้เข้าถึงชุมชนระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง

(3) เร่งปรับระบบการผลิตเกษตรปลอดภัยเพื่อเตรียมการรองรับความเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดอย่างแน่นอนจากมาตรการด้านสุขอนามัยที่เข้มข้นมากขึ้นในอนาคตสำหรับสินค้าเกษตรที่จะนำไปยังจีน รวมทั้งต้องพัฒนาเกษตรกรให้สามารถพัฒนาสินค้าเกษตรให้มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการแข่งขันด้านราคากับสินค้าระดับเดียวกับจีน รวมทั้งต้องมีมาตรการด้านสุขอนามัยสำหรับสินค้าเกษตรนำเข้าด้วยเช่นกัน

(4) ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้สินค้าเกษตรไทยสามารถปรับตัวและสามารถแข่งขันกับจีนได้ ซึ่งอาจส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตรให้กลายเป็นสินค้าหลากหลายชนิดที่มีคุณภาพสูง ทำให้มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการหลีกเลี่ยงการขายสินค้าในตลาดล่าง เช่นเดียวกับจีน เช่น การรัฐควรมีมาตรการอื่นๆ ที่นอกเหนือไปจาก การปลูกพืชทดแทน ทั้งนี้ เพื่อที่จะสามารถทำให้เกษตรกรได้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหวของสภาพการแข่งขันของสินค้า โดยเฉพาะพืชที่สำคัญ เช่น หอมหัวใหญ่ เพื่อเตรียมตัวรับมือกับการที่มีผลผลิตจากจีน หรือ ฮอลแลนด์ เข้ามาภายในประเทศเพิ่มความหลากหลายในผลผลิต หรือทางเลือกให้กับผู้บริโภคภายในประเทศมากขึ้น

(5) ควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ภาคเหนือในการเจาะตลาดจีนตอนใต้ อันได้แก่ มณฑลยูนนานอย่างจริงจัง เพื่อทราบความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าในตลาดดังกล่าว และแสวงหาสินค้าเกษตรที่โดดเด่นในพื้นที่ภาคเหนือเพื่อทดสอบตลาดและสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในระยะยาวต่อไป

(6) การบังคับใช้หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับการค้าในหมวดสินค้าอื่นๆ ที่นอกเหนือจากหมวดผักและผลไม้ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์การค้าที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงการบังคับใช้กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันสินค้าที่ไม่มีคุณภาพและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรวรรณ สังขกร และคณะ. ผลกระทบจากการเป็นเมืองท่าของอำเภอเชียงแสนและอำเภอ
เชียงของ จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2547.

กรมการค้าต่างประเทศ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเปิดประตูเชื่อมเศรษฐกิจชายแดนไทย
ไปจีนตะวันตก วันที่ 13 สิงหาคม 2545 ณ โรงแรมปรีณิพัลลภ. กรุงเทพฯ:
กรมการค้าต่างประเทศ, 2545.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. เส้นทางอนาคต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย - จีน.
กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545.

กรรณิกา เพชรแก้ว. "การค้าและการขนส่งทางเรือในแม่น้ำโขง: ผลกระทบต่อผู้ประกอบการ
ไทย". วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2547.

กรรณิการ์ ธรรมรัตน์. "ผลกระทบของการปิดด่านชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า: ศึกษา
กรณีอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก". วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

กาญจนา โชคदार. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.

"การค้าไทย-จีนปี 2545: ไทยขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น 100%." กระแสทรรศน์ 8, 1281 (2545).
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tfrc.co.th> (25 มกราคม 2545).

กองบรรณาธิการอนุสาร อสท. เส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้.
กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2535.

เครือข่ายแม่น้ำเอเซียตะวันออกเฉียงใต้. คำให้การของคนท้ายน้ำ. เชียงใหม่: วนิดาเพรส,
2549.

คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ. จุดประกาย
สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ. เชียงใหม่: คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ, 2547.

คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว (นครพนม-คำม่วน และเชียงราย-บ่อแก้ว)
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2539.

ชูศักดิ์ ไตรศรีศิลป์. สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (ไทย-พม่า-จีน-ลาว) ยุทธศาสตร์ห้าเหลี่ยม

(เชียงราย เชียงใหม่ เชียงตุง เชียงรุ่ง เชียงของ). เชียงราย: ไม่ระบุปีที่พิมพ์.

ชูศรี เทียศิริเพชร. การเพิ่มศักยภาพการกระจายสินค้าระหว่างภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยและจีนตอนใต้โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS).

เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

ชีโม โสม. "การปฏิสังขรณ์ร่องน้ำแม่น้ำโขงตอนบน". วารสารแม่น้ำโขง 2, 14 (มิถุนายน): 29. 2546.

จิตติวรรณ ศรีเจริญ. ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนของไทยในจีน. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

ดวงกมล สุนทรจันทร์. การศึกษาผลกระทบต่อไทยเมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก โดยใช้แบบจำลอง GTAP. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ด้านศุลกากรเชียงแสน. รายงานผลการปฏิบัติงาน ปี 2548. เชียงราย: ด้านศุลกากรเชียงแสน, 2548.

ด้านศุลกากรแม่สาย. การกิจและผลการดำเนินงาน ปี 2548. เชียงราย: ด้านศุลกากรแม่สาย, 2548.

ด้านศุลกากรเชียงของ. ข้อมูลการลักลอบหนีศุลกากร. (เอกสารไม่เผยแพร่), 2545.

ดิเรก พงศ์มพัฒน์ และคณะ. ผลกระทบของการเปิดเสรีต่อแรงงานไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

ธนวัฒน์ ภัททมุข และคณะ. "การประเมินมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้ากระเทียมของกรมศุลกากร โดยศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดเชียงราย". รายงานการศึกษาวิชา รศ.870 (การศึกษาตามแนวทาง). กรุงเทพฯ: คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.

ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. มณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2546.

_____. มณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2548.

_____. ลาว. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2548.

_____. สหภาพพม่า. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2548.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. คณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยวิชาการ สาขาภาคเหนือ กับฝ่ายวิชาการและฝ่ายการค้าต่างประเทศ. รายงานผลการศึกษาศึกษาการค้าชายแดน ไทย-พม่า(อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาค และสาขาย่อยการเงิน. การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ: มาเลเซีย พม่า จีนตอนใต้ ลาวและกัมพูชา. กรุงเทพฯ: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาคเหนือ. รายงานเศรษฐกิจพม่า จีนตอนใต้ และโครงการ GMS ฉบับที่ 2/2548 (เมษายน-มิถุนายน 2548). เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.
- _____. รายงานเศรษฐกิจพม่า จีนตอนใต้ และโครงการ GMS ฉบับที่ 3/2548(กรกฎาคม - กันยายน 2548) เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.
- _____. รายงานเศรษฐกิจพม่า จีนตอนใต้ และโครงการ GMS ฉบับที่ 1/2549 (มกราคม - มีนาคม 2549) เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2549.
- นิจดา เตชะเจริญวิกุล. "ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย". การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- นิพนธ์ ไชยมงคล. "การศึกษาสถานการณ์การค้าเสรีไทย-จีน". เชียงใหม่: รายงานวิจัยประจำปี 2547. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการหลวง, 2547.
- นิภาวรรณ วิชัย และคณะ. โครงการศึกษาภาพรวมธุรกิจท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. เชียงราย: 2549.
- นิสิต พันธมิตร. "ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, แม่ฮ่องสอน". รายงานวิจัย. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- บุญสวาท พฤทธิกานนท์ และคณะ. การขยายสู่ทางการค้าระหว่างประเทศจีนตอนใต้กับภาคเหนือของประเทศไทย. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2547.
- บริษัททีเอ็มคอลล์ดีนังแอนด์แมเนจเม้นท์ จำกัด. "การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง". รายงานฉบับสมบูรณ์ (รายงานหลัก) เสนอต่อสำนักงานนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2547.

- บัญชา คูอาริยะกุล. "ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการค้าชายแดนในจังหวัดน่าน". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ประคอง รักษ์วงศ์. "อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- พิษณุ เหยี่ยมมหาสาร และคณะ. ถอดเกิร์ตมังกร ตอน ลัดร่ายรายมณฑล. กรุงเทพฯ: 2548
- ประคอง รักษ์วงศ์. "อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- พัฒนา ช้วนรักธรรม. "การลักลอบหนีศุลกากรและปัญหาการป้องกันและปราบปราม". วิทยานิพนธ์ สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2528.
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักบริการคอมพิวเตอร์ และสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI). แผนการลงทุนจังหวัดเชียงราย. 2537.
- มานัส เรืองจิตชัยवाल. "พฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ยุทธนา หิยมการุณ และคณะ. "การประเมินมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้ากระเทียมของกรมศุลกากร โดยศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดเชียงราย". การศึกษาตามแนวพระราชดำริศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.
- ลือชัย จุลาสัย และคณะ. เศรษฐกิจภาคเหนือประเทศไทย: ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า, 2538.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. สารานุกรมเศรษฐกิจจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ, 2548.
- วารินทร์ วงษ์หาญเขาว์ และคณะ. ยุทธศาสตร์การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดนประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง. กรุงเทพฯ: สถาบันยุทธศาสตร์การค้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

- วิบูลย์ ตั้งกิตติภากรณ์. นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน: เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเส้นทางและโอกาสการค้าการลงทุนของไทยในจีนตอนใต้ วันที่ 20 ธันวาคม 2545 ณ อาคารอเนกประสงค์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ. เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ, 2545.
- วินัส ฤชาชัย และคณะ “ผลกระทบการสร้างทาง R3A ต่อการค้าและการลงทุนในเขตภาคเหนือ – ตอนบน – สปป.ลาว. (อยู่ในระหว่างการจัดพิมพ์) คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2550
- สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการดำเนินการตามความตกลงด้านการขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.
- สมมะโน ณ เชียงใหม่. ศูนย์กลางการค้าและเส้นทางการค้าในอาณาจักรล้านนาไทย ช่วง พ.ศ. 1839 - 2442. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2538.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ. เชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544.
- _____. เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเชียงราย: ประจักษ์จันทะวันตก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/econSocial/spetialDev/attachment/data12.doc>. (16 พฤศจิกายน 2547).
- _____. <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/NAD.htm#gpp>. (พฤศจิกายน 2547)
- _____. http://www.nesdb.go.th/Portals/0/econo_data/account/gpp/book/bookgpp_2548.pdf (20 กรกฎาคม 2548)

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2542. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2542.

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2543. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2543.

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2544. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2544.

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2545. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2545.

_____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำเดือน มกราคม - กันยายน 2546. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย, 2546.

_____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำเดือน มกราคม - กันยายน 2546-2549. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/60/028-kong.html>. (26 พฤษภาคม 2549).

สุรเกียรติ์ เจนวัฒนศิริชัย. "ความต้องการของนักธุรกิจท้องถิ่นต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย". การค้นคว้าแบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2547.

สุรศักดิ์ เลี่ยมเลิศ. "การค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย : ปัญหาการลักลอบนำเข้าสินค้า และการป้องกันและปราบปรามของกรมศุลกากร". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.

สุทธิศักดิ์ ปวรวิสันต์. "ประวัติการบุกเบิกเส้นทางแม่น้ำโขง" หนังสือเชิงรัฐ "เชียงราย 2000" ฉบับที่ 24 ปีที่ 1 เดือนมกราคม 2538.

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. การพัฒนาการพื้นที่ของการค้าและบริการเมืองชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชา ภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ศุภธิดา อติศรศุภพงษ์. "การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย". การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2549.

- อารดา มงคลโรจน์สกุล. “การดำเนินธุรกิจของผู้นำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546.
- _____. แม่น้ำโขง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/60/028-kong.html>. (26 พฤษภาคม 2549).
- องอาจ สุขุมลววรรณ. “การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สายและเชียงแสน จังหวัดเชียงราย”. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.
- อำเภอเชียงของ. “บรรยายสรุปผลการดำเนินงานอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย”. 2548 (อัดสำเนา).
- อำเภอเชียงแสน. “รายงานสรุปผลการดำเนินงานอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย”. 2548. (อัดสำเนา).
- อำเภอแม่สาย. “บรรยายสรุปผลการดำเนินงานอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย”. 2548. (อัดสำเนา).
- จังหวัดเชียงราย. บรรยายสรุปจังหวัดเชียงราย. (ออนไลน์) แหล่งที่มา: www.chiangrai.go.th (2547).

ภาษาอังกฤษ

- Andrew Walker. **The Legend of the golden Boat: Regulation, trade and Traders in the borderlands of Laos, Thailand, China, and Burma**, University of Hawaii Press. Honolulu, USA. 1999
- Chuthatip Maneepong. “**Dynamics of Industrial Development in Border Towns; Case Studies of Thailand**”. Doctoral dissertation. University of New SouthWales, 2003.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก 1

ภาคผนวกที่ 1.1

จุดผ่านแดนและการค้าชายแดน

จุดผ่านแดน หมายถึง ช่องทางที่ทางราชการกำหนดขึ้นตามบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อวัตถุประสงค์สำหรับให้ประชาชนเดินทางผ่านเข้า-ออก เขตแดนทางบกระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนรวมทั้งทำการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน

ประเภทของจุดผ่านแดน เมื่อพิจารณาตามสภาพภูมิศาสตร์ ความเหมาะสม ความสำคัญและสถานการณ์ในพื้นที่ประกอบ แบ่งจุดผ่านแดนเป็น 5 ประเภท คือ

1. **จุดผ่านแดนถาวร (Permanent Crossing Point)** เป็นจุดผ่านแดนที่รัฐบาลไทยและรัฐบาลของประเทศที่มีพรมแดนเป็นเขตแดนทางบกติดต่อกัน ประกาศเปิดให้มีการสัญจรไป-มาทั้งบุคคลและสิ่งของและยานพาหนะ มีการดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และพิธีการศุลกากรตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ของไทยและดำเนินการตรวจคนเข้าเมือง และพิธีการศุลกากรตามกฎหมายของประเทศที่มีพรมแดนเป็นเขตแดนทางบกติดต่อกัน เพื่อการค้าและการท่องเที่ยว เช่น จุดผ่านแดนแม่สาย

2. **จุดผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Crossing Point)** เป็นจุดผ่านแดนที่ทางราชการไทยประกาศเปิดให้มีการสัญจรไปมาของบุคคลและ/หรือยานพาหนะของประเทศไทยกับประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกันทางบก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการใดการหนึ่งโดยเฉพาะในห้วงเวลาที่กำหนดไว้แน่นอน เมื่อครบกำหนดเวลาหรือบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะแล้วจะประกาศปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวทันที เช่น นำเข้าและส่งออกสินค้าบางอย่าง การส่งผู้อพยพกลับประเทศ การส่งสิ่งของช่วยเหลือประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดต่อกันขององค์การระหว่างประเทศ เป็นต้น

3. **จุดผ่อนปรนการค้า (Check Point for Border-Trade)** เป็นจุดผ่านแดนที่จังหวัดชายแดนจะประกาศเปิด โดยมีวัตถุประสงค์ผ่อนปรนให้มีการค้าขายบริเวณชายแดนในพื้นที่ที่มีเขตแดนทางบกติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยกำหนดประเภทสินค้าที่ทำการค้าขายและจำนวนวงเงินได้ที่ทำการค้าขายผ่านจุดผ่อนปรน เท่าที่จำเป็นต่อการอุปโภคบริโภคของประชาชนตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ปัจจุบันผ่อนปรนให้ทำการค้าขายได้ในวงเงินไม่เกิน 500, 000 บาทต่อคนต่อวัน

4. **ทางอนุมัติเฉพาะคราวตามกฎหมายศุลกากร** เป็นช่องทางการค้าที่เปิดสำหรับนิติบุคคลกระทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านที่มีเขตแดนทางบกติดต่อกันโดยไม่จำกัดมูลค่าทางการค้า โดยมีหน่วยงานของกรมศุลกากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่รับผิดชอบกำหนดช่องทางและเส้นทางขนส่งสินค้าไปยังีทำการศุลกากรเป็นการเฉพาะคราว นอกเหนือจากช่องทางและเส้นทางปกติที่กำหนดไว้โดยกฎกระทรวงการคลัง ณ จุดผ่านแดนถาวร

5. **ช่องทางตามธรรมชาติ** เป็นช่องทางผ่านแดนบริเวณชายแดนที่ประชาชนตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศที่มีพรมแดนเป็นเขตแดนทางบกติดต่อกันสำหรับใช้เดินทางผ่านแดนเข้า-ออกต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตปัจจุบัน เพื่อไปมาหาสู่ระหว่างญาติพี่น้องรวมทั้งจุดผ่านแดนตามข้อ 2 และ 3 ที่ได้ประกาศยกเลิกแล้ว เมื่อหมดภารกิจหรือหมดความจำเป็นแต่ประชาชนยังใช้เดินทางเข้า-ออกอยู่

การเปิดจุดผ่านแดน การเปิดจุดผ่านแดน การยกฐานะจุดผ่านแดนที่เปิดอยู่แล้ว ขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมของคณะอนุกรรมการพิจารณาการเปิดจุดผ่านแดน สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางการเปิดจุดผ่านแดนแต่ละประเภทได้ดังนี้

1. **จุดผ่านแดนถาวร (Permanet Crossing Point)** เป็นนโยบายเพื่อการค้าและการสัญจรของบุคคล ยานพาหนะ รวมทั้งการเดินทางเข้า-ออก ของบุคคลจากประเทศที่สามให้เป็นไปตามระบบสากลด้วยความตกลงในการศัญจรข้ามแดนระหว่างรัฐบาลไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนเป็นเขตแดนทางบกติดต่อกัน โดยพิจารณาจากหลักเกณฑ์และแนวทางดังต่อไปนี้

(1) มีปริมาณการค้าและการเดินทางเข้า-ออกของบุคคลมากและสม่ำเสมอ หรือเป็นพื้นที่พรมแดนที่มีโครงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจการค้าหรือด้านอื่นที่สำคัญของทั้งสองประเทศ

(2) มีความพร้อมด้านคมนาคม เป็นจุดหรือช่องทางเชื่อมโยงด้านคมนาคมกับเมืองหลักของแต่ละประเทศ หรือในระดับภูมิภาคหรืออนุภูมิภาค

(3) มีความพร้อมของส่วนราชการ และหน่วยงานดูแลอำนวยความสะดวกและปฏิบัติงาน

(4) เป็นการตกลงในระดับนโยบายของรัฐบาล ที่เห็นพ้องต้องกันทั้งสองประเทศอย่างเป็นทางการ

(5) ไม่มีปัญหาต่างๆ ที่กระทบต่อความมั่นคงทั้งก่อนและหลังเปิดจุดผ่านแดนถาวร หากมีต้องได้รับการแก้ไขจนไม่เป็นปัญหาอีกต่อไป

(6) พิจารณาประกอบกับการพิจารณาจุดอื่นๆ ที่ใกล้เคียง หรือมีความเกี่ยวพันกันในภาพรวม เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด หรือการลงทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(7) การก่อสร้างหรือดำเนินการใดๆ บริเวณจุดผ่านแดนต้องไม่เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน

2. จุดผ่านแดนชั่วคราว (Temporary Crossing Point) เป็นนโยบายเปิดเพื่อการใด การหนึ่งโดยเฉพาะและมีกำหนดเวลาและวัตถุประสงค์แน่นอน โดยพิจารณาหลักเกณฑ์และแนวทาง ดังต่อไปนี้

(1) เปิดเป็นการเฉพาะกิจเพื่อเหตุฉุกเฉินจำเป็นเฉพาะชั่วคราวเท่านั้น ซึ่งเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจการค้า และในบริเวณนั้นหรือบริเวณใกล้เคียงไม่มีจุดผ่านแดนประเภทอื่นหรือมีแต่ไม่สามารถใช้หรือไม่เหมาะสมกับการใช้ด้วยเหตุผลต่างๆ

(2) อำนาจการเปิดเป็นของกระทรวงมหาดไทย โดยการประสานกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวเป็นอำนาจของกระทรวงมหาดไทยจะประกาศเปิดโดยปกติจะเสนอให้คณะอนุกรรมการพิจารณาเปิดจุดผ่านแดน สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ มีมติเห็นชอบก่อน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

3. จุดผ่อนปรนการค้า (Check Point for Border Trade) สภาพความมั่นคงแห่งชาติดำเนินการเป็นนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการเปิดจุดผ่อนปรนการค้าเป็นมาตรฐานเดียวกันทุกจังหวัดชายแดน และพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง จะไม่มีการเรียกเก็บภาษีอากรสินค้าที่นำเข้ามาซื้อขายแลกเปลี่ยนกันในปริมาณเล็กๆ น้อยๆ ณ จุดผ่อนปรนการค้า แต่กานนำเข้าสินค้าที่มีลักษณะเป็นการค้าเพื่อเอากำไร จะต้องเสียภาษีอากรตามกฎหมายศุลกากรและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จึงกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทาง ดังต่อไปนี้

(1) เปิดตามเจตนารมณ์ของการเปิดจุดผ่อนปรนการค้าอย่างแท้จริง กล่าวคือเพื่อการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคเล็กๆ น้อยๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันของประชาชนในพื้นที่ชายแดนทั้งสองประเทศ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ประกาศเปิดและพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ วัน เวลา ประเภทและมูลค่าการค้าของการผ่อนปรนการค้าและหลักเกณฑ์วิธีการเข้า-ออก

(2) ถือเป็นนโยบาย ในการส่งเสริมให้มีจุดผ่อนปรนการค้านอกจากเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการค้าระดับประชาชนกับประชาชนแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนทั้งสองประเทศด้วย

(3) การก่อสร้างหรือดำเนินการใดๆ บริเวณจุดผ่านแดนต้องไม่เกิดผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดน

ช่องทางตามกฎหมายศุลกากรหรือทางอนุมัติเฉพาะคราว

(1) การเปิดเป็นอำนาจหน้าที่ของกรมศุลกากร ตามมาตร 5 ทวิแห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480 โดยอยู่ในขอบเขตที่เจ้าหน้าที่ศุลกากรสามารถเข้าควบคุมดูแลให้การนำเข้า-ส่งออกสินค้าเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ

(2) การปฏิบัติให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรในพื้นที่ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่อย่างใกล้ชิด เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันปัญหาที่อาจกระทบต่อความมั่นคง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวกที่ 1.2

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนด้านพม่า

จุดผ่านแดนถาวร

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลาเปิด-ปิด
1	เชียงราย	สะพานข้ามแม่น้ำสาย เขต สุขาภิบาลแม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	6.30 -18.30 น.
2	ตาก	บ.ริมเมย ม. 2 ต.ท่าสายลวด อ.แม่สอด	เมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง	6.30-18.30 น.

จุดผ่อนปรน

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลาเปิด-ปิด
1	เชียงราย	ท่า บ.เหมืองแดง ต.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
2	เชียงราย	ท่า บ.ปางห้า ต.เกาะช้าง อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
3	เชียงราย	ท่า บ.สายลมจอย ต.เวียงพางคำ อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
4	เชียงราย	ท่า บ.เกาะทราย ต.แม่สาย อ.แม่สาย	เมืองท่าขี้เหล็ก รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
5	เชียงราย	บ.สบรวก ม.1 ต.เวียง อ.เชียงแสน	เมืองพง รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
6	เชียงใหม่	ช่องทางกัวผาออก บ.อรุโณทัย ม. 10 ต.เมืองนะ อ.เชียงดาว	เมืองสาต รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
7	เชียงใหม่	ช่องทางหลักแต่ง บ.เปียงหลวง อ.เวียง ยง	เมืองเต๊ะ รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.
8	แม่ฮ่องสอน	อ.แม่ใจ จ.ดอยก่อ รัฐยะลา	อ.แม่ใจ จ.ดอยก่อ รัฐยะลา	6.30 -18.00 น.
9	แม่ฮ่องสอน	ช่องทาง บ.ห้วยผิง ม.4 ต.ห้วยผา อ.เมือง จ.แม่ฮ่องสอน	รัฐฉาน	6.30 -18.00 น.

ภาคผนวกที่ 1.3

จุดผ่านแดนบริเวณชายแดนด้าน สปป. ลาว

จุดผ่านแดนถาวร

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลาเปิด-ปิด	หมายเหตุ
1	เชียงราย	ด่าน อ.เชียงของ	เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว (ด่านสากล)	08.00-18.00 น.	มติ ครม. 20 ธ.ค. 2531 ลาว ยกกระดับเมื่อ 29 ธ.ค. 2532
2	เชียงราย	ด่าน บ. เชียงแสน อ.เชียงแสน	เมืองตันผึ่ง แขวงบ่อแก้ว (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.	มติ ครม. 8 เม.ย. 2532 (JC8 ฝ่ายลาวตกลงจะ ยกกระดับเป็นด่านสากล)
3	น่าน	ด่าน บ.ห้วยโก๋น อ.เฉลิมพระเกียรติ	บ.น้ำเงิน เมืองเงิน แขวงไชยบุรี (ด่านท้องถิ่น)	08.00-18.00 น.	มติ ครม. 21 ก.ย. 2536

จุดผ่อนปรน

ลำดับที่	จังหวัด	พื้นที่ของไทย	พื้นที่ของพม่า	เวลาเปิด-ปิด	หมายเหตุ
1	เชียงราย	บ.แจ่มป่อง ต. หล่ายงาว กิ่ง อ.เวียงแก่น	บ.ด่าน เมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว	08.00-18.00 น. ทุกจุด (ฝ่ายลาวยังไม่ ได้เปิดทุกจุด)	28 ส.ค. 2537
2	เชียงราย	บ.ร่มโพธิ์ทอง (เลาเจอ) ม. 9 ต.ทับเต่า อ.เทิง	บ.ปางไฮ เมืองคอบ แขวง ไชยบุรี		16 ต.ค. 2541
3	เชียงราย	บ.สวยดอก ม. 8 ต.บ้านแซว	บ.สีเมืองงาม แขวงบ่อแก้ว		16 ต.ค. 2541
4	เลย	ด่านบ้านปากห้วย ต.หนองผือ อ.ท่าลี่	เมืองแก่นท้าว แขวงไชยะ บุรี (ด่านท้องถิ่น)		27 ต.ค. 2541
5	พะเยา	บ.ฮวก ต.ภูซาง กิ่ง อ.ภูซาง	บ.ปางบอน เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยบุรี	08.00 -18.00 น.	25 ม.ค. 2536 (JC8 ฝ่ายลาวยก ระดับเป็นท้องถิ่น)
6	น่าน	บ.ห้วยสะแดง ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง	บ.ป่าหิวน เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยบุรี	08.00 -18.00 น. (เสาร์-อาทิตย์)	24 มี.ค. 2536
7.	น่าน	บ.ใหม่ชายแดน ต.ชนแดน อ.สองแคว	บ.เตสอง เมืองเชียงฮ่อน แขวงไชยบุรี	08.00 -18.00 น. (วันที่ลงท้ายด้วย เลข 5)	5 มิ.ย. 2532
8	อุดรดิตถ์	บ.ห้วยต่าง ต.บ้านโคก อ.บ้านโคก	บ.ขอนแก่น เมืองบ่อเตน แขวงไชยบุรี	ทุกวันอังคารถึง 18.00 น. ทุกเสาร์ ถึง 18.00 น.	15 พ.ย. 2538
9	อุดรดิตถ์	บ.ห้วยสะแคว ต.งอบ อ.ทุ่งช้าง	บ.ผาแก้ง (บวมลาว) เมืองปากสาย แขวงไชยบุรี	ทุกวันอังคารถึง 18.00 น. ทุกเสาร์ ถึง 18.00 น.	15 พ.ย. 2538

ภาคผนวก 2

ตารางภาคผนวกที่ 2.1 สถิติสินค้านำเข้า – ส่งออกทางด้านศุลกากรแม่สาย

จังหวัดเชียงรายประจำปีงบประมาณ 2544

หน่วย: บาท

รายละเอียด	สินค้านำเข้า	สินค้าส่งออก
ตุลาคม 2543	5,032,325.76	167,401,214.94
พฤศจิกายน 2543	7,001,759.35	259,020,424.06
ธันวาคม 2543	4,481,352.38	136,238,642.23
มกราคม 2544	15,548,257.00	80,178,076.38
กุมภาพันธ์ 2544	6,032,256.50	37,648,186.86
มีนาคม 2544	281,583.00	634,441.00
เมษายน 2544	341,660.50	584,675.00
พฤษภาคม 2544	252,800.56	1,358,233.04
มิถุนายน 2544	492,627.00	15,149,690.26
กรกฎาคม 2544	3,913,266.22	78,228,537.26
สิงหาคม 2544	7,936,102.40	88,635,008.68
กันยายน 2544	4,291,549.50	84,148,497.26
รวม	55,605,540.17	949,225,626.97

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางภาคผนวกที่ 2.2 สถิติสินค้านำเข้า – ส่งออกทางด้านศุลกากรแม่สาย
จังหวัดเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2545

หน่วย: บาท

รายละเอียด	สินค้านำเข้า	สินค้าส่งออก
ตุลาคม 2544	2,615,163.50	108,420,004.07
พฤศจิกายน 2544	2,093,437.17	112,539,912.06
ธันวาคม 2544	3,008,180.48	110,503,692.24
มกราคม 2545	11,284,385.40	154,029,655.38
กุมภาพันธ์ 2545	8,003,371.93	127,814,149.95
มีนาคม 2545	18,952,668.40	138,385,808.68
เมษายน 2545	27,222,050.00	134,048,063.62
พฤษภาคม 2545	8,618,129.50	80,562,770.19
มิถุนายน 2545	6,091,695.35	19,160,218.01
กรกฎาคม 2545	1,357,789.98	36,746,572.44
สิงหาคม 2545	1,481,126.00	13,183,861.36
กันยายน 2545	492,142.00	14,078,792.95
รวม	91,220,139.71	1,049,473,500.95

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางภาคผนวกที่ 2.3 สถิตินิสินค้ำนำเข้า – ส่งออกทางด่านศุลกากรแม่สาย
จังหวัดเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2546

หน่วย: บาท

รายละเอียด	สินค้ำนำเข้า	สินค้ำส่งออก
ตุลาคม 2545	1,585,105.00	43,842,686.48
พฤศจิกายน 2545	4,963,650.50	134,716,932.05
ธันวาคม 2545	6,302,793.55	128,605,335.36
มกราคม 2546	5,688,165.00	152,135,983.15
กุมภาพันธ์ 2546	5,190,419.00	145,292,824.69
มีนาคม 2546	5,522,226.90	200,114,933.27
เมษายน 2546	4,988,865.28	170,121,239.59
พฤษภาคม 2546	8,100,336.28	159,447,049.07
มิถุนายน 2546	5,433,563.57	120,612,108.98
กรกฎาคม 2546	7,087,868.35	116,906,114.74
สิงหาคม 2546	12,320,230.69	109,791,130.48
กันยายน 2546	18,021,001.06	80,988,591.73
รวม	85,204,225.18	1,562,574,929.59

ที่มา: ด่านศุลกากรแม่สาย

ตารางภาคผนวกที่ 2.4 สถิตินำเข้า - ส่งออกทางด้านศุลกากรแม่สาย

จังหวัดเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2547

หน่วย : บาท

รายละเอียด	สินค้านำเข้า	สินค้าส่งออก
ตุลาคม 2546	35,643,327.96	107,995,128.55
พฤศจิกายน 2546	28,044,145.84	96,772,452.96
ธันวาคม 2546	59,537,958.25	156,861,633.58
มกราคม 2547	49,554,350.19	164,098,288.16
กุมภาพันธ์ 2547	50,550,836.20	168,945,820.01
มีนาคม 2547	42,148,100.80	202,708,626.90
เมษายน 2547	39,557,760.23	182,638,607.49
พฤษภาคม 2547	38,851,518.86	211,542,739.44
มิถุนายน 2547	38,023,089.53	153,326,706.92
กรกฎาคม 2547	29,138,955.22	176,069,879.14
สิงหาคม 2547	39,125,201.11	169,494,301.98
กันยายน 2547	47,945,106.69	124,967,177.01
รวม	498,120,350.88	1,915,421,362.14

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางภาคผนวกที่ 2.5 สถิตินิสินค้านำเข้า – ส่งออกทางด้านศุลกากรแม่สาย
จังหวัดเชียงราย ประจำปีงบประมาณ 2548

หน่วย: บาท

รายละเอียด	สินค้านำเข้า	สินค้าส่งออก
ตุลาคม 2547	48,023,234.28	180,408,510.49
พฤศจิกายน 2547	47,388,608.33	121,456,015.37
ธันวาคม 2547	43,692,572.46	183,901,875.21
มกราคม 2548	49,077,977.57	121,065,344.70
กุมภาพันธ์ 2548	26,035,704.09	127,351,922.12
มีนาคม 2548	41,842,828.82	215,886,538.16
เมษายน 2548	24,850,308.46	149,225,862.93
พฤษภาคม 2548	20,342,483.53	181,865,013.35
มิถุนายน 2548	15,917,034.82	178,399,633.22
กรกฎาคม 2548	17,461,176.48	157,694,335.39
สิงหาคม 2548	31,842,125.14	147,804,132.17
กันยายน 2548	19,507,426.64	151,519,712.00
รวม	358,981,480.62	1,916,578,895.11

ที่มา: ด้านศุลกากรแม่สาย

ภาคผนวก 3

ท่าเรือเชียงแสน

ความเป็นมา ท่าเรือเชียงแสนก่อสร้างขึ้นตามนโยบายของรัฐบาลในการปรับปรุงโครงข่ายการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน เพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลาง หรือ ประสิทธิภาพภูมิภาคอินโดจีน รวมทั้งโครงการพัฒนาเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นโครงการความร่วมมือ 6 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพพม่า กัมพูชา และเวียดนาม ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2546 ให้การทำเรือแห่งประเทศไทยเป็นผู้บริหารและประกอบการ โดยได้เปิดให้บริการอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546

ที่ตั้ง ท่าเรือเชียงแสนตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง ในเขตพื้นที่ของอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย โดยมีเนื้อที่ประมาณ 9 ไร่ ด้านหน้าติดแม่น้ำโขง ฝั่งตรงข้ามเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านหลังติดถนนซึ่งเชื่อมระหว่างอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของ

ลักษณะของท่าเรือ ท่าเทียบเรือมีลักษณะเป็นทูลอยน้ำ 2 ทูล มีสะพานเชื่อมระหว่างทูลกับเขื่อนให้รถบรรทุกลงไปทำการบรรทุกและขนถ่ายสินค้าข้ามเรือได้ ตัวทูลและสะพานเชื่อมมีหลังคาคลุมกันแดดฝน จึงสามารถทำการบรรทุกและขนถ่ายได้ในขณะฝนตก

สิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านท่าเทียบเรือ ทูลเทียบเรือความยาวทูลละ 50 เมตร จำนวน 2 ทูล เทียบเรือได้ 4 ลำ รถบรรทุกสามารถลงไปรับ – ส่ง สินค้าข้ามเรือได้ทูลละ 6 – 9 คัน

เขื่อนเทียบเรือความยาว 250 เมตร รับเรือพร้อมกันได้ 3 ลำ เหมาะสำหรับการบรรทุกขนถ่ายสินค้าขนาดใหญ่ น้ำหนักมากโดยใช้ปั้นจั่นเคลื่อนที่ยกขนสินค้า แต่ในช่วงเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม ซึ่งเป็นช่วงที่น้ำในแม่น้ำโขงขึ้นสูง เรือที่เทียบเขื่อนสามารถใช้กระดานลื่นลำเลียงสินค้าบรรจุลงลงเรือได้อย่างสะดวก

ด้านเครื่องมือยกขนสินค้า

ปั้นจั่นเคลื่อนที่ขนาด	50 เมตริกตัน	1 คัน
รถยกสินค้าขนาด	5 และ 10 เมตริกตัน	2 คัน
สายพานลำเลียงสินค้า		3 ชุด

เนื่องจากเป็นท่าเรือแม่น้ำ เรือสินค้ามีขนาดบรรทุก 250 - 300 เมตริกตัน การบรรทุกขนถ่ายใช้แรงงานยกขนเป็นหลัก โดยเจ้าของสินค้าจะเป็นผู้จัดหาแรงงานเองและเพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็ว และความปลอดภัยของสินค้ามากขึ้น การท่าเรือฯ ได้ติดตั้งสายพานลำเลียงช่วยในการยกขนด้วย สำหรับสินค้าหนักหรือตู้สินค้า มีปั้นจั่นเคลื่อนที่ให้บริการยกขนสินค้าขึ้น - ลง สำหรับงานด้านพิธีการเอกสารนั้น การท่าเรือฯ ก็ได้เพิ่มความสะดวกให้กับผู้ให้บริการโดยได้นำระบบบริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จมาให้บริการ โดยผู้ให้บริการสามารถทำพิธีการด้านสินค้า ศุลกากร ตรวจคนเข้าเมือง ตรวจโรคพืชและสัตว์ และบริการอื่น ๆ ได้โดยสะดวกรวดเร็ว ณ อาคารสำนักงานท่าเรือเชียงแสน

โครงข่ายการขนส่งสินค้าภายในและต่างประเทศ

เส้นทางเดินเรือจากเชียงแสนถึงท่าเรือกวานเหลย (ท่าเรือใต้สุดของจีน) รวมระยะทางประมาณ 265 กิโลเมตร ระดับน้ำลึกระหว่าง 1.5 - 7 เมตร แตกต่างตามฤดูกาล โดยประเทศจีนได้ปรับปรุงช่องน้ำการเดินเรือ รวมทั้งได้สร้างเขื่อนเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้าและควบคุมระดับน้ำให้สามารถเดินเรือบรรทุกสินค้าได้สะดวกตลอดปี

การเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าภายในประเทศ

ทางถนน โดยทางหลวงหมายเลข 1 ถึงอำเภอแม่จัน แยกเข้าทางหลวงหมายเลข 1016 ระยะทาง 30 กิโลเมตร จะถึงท่าเรือเชียงแสน นอกจากนี้ โครงการพัฒนาเครือข่ายการขนส่งสินค้าในระบบถนนเส้นทาง East - West Corridor เชื่อมชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ตัดกับเส้นทาง North - South Corridor เชื่อมระหว่างประเทศจีนกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งจุดตัดกันของเส้นทางทั้งสองนี้อยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก ก็จะทำให้การขนส่งสินค้าระหว่างภูมิภาคต่างๆ กับท่าเรือเชียงแสนสะดวกยิ่งขึ้น

ทางอากาศ สามารถขนส่งสินค้าผ่านสนามบินนานาชาติจังหวัดเชียงราย และในอนาคตจะมีระบบรางเชื่อมต่อมายังจังหวัดเชียงรายอีกทอดหนึ่งท่าเรือเชียงแสนจึงเป็นจุดเชื่อมโยงทางการค้ากับมณฑลทางตอนใต้ของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สหภาพพม่า และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว รวมทั้งการขนส่งต่อเนื่องไปยังประเทศต่างๆ โดยผ่านท่าเรือกรุงเทพ ท่าเรือแหลมฉบัง และท่าเรือระนองในอนาคตได้อีกด้วย

ประโยชน์ที่จะได้รับ การพัฒนาท่าเรือเชียงแสนเป็นการสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการ เพื่รองรับความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขงตอนบนของ 6 ประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมรับการขยายตัวทางด้านการค้า ตามความตกลงเขตการค้าเสรี ไทย - จีน ที่คาดว่าจะขยายตัวสูงในอนาคต รวมถึงสามารถเชื่อมโยงการค้า จีน - อินเดีย โดยผ่านทางท่าเรือเชียงแสนได้อีกด้วยซึ่งการให้บริการที่ท่าเรือเชียงแสนในแบบท่าเรือ

พาณิชย์สากล ทำให้มั่นใจได้ว่าได้รับการที่มีมาตรฐาน สะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย และประหยัด

ค่าธรรมเนียมที่ทำเรือเชียงแสน (ฉบับปรับปรุง)

ท่าเรือเชียงแสนได้ปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการตั้งแต่วันที่ 23 ตุลาคม 2546 ถึง 31 ธันวาคม 2548 โดยลดค่าโดยสารให้คงเหลือ 50% รายละเอียดที่ทำเรือเชียงแสนเรียกเก็บจากผู้ให้บริการ ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

1. ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากเจ้าของเรือหรือตัวแทนเจ้าของเรือหรือผู้ขออนุญาต

ความยาวของเรือ	เดิม	ปรับปรุงใหม่
1. เรือยาวไม่เกิน 30 เมตร เรียกเก็บ	500 (บาท/ลำ/วัน)	250 (บาท/ลำ/วัน)
2. เรือยาว 30 – 35 เมตร เรียกเก็บ	750 (บาท/ลำ/วัน)	375 (บาท/ลำ/วัน)
3. เรือยาว 35 – 40 เมตร เรียกเก็บ	1,000 (บาท/ลำ/วัน)	500 (บาท/ลำ/วัน)
4. เรือยาวเกินกว่า 40 เมตร เรียกเก็บ	1,250 (บาท/ลำ/วัน)	625 (บาท/ลำ/วัน)
5. ค่าธรรมเนียมผู้โดยสารผ่านท่าขาเข้าหรือขาออกเรียกเก็บ	50 (บาท/คน/เที่ยว)	25 (บาท/คน/เที่ยว)

2. ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บจากผู้นำเข้าหรือผู้ขออนุญาต

ค่าธรรมเนียมการใช้ท่า	เดิม	ปรับปรุงใหม่
ค่าธรรมเนียมการใช้ท่า สำหรับการบรรทุกหรือขนถ่ายสินค้า (CARGO LOADING OR DISCHARGING FEE)		
- สินค้าทั่วไป	20 บาท/ตัน	10 บาท/ตัน
- ยานพาหนะที่ขับขึ้น / ลงเรือเอง	350 บาท/คัน	175 บาท/คัน

3. ค่าธรรมเนียมเรียกเก็บยานพาหนะผ่านท่า (VEHICLES ADMISSION FEE)

ค่าธรรมเนียมยานพาหนะผ่านท่า	เดิม	ปรับปรุงใหม่
1. รถยนต์บรรทุก 4 ล้อ	20 บาท/คัน	10 บาท/คัน
2. รถยนต์บรรทุก 6 ล้อ	30 บาท/คัน	15 บาท/คัน
3. รถยนต์บรรทุก 8-10 ล้อ	50 บาท/คัน	25 บาท/คัน
4. รถยนต์บรรทุก 8-10 ล้อและรถลากพ่วง	100 บาท/คัน	50 บาท/คัน
5. รถยนต์หัวลากและหางลาก	100 บาท/คัน	50 บาท/คัน

ค่าเช่าใช้เครื่องมือทุ่นแรง

ค่าเช่าปั้นจั่นเคลื่อนที่ (MOBILE CRANE)

ค่าเช่าใช้ปั้นจั่นขนาด 50 ตัน 3,000 บาท/ชั่วโมง

ค่าเช่ารถยก (FORKLIFT TRUCK)

ค่าเช่าใช้ปั้นจั่นขนาด 5 ตัน 400 บาท/ชั่วโมง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก 4

ข้อตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดน
(Cross Border Trade Agreement: CBTA)
ปัจจัยสำคัญในการเชื่อมโยงเศรษฐกิจ
ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

บทนำ

ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดโครงการความร่วมมือในการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (The Greater Mekong Subregion Economic Cooperation: GMS) ตั้งแต่ 2535 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมขนส่งนอกจากนี้ การประชุมระดับรัฐมนตรีกลุ่มประเทศGMS ปี 2541 ได้ให้ความเห็นชอบร่วมกันในการดำเนินตามกรอบกลยุทธ์การพัฒนาแนวพื้นที่เศรษฐกิจ (Economic Corridor) ตามที่ ADB เสนอ กลยุทธ์ดังกล่าวเป็นการพัฒนาแบบผสมผสานระหว่างพื้นที่กิจกรรมการพัฒนา และความร่วมมือที่ชัดเจนในลักษณะ Economic Corridor ซึ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และปรับปรุงกฎระเบียบเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุนในพื้นที่เป้าหมาย อาทิ การปรับปรุงกฎระเบียบการข้ามแดนของสินค้าและผู้โดยสาร การสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาคเอกชนและ ADB อย่างใกล้ชิดรวมทั้งการจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาสนับสนุนแผนงาน

กลยุทธ์การพัฒนาเส้นทางคมนาคมตามแนวพื้นที่ดังกล่าวประกอบด้วย (1) แนวพื้นที่ตะวันออก-ตะวันตก (East-West Economic Corridor: EWEC) เชื่อมโยงเวียดนาม สปป.ลาว ไทย และสหภาพพม่า ผ่านเส้นทางดานัง-ดอนงฮา-สะหวันนะเขต-มุกดาหาร-แม่สอด-เมียวดี-มะละแหม่งและเชื่อมโยงเวียดนาม กัมพูชา ไทย และ สหภาพพม่า ผ่านเส้นทางรถไฟโฮจิมินห์-พนมเปญ-กทม.-ย่างกุ้ง (2) แนวพื้นที่เหนือใต้ (North-South Economic Corridor) เชื่อมโยงจีน สหภาพพม่า ไทย ผ่านเส้นทาง คุณหมิง-เชียงรุ่ง-ด้าหลัว-เชียงตุง-ท่าขี้เหล็ก-แม่สาย เส้นทางเชื่อมโยงจีน สปป.ลาว ไทย ผ่านเส้นทางคุณหมิง-เชียงรุ่ง-บ่อเต็น-หลวงน้ำทา-บ้านห้วยทราย-เชียงของ (เชียงราย) และผ่านเส้นทางคุณหมิง-เชียงรุ่ง-บ่อเต็น-อุดมไชย-ปากแบ่ง-ห้วยโก๋น (น่าน) สำหรับอีกเส้นทางที่เชื่อมโยงจีน และเวียดนามผ่านเส้นทางคุณหมิง-ฮานอย-โฮฟอง แนวพื้นที่ตอนใต้ (Southern Economic Corridor) เชื่อมโยงไทย กัมพูชา และเวียดนามผ่านเส้นทางกทม.-พนมเปญ-โฮจิมินห์-วังเตา ทั้งนี้ การพัฒนาแนวพื้นที่ตอนใต้และพื้นที่แนวตะวันออก-ตะวันตกถือเป็นโครงการที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก หากโครงการ

พัฒนาพื้นที่แนวเศรษฐกิจประสบผลสำเร็จจะทำให้เกิดความเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ตลอดจนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอื่นเพิ่มขึ้น อันจะนำไปสู่การขยายตัวของปริมาณการค้า และการลงทุนในอนาคตปัจจุบันหรือใกล้สำคัญที่ทำให้การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด ตลอดจนสามารถลดต้นทุนการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารข้ามแดนอย่างแท้จริงคือ การลดอุปสรรคที่ไม่ใช่ทางกายภาพควบคู่กับการพัฒนาเส้นทางคมนาคม ข้อจำกัดดังกล่าว ได้แก่ ข้อจำกัดของยานพาหนะในการข้ามแดน การกำหนดมาตรฐานของยานพาหนะใบอนุญาตขับขี่ คุณสมบัติของผู้ขับขี่ ความปลอดภัยที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศ ตลอดจนระเบียบทางด้านศุลกากร การตรวจสอบสินค้า การประเมินภาษี เป็นต้น ADB และประเทศสมาชิกจึงพยายามริเริ่มและผลักดันให้เกิดความตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง คาดว่าข้อตกลงดังกล่าวสามารถมีผลบังคับใช้โดยสมบูรณ์ภายในปี 2551

ข้อตกลงว่าด้วยการขนส่งข้ามพรมแดนในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (The Agreement between and among the Governments of the Kingdom of Cambodia, The People's Republic of China, The Lao People's Democratic Republic of China, The Lao People's Democratic Republic, The Union of Myanmar, The Kingdom of Thailand, and The Socialist Republic of Viet Nam for the Facilitation of Cross Border Transport of Goods and People) เป็นความตกลงระดับพหุภาคีที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและผู้โดยสารผ่านแดนสำหรับประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง 6 ประเทศ ประกอบด้วย เวียดนาม ไทย กัมพูชา สปป.ลาว สหภาพพม่า มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยได้รับความช่วยเหลือทางด้านเทคนิคจาก ADB สำนักงานเลขาธิการ ASEAN UNECE (The United Nations Economic Commission for Europe) ข้อตกลงฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- (1) อำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและการผ่านแดนของผู้โดยสารในกลุ่มประเทศสมาชิก
- (2) ปรับปรุงและผ่อนคลาย กฎระเบียบ ขั้นตอนและมาตรฐานการผ่านแดนให้มีความสอดคล้องกัน
- (3) ส่งเสริมการคมนาคมขนส่งหลายรูปแบบ (Multimodal transport)

สาระสำคัญของข้อตกลงฯ

ข้อตกลงฯ ครอบคลุมเฉพาะการคมนาคมขนส่งสินค้าหรือผู้โดยสารจากประเทศสมาชิกหนึ่งไปยังอีกประเทศสมาชิกทางรถยนต์ (รวมถึงการข้ามแม่น้ำโดยใช้เรือขนส่งข้ามพากกรณีที่ไม่มีสะพาน) โดยขอบเขตในข้อตกลงเพื่ออำนวยความสะดวกการข้ามแดนครอบคลุมรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

- การตรวจปล่อยศุลกากร ณ จุดชายแดนเดียว (Single-stop/Single-window customs inspection) โดยเจ้าหน้าที่ศุลกากรและหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องของทั้งสองประเทศ สำหรับการขนส่งสินค้า เช่น พิธีการศุลกากร การตรวจสอบนามัย เวลาทำการการการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างศุลกากร เป็นต้น
- การอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของผู้โดยสาร (Cross-border movement of persons) เช่น ข้อกำหนดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง/วีซ่า ใบอนุญาตขับขี่ การแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การตรวจสอบสุขภาพ เส้นทางการเดินทาง การเก็บค่าธรรมเนียม
- การกำหนดที่เกี่ยวข้องกับ Transit traffic เช่น การยกเว้นภาษีศุลกากร การลดค่าธรรมเนียมการ Transit
- การกำหนดเกี่ยวกับยานพาหนะที่สามารถใช้ในการเดินทางข้ามแดน (Requirements for the admittance of road vehicles) เช่น การจดทะเบียนยานพาหนะ การติดเครื่องหมาย/สัญลักษณ์บนยานพาหนะที่สามารถใช้ผ่านแดน มาตรฐานของยานพาหนะ น้ำหนักบรรทุก เป็นต้น
- การปฏิบัติตามกฎระเบียบการจราจรของแต่ละประเทศสมาชิก (Exchange of commercial traffic rights) เช่น การกำหนดเส้นทางการเดินทางและด่านเข้าออก การออกใบอนุญาตขับขี่ผ่านข้ามแดนโดยแต่ละประเทศสมาชิก การปฏิบัติตามข้อตกลงฯ การจัดตั้งสำนักงานตัวแทนขนส่งในประเทศสมาชิก
- โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ เช่น การกำหนดมาตรฐานของถนนที่เชื่อมโยงแต่ละประเทศ การปรับปรุงป้ายสัญญาณจราจรให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ความคืบหน้า

ระยะเวลา	รายละเอียด
ก.ค. - ธ.ค. 2539	ภายใต้การสนับสนุนของ ADB ได้มีหีบยกประเด็นการขนส่งข้ามพรมแดนใน GMS รวมทั้งศึกษาข้อตกลงการคมนาคมขนส่งที่ใช้อยู่ปัจจุบัน
ธ.ค. 2539	ที่ประชุม GMS ครั้งที่ 6 ด้านการคมนาคม เห็นชอบให้มีการร่างกรอบข้อตกลงฯ
ม.ค.- ก.ย. 2541	ยกร่างกรอบข้อตกลงฯ
ธ.ค.2541 – พ.ย. 2542	เริ่มมีการเจรจาระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกเกี่ยวกับกรอบข้อตกลงฯ
พ.ย. 2542	สปป.ลาวไทยและเวียดนามได้มีการลงนามในกรอบข้อตกลงฯ
พ.ย.2542 – ธ.ค. 2543	ยกร่างภาคผนวกแนบท้ายความตกลงฯ และพิธีสาร
พ.ย.2544 – ก.ย. 2546	กัมพูชา (2544) สาธารณรัฐประชาชนจีน (2545) และสหภาพพม่า (2546) เข้าร่วมเป็นภาคีในข้อตกลงฯ
ธ.ค.2546 - ปัจจุบัน	อยู่ระหว่างการเจรจาภาคผนวกและพิธีสาร ประกอบด้วยภาคผนวก 16 ฉบับ และพิธีสาร 3 ฉบับ

กรอบระยะเวลาดำเนินการในระยะต่อไป

กรอบการดำเนินการในส่วนของภาคผนวกแนบท้ายความตกลงฯ และพิธีสารประกอบด้วย การเจรจา สรุปรายละเอียดและการลงนามในภาคผนวกแนบท้าย ความตกลงฯ และพิธีสารซึ่งมีทั้งหมด 3 ระยะด้วยกัน ระยะแรกเป็นเพียงการลงนามกรอบความเข้าใจร่วมกัน เพื่อประกาศการมีผลบังคับใช้ข้อตกลงฯ ซึ่งได้มีการลงนามแล้วเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2547 ระยะที่สองได้มีการลงนามภาคผนวกและพิธีสารแนบท้ายความตกลงขนส่งข้ามพรมแดนจำนวน 4 ฉบับ ประกอบด้วย (1) การขนส่งสินค้าอันตราย (2) การออกใบอนุญาตขับขี่ (3) การออกใบอนุญาตการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ และ (4) ใบอนุญาตผู้ประกอบการขนส่งข้ามพรมแดน โดยมีการลงนามเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2547 และระยะที่สาม หากมีการเจรจาแล้วเสร็จภายในปี 2548 และผ่านการให้สัตยาบันจะทำให้ความตกลงฯ มีผลทางในทางปฏิบัติในการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนของสินค้า และคนในอนุภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สำหรับการเริ่มดำเนินการในระยะแรกตามข้อตกลงฯ เป็นการประชุมคณะทำงานด้านการคมนาคมขนส่งครั้งที่ 8 เมื่อเดือนสิงหาคม 2545 ที่กรุงเทพมหานครเพื่อประเทศกัมพูชา และที่ประชุมเห็นชอบให้มีโครงการนำร่องตามข้อตกลงฯ ณ จุดผ่านแดนจำนวน 6 แห่ง (จากทั้งหมด 15 แห่ง ตามข้อตกลงฯ) ประกอบด้วย (1) เมียวดี (พม่า) – แม่สอด (ไทย) (2) บาเวด

(กัมพูชา) – มอคบาย (เวียดนาม) (3) แดนสะหวัน (ลาว)-ลาวบาว (เวียดนาม) (4) ปอยเปต (กัมพูชา)-อรัญประเทศ (ไทย) (5) แม่สาย (ไทย)-ท่าขี้เหล็ก (พม่า) และ (6) มุกดาหาร (ไทย)-สะหวันนะเขต (ลาว) ภายหลังมีการเพิ่มเติมจุดผ่านแดนเหอไซว (จีน)-ลาวนาย (เวียดนาม) โดยได้เริ่มทยอยลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ในระดับทวิภาคีระหว่างประเทศ ตั้งแต่ เดือน มีนาคม 2548 คาดว่าสามารถเริ่มดำเนินการประมาณกลางปี 2549

ตารางที่ 1 แสดงกรอบการดำเนินงานตามข้อตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการผ่านแดน

กรอบการดำเนินงาน	ระยะเวลา
1. การเจรจา สรุปรายละเอียดและลงนามภาคผนวกแนบท้าย ความตกลงฯ และพิธีสาร	2546 - 2548
2. การให้สัตยาบันสำหรับภาคผนวกแนบท้ายตกลงฯ และพิธีสารจากกลุ่มประเทศสมาชิกทั้ง 6 ประเทศ	2547 - 2550
3. การดำเนินการในระยะเริ่มแรกตามความตกลงรวมถึง ภาคผนวกและพิธีสาร	2548 - 2550
4. การดำเนินการอย่างสมบูรณ์	2550 - 2551

อย่างไรก็ดี ในอนาคตคาดว่าความตกลงฯ ดังกล่าวจะขยายผลครอบคลุมการคมนาคมขนส่งทางด้านอื่น ๆ รวมถึงการเชื่อมโยงกลุ่มประเทศ GMS กับประเทศอื่น ๆ ในทวีปเอเชีย

สรุป

แม้ว่าหนทางการบรรลุข้อตกลงฯ จะยังมีข้อจำกัดและอุปสรรคหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นช่องว่างของการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศสมาชิก ความแตกต่างกฎหมายรูปแบบและทัศนคติในการดำเนินนโยบายบริหารประเทศ การขาดงบประมาณเพื่อพัฒนาเส้นทางการคมนาคม ทำให้การเข้าถึงพื้นที่ห่างไกลหลังจากการเชื่อมโยงระดับประเทศยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง การมีส่วนร่วมของภาคเอกชนยังมีน้อย เนื่องจากการขาดความมั่นใจในการเข้ามาลงทุน การขาดแคลนทรัพยากรบุคลากรที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะรองรับความตกลงฯ ทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวต้องพึ่งพาทั้งงบประมาณและระยะเวลาพอสมควร แต่ปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกการผ่านแดนในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงประสบผลสำเร็จสามารถทำได้ โดยความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกอย่างจริงจังในการ พัฒนาศักยภาพของประเทศ (Capacity Building) ทั้งในระดับประเทศและ

ระดับชายแดนพัฒนาระบบการบริหารจัดการชายแดนและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นบริเวณจุดผ่านแดนและเส้นทางถนนที่เชื่อมโยงกับจุดผ่านแดนดังกล่าว รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบและออกกฎหมายภายในประเทศในทิศทางที่สอดคล้องกับข้อตกลงฯ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกข้ามพรมแดนระดับพหุภาคี เพื่ออำนวยความสะดวกด้านการค้าการลงทุนและการท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคสุ่มแม่น้ำโขงดังกล่าวจึงจะกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยผลักดันการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมให้กลายเป็นแนวพื้นที่ทางเศรษฐกิจ (Economic Corridor) อย่างสมบูรณ์ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ GMS อย่างแท้จริง

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 2 สถานะของภาคผนวกแนบท้ายความตกลงฯ และพิธีสาร (Annexes and Protocols)

	รายละเอียด	สถานะ
ภาคผนวกที่ 1	การขนส่งสินค้าอันตราย	ลงนาม 16 ธ.ค. 2547
ภาคผนวกที่ 2	การจดทะเบียนยานพาหนะ	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 3	การขนส่งสินค้าที่เสียหายง่าย	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 4	พิธีการอำนวยความสะดวกข้ามพรมแดน	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 5	การข้ามแดนของประชาชน	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 6	ระเบียบศุลกากรว่าด้วยการผ่านทางและการตรวจปล่อยสินค้าในประเทศ	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 7	ระเบียบจราจรทางรถยนต์และสัญญาณ	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 8	การนำเข้าพาหนะเป็นการชั่วคราว	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 9	การออกใบอนุญาตผู้ประกอบการขนส่งข้ามพรมแดน	ลงนาม 16 ธ.ค. 2547
ภาคผนวกที่ 10	เงื่อนไขการขนส่ง	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 11	การกำหนดมาตรฐานการออกแบบและก่อสร้างถนนและสะพาน	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 12	การอำนวยความสะดวกและการบริการข้ามแดน	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 13a	ระเบียบว่าด้วยภาระความรับผิดชอบของผู้ประกอบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 13b	การออกใบอนุญาตการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ	ลงนาม 16 ธ.ค. 2547
ภาคผนวกที่ 14	ระเบียบศุลกากรว่าด้วยการขนส่งด้วยตู้คอนเทนเนอร์	อยู่ระหว่างเจรจา
ภาคผนวกที่ 15	ระบบการจัดประเภทของสินค้า	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
ภาคผนวกที่ 16	การออกใบอนุญาตขับขี่	ลงนาม 16 ธ.ค. 2547
พิธีสาร 1	การกำหนดจุดผ่านแดน	ลงนาม 30 เม.ย. 2547
พิธีสาร 2	การกำหนดค่าธรรมเนียมผ่านทาง	อยู่ระหว่างเจรจา
พิธีสาร 3	การกำหนดโควตาและการอนุญาตให้บริการขนส่ง	อยู่ระหว่างเจรจา

ที่มา: Asian Development Bank (ADB), GMS Business Forum, กระทรวงต่างประเทศ

ภาคผนวก 5

ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง - แม่โขง
ระหว่างรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตย
ประชาชนลาว

สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรไทย

รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรไทย (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า “ภาคีสัญญา”)

มุ่งหมายที่จะพัฒนาการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าระหว่างประเทศ ในแม่น้ำล้านช้าง -
แม่โขงในภาคีสัญญา และปรารถนาที่จะส่งเสริมอำนวยความสะดวกทางการค้า การท่องเที่ยว
กระชับความร่วมมือในการเดินเรือพาณิชย์ บนพื้นฐานของการเคารพในอธิปไตย ความเสมอภาค
และผลประโยชน์ซึ่งกันและกันจึงได้ตกลงกัน ดังต่อไปนี้

ข้อ 1

เพื่อวัตถุประสงค์ของความตกลงฉบับนี้

- 1) คำว่า “เรือ” หมายถึง เรือพาณิชย์ใดๆ ที่ชักธงชาติของภาคีสัญญาฝ่ายใดฝ่าย
หนึ่งและจดทะเบียนในดินแดนของภาคีสัญญานั้น ๆ
- 2) คำว่า “คนประจำเรือ” หมายถึง บุคคลใดๆ ผู้ซึ่งได้รับการว่าจ้างแท้จริงบนเรือ
และถือเอกสารแสดงตัวตนที่ระบุในข้อ 11 ของความตกลงฉบับนี้ และเป็นผู้ที่มีชื่อรวมอยู่ใน
รายชื่อของลูกเรือประจำเรือนั้นๆ
- 3) คำว่า “ผู้โดยสาร” หมายถึง บุคคลใดๆ ซึ่งอยู่บนเรือของภาคีสัญญาหนึ่ง ผู้ซึ่ง
ไม่ได้รับการว่าจ้าง และไม่เกี่ยวข้องกับหน้าที่ใดๆ บนเรือ และเป็นผู้ที่มีชื่อรวมอยู่ในรายชื่อของ
ผู้โดยสารของเรือนั้นๆ
- 4) คำว่า “สินค้าที่บรรทุกเรือ” หมายถึง ของ หรือสินค้าที่บรรทุก อยู่ในเรือของ
ภาคีสัญญาใดๆ เพื่อตอบสนองตามทางปฏิบัติของประเทศ
- 5) คำว่า “เงินที่หาได้” หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการดำเนินการของ
วิสาหกิจเดินเรือและโดยเฉพาะอย่างยิ่งรวมถึง แต่ไม่จำกัดเฉพาะ ผลกำไร ดอกเบี้ย กำไรส่วน
ทุน เงินปันผล ค่าสิทธิ และค่าธรรมเนียม

6) คำว่า “สกุลเงินที่สามารถแลกเปลี่ยนได้โดยเสรี” หมายถึง สกุลเงินที่ถูกกำหนดโดยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เป็นครั้งคราว ในฐานะเป็นสกุลเงินที่สามารถใช้ได้โดยเสรีตามข้อบท ของความตกลงว่าด้วยกองทุนการเงินระหว่างประเทศ และข้อแก้ไขเพิ่มเติมที่เกิดขึ้นหลังจากนั้น

ข้อ 2

ภาคีสัญญาดตกลงจะเปิดการเดินเรือพาณิชย์ในระหว่างภาคีสัญญา 4 ฝ่ายในแม่น้ำล้านช้าง – แม่โขง หนึ่งปีภายหลังการลงนามตกลงฉบับนี้ เรือของภาคีสัญญาใดๆ จะได้รับสิทธิเดินเรือโดยเสรีระหว่างชื่อเหมาในสาธารณรัฐประชาชนจีน จนถึงหลวงพระบางในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยให้ปฏิบัติ ไปตามบทบัญญัติ ในความตกลงฉบับนี้ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องของภาคีสัญญาที่ยอมรับร่วมกัน จะไม่ให้มีการเก็บค่าธรรมเนียมกับเรือของภาคีสัญญา โดยเหตุผลเพียงว่าเป็นการผ่านเข้าไปในดินแดนของภาคีสัญญาอื่น เว้นเสียแต่เป็นการชำระค่าบริการที่ให้เฉพาะให้แก่เรือนั้น

ข้อ 3

เรือของภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย จะต้องได้รับการประกันจากบริษัทประกันซึ่งได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญานั้น ข้อกำหนด และเงื่อนไขของกรมธรรม์ประกันภัย ตามวัตถุประสงค์นี้ จะต้องได้รับความเห็นชอบร่วมกันจากภาคีสัญญา

ข้อ 4

ภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย จะเปิดท่าเรือสำหรับเรือของภาคีสัญญาอีกสามฝ่าย สำหรับการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง – แม่โขง ดังนี้

- สำหรับจีน ชื่อเหมา เชียงรุ่ง เหมิงหาน และกวนเหล่ย์
- สำหรับลาว บ้านไซ เชียงของ เมืองมอม บ้านคอน ห้วยทราย และหลวงพระบาง
- สำหรับเมียนมาร์ บ้านเจียง และบ้านปุง
- สำหรับไทย เชียงแสนและเชียงของ

ถ้าภาคีสัญญาใดๆ บรรณาณที่จะยกเลิก หรือกำหนดท่าเรือหนึ่ง หรือหลายท่าเรือเพิ่มเติมสำหรับการเดินเรือพาณิชย์ ภาคีสัญญานั้นจะต้องแจ้งให้ภาคีสัญญาอื่นๆ ของความตกลงฉบับนี้ทราบล่วงหน้า เพื่อเตรียมการอื่นๆ ที่จำเป็น

ข้อ 5

ภาคีสัญญา จะให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง แก่เรือของแต่ละฝ่าย ในด้านพิธีการ เกี่ยวกับการเข้าและออกของเรือ พิธีการด้านศุลกากร และการออกของ และพิธีการอื่นๆ การใช้ท่าเทียบเรือสำหรับการขนส่ง และปล่อยสินค้าออกจากเรือ การใช้อู่จอดเรือ และคลังสินค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ของท่าเรือ การจัดหาวัตถุดิบและการเก็บค่าธรรมเนียมของท่าเรือ

ข้อ 6

เรือของภาคีสัญญาใดที่จอดอยู่ที่ท่าเรือของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จะได้รับเพียงสิทธิที่จะรับจ้างขนส่งสินค้า และผู้โดยสารเข้า และขาออกระหว่างสองประเทศ ภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง อาจจะดำเนินการรับส่งสินค้า และผู้โดยสารระหว่างท่าเรือของภาคีสัญญาฝ่ายที่สอง และท่าเรือของภาคีสัญญาฝ่ายที่สามได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากภาคีสัญญาฝ่ายที่สองและท่าเรือของภาคีสัญญาฝ่ายที่สามได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากภาคีสัญญาฝ่ายที่สอง

ข้อ 7

ความตกลงฉบับนี้ จะไม่บังคับใช้กับการค้าชายฝั่ง ซึ่งหมายถึงเรือของภาคีสัญญาใดๆจะไม่รับจ้างขนส่งสินค้า และผู้โดยสารระหว่างท่าเรือระหว่างในประเทศ ของภาคีสัญญาอีกฝ่ายท่าเรือของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง แล่นระหว่างท่าเรือของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เพื่อปล่อยสินค้าเข้าและ/หรือ ปล่อยผู้โดยสารขึ้นฝั่งจากนอกประเทศ หรือขนส่งสินค้าขาออก และ/หรือบรรทุกผู้โดยสารลงเรือ แล่นออกนอกประเทศ ให้ถือว่าไม่เป็นการค้าชายฝั่ง

ข้อ 8

เรือและคนประจำเรือและผู้โดยสารของเรือภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ในระหว่างที่จอดและแล่นผ่านดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง จะต้องเคารพข้อบังคับการเดินเรือร่วมและกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของประเทศของภาคีสัญญานั้นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านศุลกากร การตรวจคนเข้าเมือง การควบคุมสิ่งแวดล้อม และความสมดุลทางนิเวศวิทยา และกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความมั่นคงแห่งชาติ ภาคีสัญญาจะดำเนินการเผยแพร่กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับดังกล่าว

ข้อ 9

ภาคีสัญญาไม่ว่าฝ่ายใดจะไม่แทรกแซงกิจการภายใน ของเรือของภาคีสัญญาอีกฝ่ายระหว่างที่จอดในหรือแล่นผ่านดินแดนและท่าเรือของภาคีสัญญานั้น ยกเว้น

- 1) เมื่อการกระทำของเรือ คนประจำเรือ และผู้โดยสาร กระทบต่อความมั่นคงแห่งชาติ ความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือสิทธิของคนชาติของภาคีสัญญานั้นๆ
- 2) เมื่อได้รับการร้องขอจากนายเรือ หรือจากเจ้าหน้าที่ทางทูต หรือกงสุล ของประเทศที่เรือนั้นชักธง
- 3) เมื่อต้องใช้มาตรการ เพื่อปราบปรามและป้องกันการลักลอบขนการกระทำที่ผิดกฎหมายเกี่ยวกับการค้ายาเสพติด และสินค้าที่ถูกต้องห้าม รวมทั้งการลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายภาคีสัญญา จะแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะประสานงานร่วมกัน เพื่อกำหนดมาตรการสำหรับการป้องกัน ข้อขัดแย้งและข้อพิพาทที่เป็นไปได้ ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามความตกลงของข้อนี้

ข้อ 10

เรือของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ซึ่งแล่นอยู่ในภาคีสัญญาอีกฝ่าย จะได้รับการยกเว้นจากข้อบังคับการนำร่องของท้องถิ่นภายใต้สภาพการณ์ปกติ อย่างไรก็ตาม หากนายเรือหรือเจ้าของเรือร้องขอการช่วยเหลือการนำร่อง ภาคีสัญญาฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดหาให้เมื่อการร้องขอได้กระทำไว้แล้วล่วงหน้า

ข้อ 11

ภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง จะยอมรับเอกสารแสดงตัวของคนประจำเรือ ซึ่งออกให้โดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ ของภาคีสัญญาอีกฝ่าย เอกสารแสดงตัวเหล่านี้ ได้แก่

- สำหรับคนประจำเรือของเรือจีน สมุดประจำตัวคนเรือของสาธารณรัฐประชาชนจีน
- สำหรับคนประจำเรือของลาว สมุดประจำตัวคนเรือของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- สำหรับคนประจำเรือของเมียนมาร์ สมุดประจำตัวคนเรือของสหภาพเมียนมาร์
- สำหรับคนประจำเรือไทย สมุดประจำตัวคนเรือของราชอาณาจักรไทย

ข้อ 12

ผู้ที่ถือเอกสารประจำตัวของคนประจำเรือ ของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ตามที่ระบุอยู่ในข้อ 11 ได้รับการอนุญาตให้พำนัก เป็นการชั่วคราวบนฝั่ง ในเมืองใหญ่ หรือในเมืองที่ทำเรือตั้งอยู่ระหว่างเรือของภาคีสัญญานั้นๆ จอดอยู่ที่ท่าเรือ ของภาคีสัญญาอีกฝ่าย คนประจำเรือของเรือของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์ ในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่ายจะได้รับการอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญานี้ ยังคงพักอยู่ในดินแดนของภาคีสัญญา ตลอดระยะเวลาที่จำเป็นต้องการรักษา

ข้อ 13

ผู้ถือเอกสารแสดงตัวของคนประจำเรือ ของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ตามที่ระบุอยู่ในข้อ 11 จะได้รับการอนุญาตให้เข้ามาในดินแดน ของภาคีสัญญาอีกฝ่าย หรือผ่านแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง โดยไม่ต้องรับการตรวจลงตราในฐานะเป็นผู้โดยสาร ไม่ว่าโดยประเภทพาหนะขนส่งใดเมื่อไปสมทบกับเรือลำอื่น หรือถูกส่งกลับ หรือ ย้ายจากเรือลำหนึ่ง ไปสู่เรืออีกลำหนึ่ง

ข้อ 14

ภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย สงวนสิทธิที่จะปฏิเสธ การให้เข้ามาในประเทศของคนประจำเรือ หรือผู้โดยสารคนใด หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นบุคคล ไม่พึงปรารถนาภายใต้กฎหมายของภาคีสัญญานั้น

ข้อ 15

ภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย จะยอมรับสัญชาติของเรือของภาคีสัญญาอีกฝ่าย บนพื้นฐานของใบสำคัญการจดทะเบียน ซึ่งออกให้อย่างถูกต้องโดยเจ้าหน้าที่ ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญาอีกฝ่าย ภาคีสัญญาแต่ละฝ่าย จะยอมรับใบสำคัญระวางบรรทุกของเรือ ซึ่งออกให้หรือรับรองอย่างถูกต้องโดยภาคีสัญญาอีกฝ่าย โดยไม่จำเป็นต้องวัดระวางเรือนั้นๆใหม่ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายของท่าเรือทุกชนิด จะได้คำนวณบนพื้นฐานข้างต้น หรือบนพื้นฐานของใบสำคัญระวางบรรทุกของประเทศที่สาม ซึ่งภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ไม่มีข้อคัดค้าน และซึ่งได้รับการยอมรับจากภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

ข้อ 16

ในกรณีที่เรือของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ไม่สามารถเดินเรือได้ตามปกติในน่านน้ำอาณาเขตของภาคีสัญญาอีกฝ่าย เนื่องจากเหตุต่างๆ อาทิ การเกยตื้น การชนหิน การเผชิญกับกระแสน้ำเชี่ยว ภาคีสัญญาที่เกี่ยวข้อง จะอนุญาตให้คนประจำเรือและผู้โดยสารบนเรือขึ้นฝั่งและเดินทางไปจนสุดระยะที่การเดินเรือปกติไม่สามารถกระทำได้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญาที่เป็นเจ้าของน่านน้ำ อาณาเขตที่คนประจำเรือ และผู้โดยสารผ่านเข้ามา จะต้องได้รับแจ้งโดยเร็ว เท่าที่จะเป็นไปได้

ข้อ 17

เพื่อความปลอดภัยในชีวิต สุขภาพ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม จะไม่อนุญาตให้มีการรับขนวัตถุอันตราย อาทิ สารพิษเคมี วัตถุระเบิด และสารกัมมันตภาพรังสีภายใต้ความตกลงนี้ อย่างไรก็ตาม การรับขนชนิดและประเภทของสิ่งค้าอันตรายบางชนิด และมาตรการรักษาความปลอดภัยของการรับขนสินค้าดังกล่าว อาจได้รับความเห็นชอบร่วมกัน โดยปรึกษาหารือ ระหว่างภาคีสัญญา

ข้อ 18

ถ้าเรือของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ประสบกับวินาศภัยทางเรือหรืออุบัติเหตุอื่นๆ ในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่าย เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญานี้ จะเริ่มปฏิบัติการค้นหาและช่วยเหลือโดยทันที และให้ความช่วยเหลือและดูแลในทุกๆ ด้าน ได้แก่ เรือ คนประจำเรือ ผู้โดยสาร และสินค้าที่ประสบเหตุ เท่าที่เป็นไปได้ และจะแจ้งเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญาที่เกี่ยวข้องทันที

ในกรณีที่สินค้า ซึ่งได้รับการกู้จากเรือที่ได้รับความเสียหายจากอุบัติเหตุ ต้องการที่พักเก็บชั่วคราว ในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สินค้าดังกล่าวจะได้รับการยกเว้นจากการเรียกเก็บภาษีทุกชนิด เว้นแต่ได้นำไปใช้เพื่อการบริโภคหรือขายในดินแดนของภาคีสัญญานั้นๆ

คนประจำเรือและผู้โดยสารที่ประสบอันตราย ต้องเคารพกฎหมายและระเบียบข้อบังคับของภาคีสัญญาอีกฝ่าย ในระหว่างที่พักอยู่บนฝั่งในดินแดนของภาคีสัญญานี้ เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจของภาคีสัญญาดังกล่าว จะดำเนินมาตรการเท่าที่จำเป็น ตามทางปฏิบัติระหว่างประเทศเพื่อบำบัดความสะดวกแก่คนประจำเรือ และผู้โดยสารที่ประสบอันตราย เพื่อให้เดินทางไปสู่จุดหมายปลายทาง

ข้อ 19

เงินที่หาได้จากรัฐวิสาหกิจเดินเรือทั้งปวง ของภาคีสัญญาฝ่ายหนึ่ง ในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่าย จะสามารถแลกเปลี่ยนเป็นสกุลเงินที่สามารถแลกเปลี่ยนได้โดยเสรี ตามกฎหมายและระเบียบของการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ที่ใช้บังคับอยู่ในภาคีสัญญานั้น เงินที่หาได้ดังกล่าว สามารถใช้ในการชำระราคาในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่าย หรือส่งเงินออกไปได้อย่างเสรีจากประเทศนี้

ข้อ 20

หากวิสาหกิจเดินเรือของภาคีสัญญาประเทศหนึ่ง ประสงค์จะจัดตั้งสำนักงานตัวแทนในดินแดนของภาคีสัญญาอีกฝ่าย วิสาหกิจเดินเรือนั้น จะได้รับอนุญาตตามคำขอ ภายใต้กฎหมายและระเบียบข้อบังคับของฝ่ายหลัง

ข้อ 21

เพื่อส่งเสริมวัตถุประสงค์ของความตกลงฉบับนี้ และเพื่อแก้ไขปัญหาอันจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามความตกลง ผู้แทนของภาคีสัญญาจะจัดประชุมอย่างน้อยปีละครั้งสลับกันไป ตามประเทศของภาคีสัญญา หรือเมื่อใดก็ตามที่มีความจำเป็น ตามคำร้องขอของภาคีสัญญาใดๆ เพื่อปรึกษาหารือ และส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องดังกล่าวต่อไปนี้ อาทิ

- (1) การรักษาและปรับปรุงสภาพเพื่อให้สามารถเดินเรือได้ของแม่น้ำ
- (2) มาตรการเพิ่มความปลอดภัยในการเดินเรือ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม
- (3) การแลกเปลี่ยนข้อสนเทศว่าด้วย ช่องทางการเดินเรือ อุปสรรค และการกีดขวางเกี่ยวกับความปลอดภัยในการเดินเรือ
- (4) การปรับปรุงและการขยาย สิ่งอำนวยความสะดวกของท่าเรือ
- (5) ความร่วมมือและการประสานในด้านศุลกากรและการตรวจคนเข้าเมือง และเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- (6) ความร่วมมือในการปล่อยน้ำ และให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเท่าที่เป็นไปได้ เพื่อวัตถุประสงค์ของความปลอดภัย และการเดินเรือที่ราบรื่นโดยเฉพาะในฤดูแล้ง
- (7) ความร่วมมือและการปรับปรุงเครือข่ายโทรคมนาคมสำหรับวัตถุประสงค์ข้างต้น
- (8) การวางแผนกฎเกณฑ์ และปรับปรุงกฎระเบียบ ข้อบังคับร่วมที่เกี่ยวข้องเนื่องกันเพื่อการปฏิบัติตามความตกลงอย่างมีประสิทธิภาพ
- (9) เรื่องอื่นๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการตีความ และการใช้ความตกลงฉบับนี้

ข้อ 22

เพื่อวัตถุประสงค์ของความตกลงฉบับนี้ หน่วยงานประสานของแต่ละภาคีคู่สัญญา ได้แก่

- สำหรับสาธารณรัฐประชาชนจีน	กระทรวงคมนาคม
- สำหรับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	กระทรวงคมนาคม ขนส่ง -
ไปรษณีย์ และก่อสร้าง	
- สำหรับสหภาพเมียนมาร์	กระทรวงขนส่ง
- สำหรับราชอาณาจักรไทย	กระทรวงคมนาคม

ข้อ 23

ความตกลงฉบับนี้จะมีผลบังคับใช้เป็นระยะเวลา 5 ปี นับตั้งแต่วันที่ลงนาม หลังจากนั้นจะมีผลบังคับต่อไปโดยอัตโนมัติเป็นคราวๆคราวละ 3 ปี เว้นแต่ภาคีคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แจ้งยกเลิกความตกลงฉบับนี้ เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นเวลา 3 เดือน ล่วงหน้าก่อน วันหมดอายุของความตกลง

ข้อ 24

การเปลี่ยนแปลง หรือการแก้ไขเพิ่มเติมความตกลงฉบับนี้ จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ภาคีคู่สัญญาอื่นๆ ทราบล่วงหน้าอย่างน้อย 3 เดือน เพื่อการปรึกษาหารือ ระหว่างภาคีคู่สัญญาทั้งหมด การเปลี่ยนแปลง หรือการแก้ไขเพิ่มเติมใดๆ จะต้องได้รับความยินยอมร่วมกันจากภาคีคู่สัญญาทุกฝ่าย

ข้อ 25

ข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นจาก หรือ เกี่ยวเนื่องกับการปฏิบัติตาม หรือ การตีความความตกลงฉบับนี้ จะได้รับการระงับอย่างฉันทามติ โดยการปรึกษาหารือ ของภาคีที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักฐาน แก่การนี้ผู้ลงนามท้ายนี้ ซึ่งได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้อง จากรัฐบาลแต่ละประเทศได้ลงนามตามความตกลงฉบับนี้

ทำต้นฉบับเป็นภาษาอังกฤษ 4 ฉบับ ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่2542

สำหรับรัฐบาลแห่ง
สาธารณรัฐประชาชนจีน

สำหรับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐ
ประชาธิปไตยประชาชนลาว

สำหรับรัฐบาลแห่งสหภาพเมียนมาร์

สำหรับราชอาณาจักรไทย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก 6

สถิติสินค้านำเข้าและส่งออก

ณ ท่าเรือเชียงแสน ปีงบประมาณ 2548

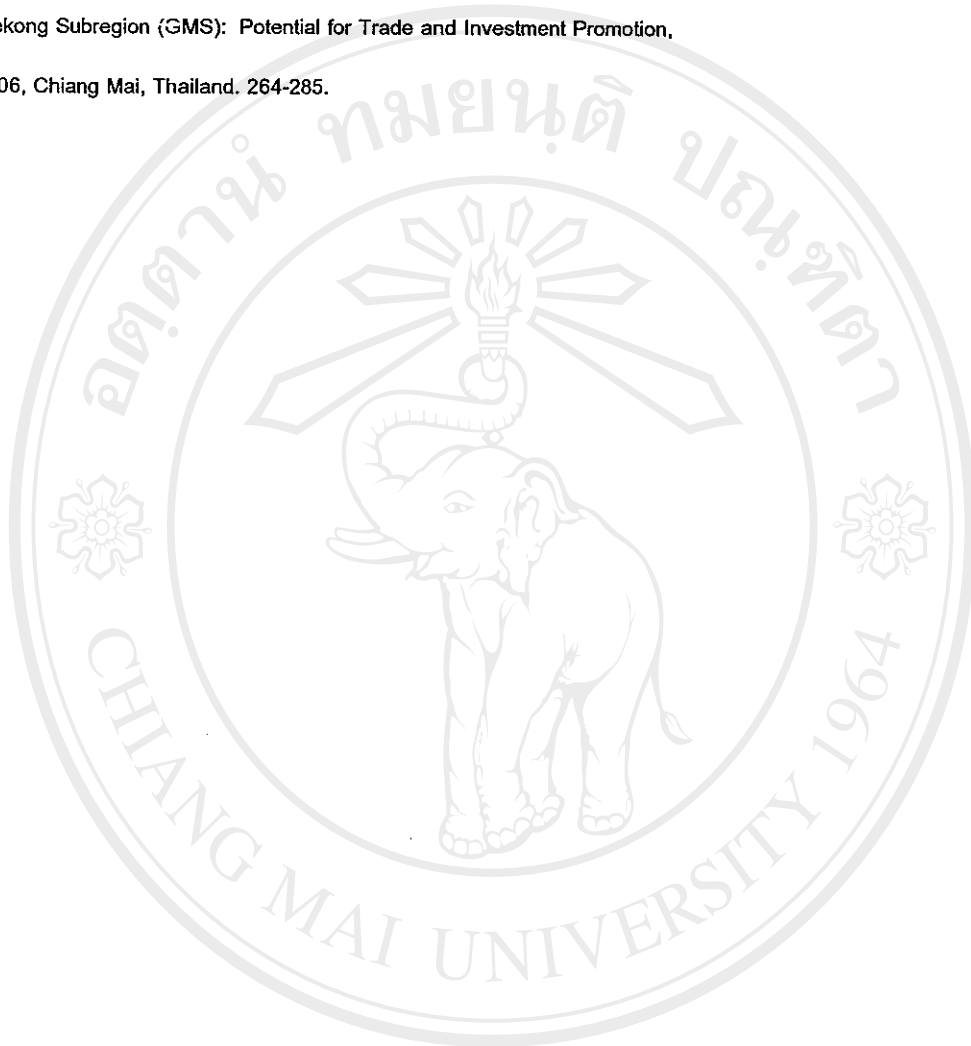
เดือน	ด้านศุลกากร เชียงแสน	ท่าเรือ เชียงแสน	คิดเป็น %	ด้านศุลกากร เชียงแสน	ท่าเรือ เชียงแสน	คิดเป็น %
	นำเข้า (เมตริกตัน)	ส่งออก (เมตริกตัน)		นำเข้า (เมตริกตัน)	ส่งออก (เมตริกตัน)	
ตุลาคม 2547	17,973	3,712	20.65	9,322	4,658	49.96
พฤศจิกายน 2547	16,167	5,267	32.57	12,042	9,651	80.14
ธันวาคม 2547	13,123	3,226	24.58	13,936	9,747	69.94
มกราคม 2548	6,505	2,543	39.09	12,675	11,439	90.24
กุมภาพันธ์ 2548	2,663	2,313	86.85	6,702	4,502	67.17
มีนาคม 2548	3,414	3,067	89.83	14,467	14,615	-
เมษายน 2548	4,098	3,164	77.20	9,483	9,034	95.26
พฤษภาคม 2548	4,570	3,500	76.58	10,150	9,172	90.36
มิถุนายน 2548	4,815	4,226	87.76	6,107	5,873	96.16
กรกฎาคม 2548	3,846	3,387	88.06	11,879	11,031	92.86
สิงหาคม 2548	5,496	2,848	51.81	28,305	22,506	79.51
กันยายน 2548	12,528	2,868	22.89	19,600	14,185	72.37
รวม	95,198	40,121	42.14	154,668	126,413	81.73

ปีงบประมาณ 2549

เดือน	ด้านศุลกากร เชียงแสน	ท่าเรือ เชียงแสน	คิดเป็น %	ด้านศุลกากร เชียงแสน	ท่าเรือ เชียงแสน	คิดเป็น %
	นำเข้า (เมตริกตัน)	ส่งออก (เมตริกตัน)		นำเข้า (เมตริกตัน)	ส่งออก (เมตริกตัน)	
ตุลาคม 2548	11,554	1,904	16.48	21,968	16,699	76.01
พฤศจิกายน 2548	12,635	1,680	13.30	18,474	10,675	57.78
รวม	24,189	3,584	-	40,442	27,374	-

Outputs:

Panthamit, N., "The Affect of Free trade Agreement on Border trade in Northern Thailand" The Symposium on Economic Cooperation in Greater Mekong Subregion (GMS): Potential for Trade and Investment Promotion, 2006, Chiang Mai, Thailand. 264-285.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก 7
เอกสารแนบท้าย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เอกสารแนบท้าย 1

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Cross-border Trade between Northern Thailand and Southern China: Before and After the Thailand-China Free Trade Area Agreement

Nisit Panthamit¹

The objectives of this paper were to examine the pattern and composition of the border trade payment system and role of baht currency as well as explore the problems and obstacles of this border trade; for example, tariff and non-tariff trade barriers, in particular, an FTA agreement between Thailand and China on border trade in northern Thailand. This paper attempted to learn the opinions of consumers, traders and government officers who were concerned with the changing pattern of trade, due to an FTA agreement, and investigate adjustment on the part of traders and the readiness of government officers to this agreement.

How an FTA changes border trade patterns was determined and the welfare effect on northern people in a variety of sectors such as firms, households etc. (i.e. consumers, border traders, farmers, local government brokers) were also analyzed. The investigation of trade patterns between Thailand and Southern China was the most important part of work in this paper. The methodology used in this study consisted of compiling secondary data from various sources and interviewing representatives and agents of traders, government servants, and consumers in Mae Sai and Chiang Saen districts, Chiang Rai Province. Then, both survey data obtained from in depth interviews and secondary data from relevant sources were also used, based on their analysis.

The results of this study were as follows. (1) The trade pattern between Thailand and southern China in Mae Sai and Chiang Saen district, Chiang Rai province were conducted by 2 parties, i.e. Thai and Chinese traders, who started their business from small shops in the area. Due to the high demand from their trading partners, Thai border-traders have increased their import-export volumes significantly. Then, the

¹ Assistant Professor, Faculty of Economics, Chiang Mai University., 59202 Thailand.

development of trade improved the system of using brokers or representative from a head office in Bangkok. (2) In on-border trade payment, the clearing agents mostly come from bigger counterparts, who have become representatives in the settlement of trade accounts among trading partners. These agents have had a close relationship for a long time and they primarily settle accounts among their own network before extending them to outside networks. Besides, a Letter of Credit or L/C transactions for international trade settlement are rarely used because of Chinese incompetence in financial institutions together with a strict exchange control. (3) The role of the baht currency has been restricted along the border when trading partners from two countries have a trade connection. Besides border areas, the baht currency is even less important. In addition, traders in Mae Sai use a payment pattern of cash balance, mostly in baht currency, for their transaction, however, they mostly use credit in baht and Chinese yuan for their transactions in Chiang Sean district. (4) Due to unofficial payments using Chinese connections to offset the account balance between traders, the oligopoly and trade barriers are created in border trading areas. On the other hand, the trade pattern is a competitive market in Chiang Sean. The most exported goods carried in Mae Sai and Chiang Sean is construction equipment and Thai fruit, respectively. The price mechanism not only fully utilizes input, transportation, logistics and the output market, but it also allows opened access and ease for entering into the market. It has also been found that more advantage goes to the traders, and less benefit is accrued by local people, since there is no room for them to enter the market. (5) Barriers against business expansion for border traders in both border areas include the lack of stall arrangements for trans-border trade, and scarce cooperation among government officers in various departments, i.e. Customs, Police, Immigration, etc.

Before the FTA agreement, Thai traders exported officially through customs formalities because of tax benefits. Import is, on the contrary, mostly performed unofficially. To evade tax payments, Chinese traders initially export through Myanmar before smuggling goods into Thailand. In the case of Chinese exports, promotion measures by the Chinese government are an incentive for official trade. However, the most imported merchandise from Thailand is mostly reported as coming from Myanmar and Laos because of a half-tariff rate reduction according to the bilateral agreement for adjacent countries. It is also found that much of the trade between Thailand and

Southern China is conducted along the Thai border rather than trading through brokers, who have arranged the delivery following orders and then settling by their own clearing agents. In the presence of the current payment system, both the baht and yuan currency are commonly used as a trade intermediary for cross-border trading. This is due to lack of trust among trading partners and inefficiencies in the payment system through financial institutions, according to exchange control and law regulations by the Chinese government. Exchange shops in Mae Sai district have played a role as intermediary in the exchange market.

However, the main problems confronted, as expressed in order of importance by the traders, are high market competition, trade restrictions and bureaucratic procedures in obtaining import – export permission, and excessive border pass fees both formal and informal. As for the government officers involved, their main problems come from the regulations and procedure (non tariff barriers) such as food standard, which is established by Thai trading – partner countries, mainly China.

Finally, after the agreement between Thailand and China on accelerated tariff elimination under the early harvest programme, all vegetable and fruit products are subject to HS Chapter 07 and 08, which have been effective since October 1st, 2003. At present, imports of both vegetables and fruit from China have increased significantly, whereas, the export volume in northern Thailand has increased dramatically in Longan, which is not in HS Chapter 07-08. In other words, primary studies showed that the FTA between Thailand and China does not affect the border trade pattern, but it does stimulate border- trade volume. Even though tariff elimination between the 2 trading partners seems to have started well, we must wait and see what the medium and long-run effect of the agreement will be in the near future.

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้: ก่อน-หลังข้อตกลงการค้าเสรี

นิสิต พันธมิตร²

บทนำ

ภาคเหนือตอนบนนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ (1) การค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่และด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (2) การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน มูลค่าการค้าต่างประเทศของภาคเหนือมากกว่าร้อยละ 80 เป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน สินค้าสำคัญคืออุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นช่องทางส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปและแช่แข็ง และสินค้าหัตถกรรม ส่วนการค้าชายแดนเป็นการค้ากับพม่า ลาว และจีน (ตอนใต้) มากกว่าร้อยละ 60 เป็นการค้ากับพม่า สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ยางรถยนต์ และวัสดุก่อสร้าง ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ โค กระบือ และไม้แปรรูป เป็นสำคัญ

เนื่องจากการค้าชายแดนเป็นการค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้ทำการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าทางการค้าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคและบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิดและสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ เช่น ขอบป่า ซากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยากและมีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งลักษณะของการค้าชายแดนของประเทศไทยในปัจจุบันจะแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่คือ 1) การค้าชายแดนที่แท้จริงของประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมักเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนของกินของใช้ที่จำเป็นและมีมูลค่าไม่มากนัก 2) การค้าแบบแลกเปลี่ยนที่มีลักษณะกระทำกันเองไม่ผ่านระบบราชการ หรือ การค้าที่ไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งถือว่าเป็นการลักลอบค้าหรือการค้าที่ผิดกฎหมาย ที่อาจมีกลุ่มทุนการเมืองและอิทธิพลหนุนหลัง และเป็นการค้าที่แอบแฝง ปิดบัง ไม่ยอมรับให้เป็นกิจกรรมของเศรษฐกิจในระบบ ทั้งๆ ที่กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการผลิต รายได้ การจ้างงาน และใช้ทรัพยากรเช่นเดียวกับกิจกรรมเศรษฐกิจในระบบทั่วไป และ 3) การค้าผ่านชายแดน (Cross-border Trade) ที่มีลักษณะคล้ายกับการค้าระหว่างประเทศทั่วไป ซึ่งการค้าลักษณะนี้ได้

² School of Economics, Chiang Mai University

กลายเป็นด้านหลักของการค้าชายแดนในปัจจุบัน ที่มีมูลค่านำเข้า-ส่งออกสูง และทำในรูปแบบของบริษัทหรือนิติบุคคล

อย่างไรก็ตามสภาพการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยทั่วไปนั้นสามารถแบ่งรูปแบบการค้าออกเป็น 3 ลักษณะ คือ (1) การค้าในระบบ คือ การค้าที่มีการส่งออกและนำเข้าสินค้าโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการพิธีการศุลกากร (2)

การค้าผ่านแดน คือ การส่งสินค้าออกจากประเทศไทยผ่านเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้านหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง เรียกว่าการค้าผ่านแดนไปยังประเทศที่สาม เช่น สินค้าผ่านแดนจากประเทศที่สามผ่านไทยไปยังสปป.ลาว สินค้าส่งออกจากไทยผ่านกัมพูชาไปยังตลาดเวียดนาม (3) การค้าระดับชาวบ้าน คือ การค้าทั้งส่งออกและนำเข้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร สภาพการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนกับประเทศเพื่อนบ้าน

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน อันได้แก่ พม่า ลาว และจีนตอนใต้มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้านโดยในปี 2548 มีอัตราส่วนมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านสูงเรียงตามลำดับคือ พม่า: จีนตอนใต้: ลาว คิดเป็นสัดส่วนดังนี้ 70.99: 27.6 : 8.72 โดยมูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวมของภาคเหนือตอนบน 3 ปีหลังสุดมีอัตราการเติบโตของการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น โดยตั้งแต่ปี 2546 ถึงปี 2548 มีอัตราการขยายตัวทางการค้าเท่ากับ 50.49 53.56 และ 23.11 ตามลำดับ และมีมูลค่ารวมกันถึง 25,530.8 ล้านบาท ในปี 2548

หากพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่าการค้าระหว่างไทยกับพม่ามีมูลค่าการค้าสูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีมูลค่าการค้าสูงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2546 - 2548 มีมูลค่าการค้าเท่ากับ 8,488.60 16,038.00 และ 18,124.40 ล้านบาท จากลักษณะของการค้าชายแดนพบว่าไทยเกินดุลการค้ากับพม่ามาตลอด โดยในปี 2545-2548 มีการเกินดุลการค้า 3,111.3 6,549.4 และ 12,473.55 และ 15, 279.2 ล้านบาท ตามลำดับ

การค้าระหว่างไทยกับจีนตอนใต้มีมูลค่าการค้าสูงเป็นอันดับสองรองจากพม่า โดยในปี 2545 ถึง 2548 สูงกว่า 5,000 ล้านบาท ในปี 2545 มีมูลค่าการค้ารวม 5,013. ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 5,062.80 และลดลงเหลือ 2,979 ล้านบาทในปี 2548 ตามลำดับ จากลักษณะของการค้าพบว่าการค้าชายแดนภาคเหนือของไทยนั้นมีการเกินดุลการค้ากับจีนตอนใต้มาตลอด แต่แนวโน้มการเกินดุลการค้าชายแดนนั้นมีลักษณะที่ลดลงเรื่อยๆ

การค้าระหว่างไทยกับลาวมีมูลค่าการค้าต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอีกสองประเทศ คือ พม่ากับจีนตอนใต้ โดยมีมูลค่าการค้ารวมใน ปี 2545-2548 เท่ากับ 4, 720.1 8,458.6 16,038 และ 18,124.4 ล้านบาท จากลักษณะของการค้าพบว่า ไทยได้ดุลการค้ากับ

ลาวมาโดยตลอด โดยในปี 2545-2548 ไทยได้ดุลการค้าสูงขึ้นจาก 160.3 248.9 532.87 และ 1,039.8 ล้านบาทตามลำดับ

การค้าชายแดนด้านเชียงราย โดยเฉพาะอำเภอเชียงแสน ซึ่งนอกจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว และเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าชายกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ได้แก่ ประเทศลาว ประเทศพม่า และประเทศจีนตอนใต้ (ยูนนาน) แต่ประเทศจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทยผ่านอำเภอเชียงแสน โดยการค้าไทย-จีนตอนใต้ด้านอำเภอเชียงแสนใช้เส้นทางน้ำ โดยเป็นการค้าผ่านแม่น้ำโขงถือเป็นช่องทางการค้าที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 90 ของการค้ารวมในเส้นทางแม่น้ำโขงนี้ ส่วนการค้าของไทยกับพม่าและลาวนั้นผ่านแม่น้ำโขงนั้นมีปริมาณน้อยมาก แม้ตัวเลขการค้ากับพม่าจะสูงกว่าระดับพันล้านในแต่ละปี แต่สินค้าของไทยส่วนหนึ่งที่ส่งออกไปยังพม่า ก็มีปลายทางในตลาดจีนตอนใต้ เพียงอาศัยการขนส่งผ่านชายแดนพม่า-จีน เพื่อใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้วปัจจัยที่ทำให้การค้าชายแดนไทย-จีนด้านอำเภอเชียงแสนเพิ่มขึ้นมาโดยลำดับ เนื่องจาก 1. นโยบายมุ่งตะวันตก (Implementation Measures of the Go-West Policy) 2. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS-EC) ที่สำคัญ คือ การคมนาคมขนส่ง การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุน 3. เขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงราย โดยกิจกรรมสำคัญจะอยู่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และ อำเภอเชียงของ 4. ความตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีน (FTA ไทย-จีน) โดยทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ ภายใต้กรอบ Early Harvest ของความตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียน -จีน ก่อนที่จะทยอยลดภาษีสินค้าอื่นๆ ในระยะต่อไป 5. การลงนามสัญญาการเปิดเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย สหภาพพม่า สปป.ลาว และจีน เป็นต้น

ในอดีตสินค้าไทยเข้าจีน (ตอนใต้) จะมีการแปลงเอกสารใบขนส่งสินค้าเป็นสินค้าพม่าหรือลาว (พม่าและลาวมีชายแดนติดกับจีนที่เขตสิบสองปันนามณฑลยูนนาน) เพื่อใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางศุลกากรการค้าชายแดน คือ เสียภาษีนำเข้าครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ (ถ้าโยบแห้งภาษีนำเข้าร้อยละ 22 แต่ถ้าเป็นการค้าชายแดน เสียภาษีนำเข้าร้อยละ 11 โดยสาเหตุที่ข้อมูลของทางการไทยและจีนแตกต่างกันทราบว่าจะมีสาเหตุจาก 2 ประเภท คือ ประการแรก ผู้นำเข้าส่วนใหญ่ของจีนแจ้งว่าเป็นสินค้านำเข้าจากไทย เป็นสินค้าของพม่า และลาว เนื่องจากทั้งสองประเทศมีพรมแดนติดต่อกับประเทศจีนจึงได้รับสิทธิพิเศษในด้านอัตราภาษีนำเข้าต่ำกว่าเกณฑ์ปกติถึงร้อยละ 50 ประการที่สองคือ การส่งออกสินค้าไปจีนในบางช่วงมีมูลค่าสูงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากผู้ประกอบการที่ต้องส่งสินค้าไปพม่า แต่ประสบปัญหาพม่าเข้มงวดกับการนำเข้าสินค้าจากไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีปัญหาขัดแย้งตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับพม่า สำหรับช่วงเวลาปกติพม่าไม่เข้มงวด การนำเข้าจากไทย มูลค่าการส่งออก

สินค้าจากไทยไปจีนตอนใต้จะใกล้เคียงกับการค้าจริงมาก เนื่องจากผู้ส่งออกไทยส่วนใหญ่ ส่งสินค้าผ่านพิธีทางศุลกากร เพื่อสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (กรณีกา 2547: 58-59) อย่างไรก็ตามมูลค่าการค้าที่กระทำผ่านพิธีการศุลกากรเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าที่ไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรนั้นยังมีมูลค่าที่ต่ำกว่ามาก ซึ่งหลังจากการที่ประเทศไทยและจีน มีความตกลง Free Trade Area (FTA) ในสินค้าผักและผลไม้ภาชีนำเข้า 0% มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ทำให้ลำไยอบแห้งจากภาคเหนือของไทย ซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปจีนประมาณ 1,500 – 2,000 ล้านบาทต่อปี สามารถใช้ Certificate of Origin ของไทย โดยไม่ต้องแปลงเอกสารในใบขนส่งสินค้าพม่าหรือลาวอีกต่อไป ส่งผลทำให้ตัวเลขของการค้าที่กระทำผ่านพิธีการศุลกากรเพิ่มขึ้น โดยสินค้าสินค้านำเข้าและส่งออกที่ดำเนินการผ่านพิธีการของด่านศุลกากร ของผู้ประกอบการจำนวน 5 อันดับ โดยเรียงลำดับจากมูลค่าการนำเข้าและส่งออกจากมากที่สุดไปยังน้อยที่สุดจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าส่งสินค้าส่งออก ผู้ประกอบการค้าส่งมีสินค้าส่งออกสูงสุดจำนวน 5 อันดับดังนี้ 1. แผ่นยางรมควัน 2. ลำไยอบแห้ง 3. อุปกรณ์ก่อสร้าง 4. น้ำมันปาล์ม และ 5. ด้ายยางยืด/ยางแท่ง ส่วนสินค้านำเข้าสูงสุดจำนวน 5 อันดับดังนี้ 1. แอ็บเปิ้ล 2. สาลี่สด 3. ไม้แปรรูป 4. ผักสด/กระเทียม 5. กระบือมีชีวิต

นับตั้งแต่มีการลงนามในข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ระหว่างไทย-จีน ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม โดยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ไทยและจีนได้เริ่มลดภาษีระหว่างกันลงเหลือ 0% ในสินค้า 2 รายการแรก คือ ผัก (HS 07) กับผลไม้ (HS 08) และการภายใต้ความตกลงเร่งลดภาษีในสินค้าที่มีความพร้อม(early harvest) และการบรรลุข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างกลุ่มอาเซียนกับจีน ในวันที่ 1 มกราคม 2547 โดยทั้งอาเซียนและจีนจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียน-จีน โดยจะต้องเริ่มลดภาษีสินค้าตั้งแต่รายการที่ 01-08 ลงเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2549 ประกอบไปด้วย สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลา ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์สัตว์อื่น ต้นไม้ ผักสด และผลไม้สด

วิธีการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้

รูปแบบการติดต่อธุรกิจของพ่อค้าชายแดนไทย-จีนจะให้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อคู่ค้าโดยตรงหรือผ่านนายหน้า

รูปแบบการส่งออกสินค้าจากไทยไปจีนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะดังต่อไปนี้

1) พ่อค้าชายแดนในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางรวบรวมสินค้าในท้องถิ่นหรือสั่งซื้อจากบริษัทผู้ผลิตในส่วนกลางตามคำสั่งซื้อของคู่ค้าประจำชาวจีนทางโทรศัพท์ หรือโทรสาร หรือ

2) พ่อค้าขายแดนในพื้นที่ทำหน้าที่นายหน้า (Broker) ให้บริษัทที่อยู่ในส่วนกลางหรือจังหวัดอื่นๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่ผลิตสินค้าโดยตรงหรือเป็นเพียงผู้รวบรวมซื้อสินค้า โดยพ่อค้าขายแดนจะช่วยดำเนินการติดต่อซื้อขายกับลูกค้าชาวจีน แต่ทำพิธีการส่งออกในนามของบริษัทที่ส่งออกสินค้านั้นดังกล่าว

2) บริษัทหรือโรงงานผู้ผลิตจากส่วนกลางและจังหวัดอื่นๆ ดำเนินการติดต่อค้าขายกับลูกค้าจีนโดยตรง รวมทั้งดำเนินการส่งออกเอง อย่างไรก็ตามปัจจุบันพ่อค้าจีนเริ่มเดินทางเข้ามาติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตที่ส่วนกลางด้วยตนเองไม่ผ่านพ่อค้าขายแดนเหมือนในยุคแรกของการค้า กรณีนี้ส่งออกในนามของบริษัทผู้ผลิตในส่วนกลาง (รูปภาพที่ 5.7)

4) กรณีที่พ่อค้าจีนนำสินค้าเข้ามาขายในไทย เมื่อขายได้แล้ว ไม่ได้นำเงินสดกลับไปแต่จะเข้ามาหาซื้อสินค้าที่ต้องการกลับไปประเทศจีนจากร้านค้าในท้องถิ่น (รูปภาพที่ 5.8)

ส่วนพ่อค้านำเข้าจีน พบว่าลูกค้าจีนส่วนใหญ่มาจากมณฑลยูนนาน นครคุนหมิง เมืองเชียงรุ่ง และเมืองในมณฑลอื่น เช่น มณฑลกว่างตุง เสินเจิ้น นครเซี่ยงไฮ้ เมืองฟู่โจว มณฑลฝูเจี้ยน เป็นต้น โดยผู้ส่งออกจีนมีทั้งเป็นบุคคล ร้านค้า โรงงาน และตัวแทนจำหน่าย ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า การติดต่อค้าขายระหว่างกันมีทั้งผู้นำเข้าไทยเข้าไปติดต่อรวบรวมสินค้าจากตลาดหรือแหล่งผลิตในจีนโดยตรง กรณีเป็นลูกค้าประจำ สามารถสั่งซื้อทางโทรศัพท์หรือโทรสาร หรือพ่อค้าจีนขนส่งสินค้ามาให้พ่อค้าไทยที่ทำเรือเชียงแสน สามารถแบ่งลักษณะการนำเข้าสินค้าได้ 4 ลักษณะ คือ

1) ผู้นำเข้าไทยให้บริษัทที่มีหุ้นส่วนในจีนเข้าไปรับซื้อสินค้าจากลูกค้าในจีนโดยตรง และทำการส่งออกและดำเนินการขนส่งในนามบริษัทดังกล่าว สินค้าที่มีการส่งออกลักษณะนี้อาทิ เมล็ดทานตะวัน กระเทียม เป็นต้น กรณีนี้ราคาสินค้าถูกกำหนดเป็นเงินสกุลหยวน

2) ผู้ส่งออกจีนรวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตในจีนและนำสินค้าเข้ามาขายโดยตรงที่ฝั่งไทย และพ่อค้าไทยเข้าไปรับซื้อที่ทำเรือเชียงแสน/ด่านอำเภอแม่สาย หรือ ผู้ส่งออกจีนนำเข้าสินค้าตามคำสั่งซื้อของพ่อค้าไทย สินค้าประเภทนี้ ได้แก่ แอปเปิ้ลและสาลี่ เสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น และเมื่อได้รับสินค้าเรียบร้อยแล้วก็จะกระจายสินค้านั้นๆ ไปสู่พ่อค้าปลีกหรือเก็บกักตุนสินค้าไว้ในคลังสินค้าของตนเองเพื่อส่งมอบหรือรอขายต่อไป ทั้งนี้พ่อค้าส่งออกมีหลายลักษณะ เช่น บุคคล ร้านค้า โรงงาน และตัวแทนจำหน่ายจะไม่มีเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการ ใช้

3) ตัวแทนขาย (Sale Representative) จากบริษัทในประเทศจีนทำหน้าที่ขนส่งสินค้าและขายสินค้าให้แก่พ่อค้าไทยบริเวณชายแดน อาทิ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น การกำหนดราคาเสนอขายมีทั้งเป็นหยวนและบาท

4) ผู้นำเข้าไทยจ้างโรงงานผลิตสินค้าในจีน และขนส่งทางบกเพื่อนำเข้าผ่านด่านชายแดนอำเภอแม่สาย อาทิ สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น การกำหนดราคาเสนอขายมีทั้งสกุลบาทและหยวน โดยการคำนวณส่วนใหญ่ไม่มีเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการ มีเพียงใบกำกับสินค้าเท่านั้น และมีเพียงบางรายเท่านั้นที่มีการทำสัญญาซื้อขาย เงื่อนไขการนำเข้าจะเป็นลักษณะ C&F (Cost and Freight) และ CIF (Cost, Insurance, and Freight) ³ และสกุลเงินที่คู่ค้าเสนอขายให้พ่อค้านำเข้าไทย ส่วนใหญ่เป็นเงินบาทและหยวนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

วิวัฒนาการทางการค้าการค้าชายแดนไทย-จีน

วิวัฒนาการทางการค้าการค้าชายแดนไทย-จีนโดยเฉพาะทางด้านอำเภอเชียงแสน โดยเฉพาะการนำเข้าผลไม้จากจีนที่สำคัญ ได้แก่ แอปเปิล สาลี่ จากประเทศจีน โดยมีมาตั้งแต่ปี 2537 คือหลังจากมีการเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-จีน โดยแบ่งวิวัฒนาการออกเป็น 4 ระยะ คือ

(1) ยุคเริ่มต้นการค้า เริ่มต้นตั้งแต่ปี 2537 โดยในระยะแรกเรือสินค้าจีนจะจอดขนถ่ายสินค้ากระจัดกระจาย เรือที่ล่องมาจากจีนตอนใต้ในระยะแรกเป็นเรือขนาดเล็กบรรทุกแอปเปิล สาลี่ ได้ประมาณ 4,000-5,000 กล่อง การขนถ่ายสินค้าต้องใช้แรงงานคนแบกของขึ้นมาบนท่า น้ำ ทำให้เกิดงานรับจ้างแบกแอปเปิลในบรรดาแรงงานในอำเภอเชียงแสนและใกล้เคียง โดยเงินค่าตอบแทนตามจำนวนกล่องที่แบกได้ทำให้ได้เงินค่าตอบแทนประมาณวันละไม่ต่ำกว่า 400-500 บาท

(2) ช่วง พ.ศ. 2537-2540 (ชาวสวนกลายเป็นพ่อค้าคนกลาง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา ผู้ประกอบการค้าชายแดนแอปเปิล สาลี่ เป็นชาวเชียงแสนที่มีลงทุนร่วมกัน 2-3 คน ชื่อเหมาแอปเปิลที่ละลำเรือประมาณสี่พันถึงห้าพันกล่อง โดยเป็นลักษณะที่เจ้าของสินค้าชาวจีนจะ

³ C.I.F. คือ ราคาซึ่งรวม ราคาสินค้า เบี้ยประกัน และค่าขนส่ง ซึ่งในเงื่อนไขการซื้อขายต้องระบุทำเรือที่ต้องการให้สินค้าถูกส่งไปถึง

C&F คือ ราคาซึ่งรวม ราคาสินค้าและค่าขนส่งเท่านั้น

ขายเหมาแอปเปิล สาธิตีละลำเรือ การซื้อขายจะมีการตกลงราคาสินค้ากันที่เรือ โดยราคาที่ตกลงซื้อขายนั้นเป็นไปตามราคาตลาด โดยเมื่อตกลงราคากันได้แล้ว จะมีการชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดด้วยเงินบาทไทยแก่พ่อค้าจีนทันที

(3) ยุคตลาดที่มีการแข่งขัน ตลาดแอปเปิล สาธิตีเริ่มมีลักษณะที่เป็นตลาดแข่งขันมากขึ้นเรื่อย ๆ นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา สินค้าประเภทแอปเปิล สาธิตีที่นำเข้ามาจากประเทศจีนเริ่มมีจำนวนมากขึ้น จำนวนเรือที่ขนส่งสินค้ามีมากขึ้น ขนาดของเรือขนส่งของจีนมีขนาดใหญ่มากขึ้น ผู้ประกอบการค้าผลไม้รายย่อยเชียงแสนก็มากขึ้น ทำให้ตลาดการค้าแอปเปิล สาธิตีมีลักษณะที่เป็นการแข่งขันมากขึ้นเรื่อย ๆ (3) ยุคภายหลังการมีข้อตกลงเสรีการค้าไทย-จีน การไหลเวียนของสินค้านำเข้าสำคัญ : แอปเปิลจากจีนซึ่งมีแหล่งเพาะปลูกแอปเปิลเพื่อการส่งออกที่สำคัญของจีนอยู่ที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือ มณฑลชานซี มณฑลกานซู มณฑลชางซี มณฑลชิงไห่ โดยมีผลผลิตคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26 ของผลผลิตทั้งประเทศ (ข้อมูลปี 2541) โดยปัจจุบันมีการนำเข้าแอปเปิลผ่านด่านเชียงแสนประมาณปีละ 11,000 ตัน หรือ 200 ล้านบาทต่อปี จากการสัมภาษณ์พ่อค้าขายแดนเชียงแสนพบว่าพ่อค้าจีนจะรวบรวมผลผลิตจากแหล่งผลิต ทำการขนส่งผ่านนครคุนหมิงจนถึงเขตปกครองตนเองสิบสองปันนา เพื่อขนส่งสินค้าลงเรือที่ท่าเรือกว๋นเหล่ย และนำมาจำหน่ายที่ท่าเรือเชียงแสนเอง ซึ่งจะมีพ่อค้าไทยเข้าไปดูสินค้าและทำการตกลงราคากับเรือตามคุณภาพสินค้า หรือ บางกรณีพ่อค้าจีนอาจขนส่งสินค้าดังกล่าวเข้ามาที่ท่าเรือเชียงแสนตามคำสั่งซื้อของผู้นำเข้าไทย หลังจากพ่อค้าไทยรับซื้อจากพ่อค้าจีนแล้ว จึงนำไปกระจายไปยังตลาดขายส่งทั่วประเทศ โดยปัจจุบันเมื่อเปิดเสรีทางการค้าไทย-จีน (FTA) การนำเข้าผลไม้แอปเปิลสาธิตีจากจีนตอนใต้ตกอยู่ในกลุ่มของผู้ค้ารายใหญ่เพียงไม่กี่ราย (ผู้ขายน้อยราย) ดังนั้นการค้าขายผลไม้ไทย-จีนในปัจจุบันผู้ค้าจะต้องมีเงินทุนสูงมาก และต้องมีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกับชาวจีนคู่ค้าขายที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันมายาวนาน

ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีนที่มีต่อสถานการณ์การค้าผักและผลไม้หลังจากที่มีการจัดทำข้อตกลงเปิดเสรีล่วงหน้าก่อน (Early harvest) พบว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทย-จีน เพิ่มขึ้น ทั้งการส่งออกและนำเข้า โดยไทยยังเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า สินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ มันสำปะหลัง ทุเรียน มังคุด ลำไย ส่วนสินค้านำเข้าที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ แอปเปิล แพร์และควินซ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางตรงข้ามมูลค่าการค้าระหว่างไทย-จีนที่ผ่านด่านศุลกากรในภาคเหนือลดลง เนื่องจากการค้าเริ่มเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น พ่อค้าขายแดนที่ส่งออกผลไม้โดยเฉพาะลำไยอบแห้ง ส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการขนส่งสินค้า จากเดิมต้องขนส่งทางลำน้ำโขงผ่านชายแดนพม่าและเข้าสู่จีน เพื่ออาศัยสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีก่อนส่งต่อไปยังมณฑลยูนนานเพื่อกระจายไปยังผู้บริโภคมณฑลทางภาคตะวันออก โดยในกรณีที่จีนนำเข้าจากพม่าหรือลาวจะเสียภาษีนำเข้าจีนในอัตราการค้าชายแดน (ต่ำกว่าภาษีนำเข้าอัตราปกติถึงหนึ่ง) และขนส่งไปยังเมือง

คุณหมิงเพื่อกระจายสินค้าไปยังเมืองปลายทาง ซึ่งต้องขนส่งหลายขั้นตอนกว่าจะถึงปลายทาง แต่หลังจากมีการลดภาษีผักและผลไม้เหลือร้อยละ 0 ทำให้สามารถขนส่งผักและผลไม้เข้าจีนได้โดยตรง ผ่านท่าเรือกรุงเทพถึงเมืองปลายทางเซี่ยงไฮ้ กวางโจว ฯลฯ จึงไม่จำเป็นต้องขนส่งผ่านชายแดน นอกจากนี้การขนส่งทางทะเลยังมีขั้นตอนการขนส่งน้อยกว่าขนส่งผ่านชายแดน (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2548)

ผลการเปิดเขตการค้าเสรี(FTA)ไทย-จีน ด้านผัก/ผลไม้ ของภาคเหนือ

การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ซึ่งได้มีการตกลงกรอบและเปิดเขตการค้าเสรีผัก-ผลไม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งกระตุ้นให้มีการส่งออก-นำเข้าสินค้าเกษตรมากขึ้น เนื่องจากไม่ต้องเสียภาษีระหว่างประเทศ โดยพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่มีการค้ากับจีนตอนใต้ โดยทำการส่งออกด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายได้รับผลกระทบโดยตรงเนื่องจากเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญทางการค้ากับจีน โดยสินค้านำเข้า/ส่งออก ไทย-จีน ในรอบ 2 ปี FTA (2546-2548) ประเภทสินค้านำเข้าจากประเทศจีนทางด้านเชียงแสนส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะแอปเปิ้ลและสาลี่ ยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยม รองลงมาได้แก่ ไม้แปรรูป กระเทียม และเมล็ดแตงโม เป็นต้น และที่น่าสังเกตคือเริ่มมีผักสดนำเข้ามาด้วยเช่นกัน โดยมีประเภทสินค้าประเภทผักที่มีมากขึ้น โดยในปี 2546 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 94 ชนิด โดยเป็นผัก 26 ชนิด ในปี 2547 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 141 ชนิด โดยเป็นผัก 34 ชนิด ส่วนปี 2548 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 136 ชนิด มีมูลค่ารวม 864.80 ล้านบาท โดยเป็นผัก 45 ชนิด มีมูลค่าเท่ากับ 147.11 ล้านบาท

สำหรับสินค้าส่งออกของไทย ลำไยอบแห้งยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยในปี 2546 ลำไยอบแห้งมีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าเกษตรพืชที่ส่งออกจำนวน 52 ชนิดที่ทำส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน โดยมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 77 ของสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปจีนตอนใต้ทั้งหมด และมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 40.47 ในปี 2547 ร้อยละ 44.04 ในปี 2548

สรุปผลการเปิดเขตการค้าเสรี(FTA) ไทย-จีน ด้านผัก/ผลไม้ ของภาคเหนือ

การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ซึ่งได้มีการตกลงกรอบและเปิดเขตการค้าเสรีผัก-ผลไม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งกระตุ้นให้มีการส่งออก-นำเข้าสินค้าเกษตรมากขึ้นเนื่องจากไม่ต้องเสียภาษีระหว่างประเทศ โดยพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่มีการค้ากับจีนตอนใต้โดยทำการส่งออกด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายได้รับผลกระทบโดยตรงเนื่องจากเป็นเมืองหน้าด่านสำคัญทางการค้ากับจีน ส่งผลดังต่อไปนี้

มูลค่าการค้า

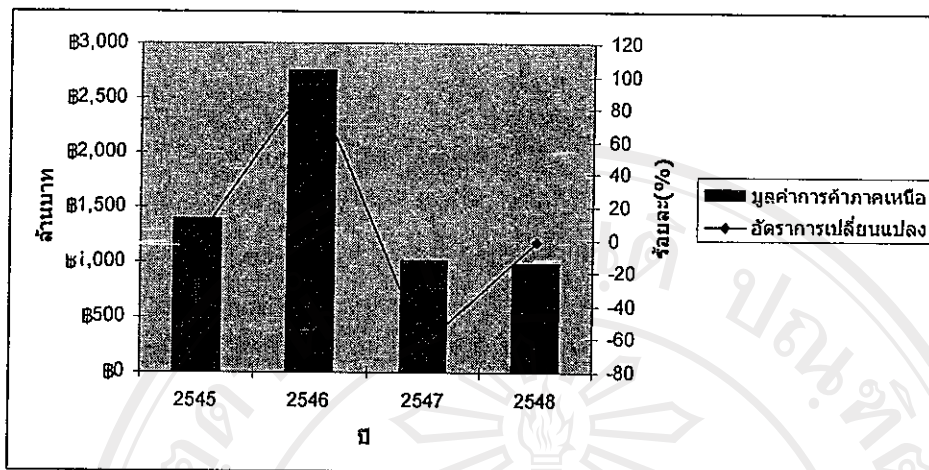
สำหรับมูลค่าการค้ารวมสินค้าเกษตรประเภทผัก/ผลไม้ในรอบ 2 ปี (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 – 30 กันยายน 2548) ของสินค้าประเภทนี้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ดังแสดงได้ในตารางที่ 1 และรูปที่ 1 และเมื่อพิจารณาถึงภาพรวมการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีและมีอัตราการเติบโตเป็นบวก (รูปที่ 2) และมีอัตราการนำเข้าเฉลี่ยในปี 2545-2548 เท่ากับ 41.55 ส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน (รูปที่ 3) โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการส่งออกเพียงร้อยละ 4.35 ส่วนดุลการค้ามีอัตราการเติบโตที่ติดลบโดยเฉพาะในปี 2545-2548 (รูปที่ 4) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -144.68

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าผักและผลไม้ (07-08) ระหว่างไทย – จีน

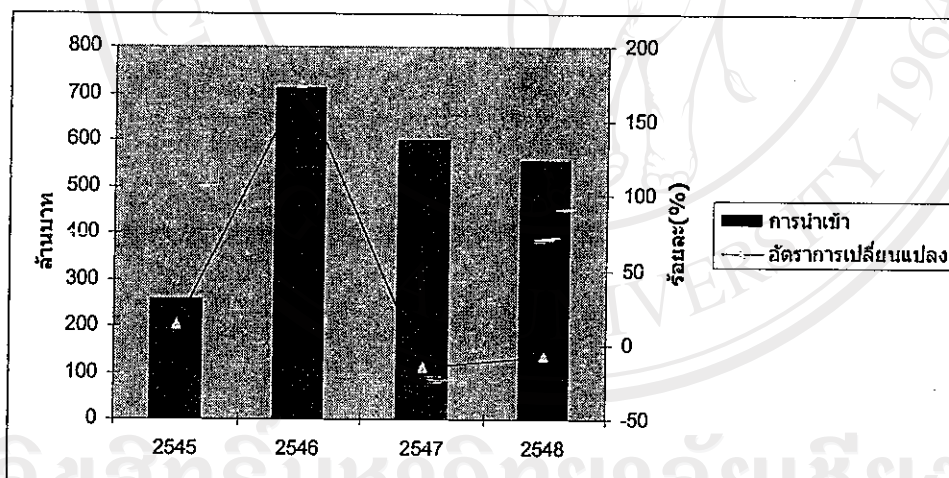
หน่วย: ล้านบาท

	ต.ค.-ก.ย.				2545	2546	2547	2548
	44-45	45-46	46-47	47-48				
มูลค่าการค้า ทั้งประเทศ	6,731.50	8,804.20	15,578.50	17,730.80	7,196.20	11,197.50	15,467.30	18,696.40
	-	30.8	76.9	13.8	7.4	55.6	38.1	20.9
ภาคเหนือ	1,212.70	2,472.20	1,636.60	949.2	1,383.40	2,751.30	1,008.70	992.1
	-	103.9	(-33.8)	(-42.0)	3.9	98.9	(-63.3)	(-1.6)
มูลค่าส่งออก ทั้งประเทศ	5,491.10	7,146.90	11,248.50	13,504.10	5,869.20	8,105.00	11,521.90	14,614.20
	-	32.6	57.4	20.1	4.8	38.1	42.2	26.8
ภาคเหนือ	865.20	2,160.50	883.3	290.2	1,125.30	2,040.10	407.9	436.5
	-	149.7	(-59.1)	-67.1	9	-81.3	(-80.0)	7
มูลค่านำเข้า ทั้งประเทศ	1,340.40	1,657.30	4,330.00	4,226.70	1,327.00	3,092.50	3,945.40	4,082.20
	-	23.6	161.3	-2.4	-0.6	133.1	-27.6	-3.5
ภาคเหนือ	347.50	311.8	753.3	659	258.1	711.2	600.8	555.6
	-	-10.3	141.6	-12.5	-13.7	175.5	-15.5	-7.5
ดุลการค้า ทั้งประเทศ	4,050.80	5,489.60	6,918.50	9,277.40	4,542.20	5,012.40	7,576.50	10,531.90
ภาคเหนือ	517.70	1,848.70	130	-368.8	867.1	1,328.90	-192.9	-119.1

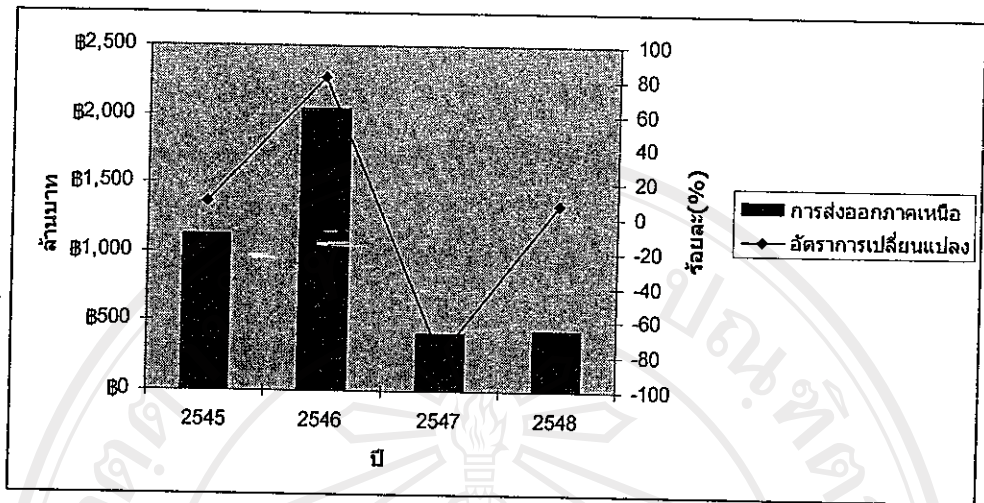
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

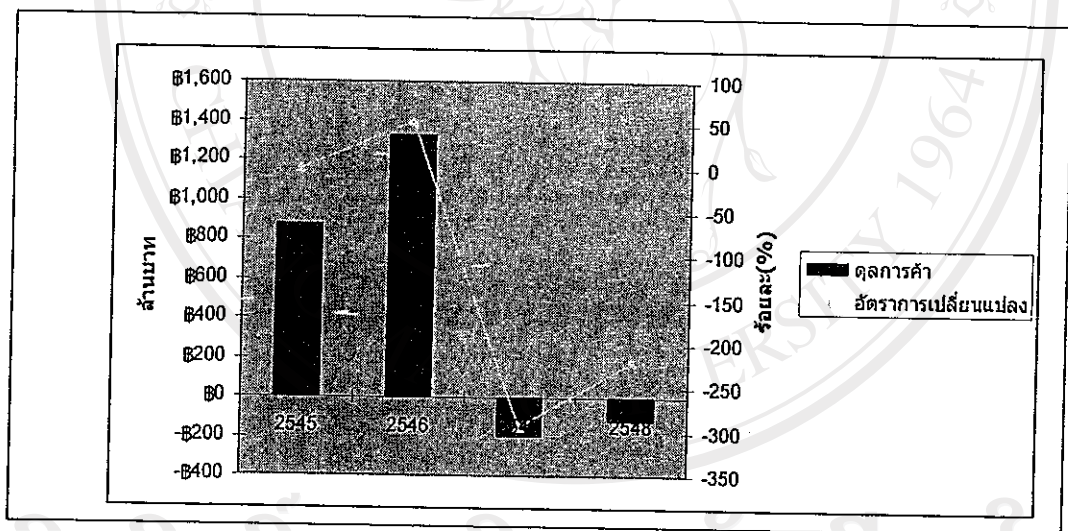
รูปที่ 1 มูลค่าการค้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

รูปที่ 2 การนำเข้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

รูปที่ 3 การส่งออกและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

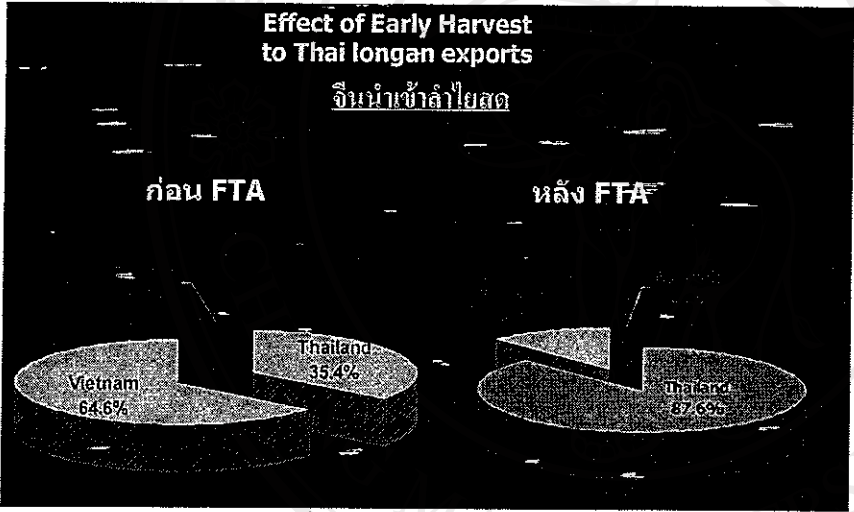

รูปที่ 4 ดุลการค้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

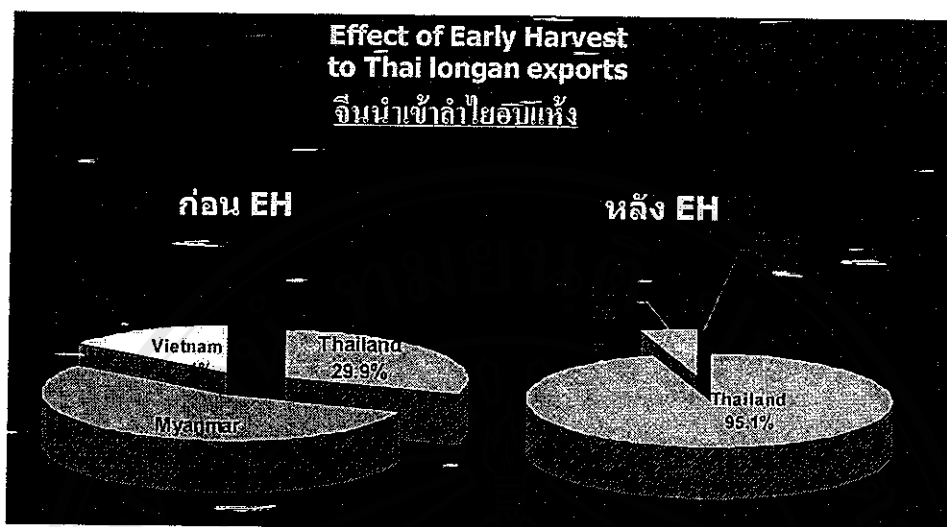
สินค้านำเข้า/ส่งออก ไทย-จีน ในรอบ 2 ปี FTA (2546-2548) ประเภท
สินค้านำเข้าจากประเทศจีนทางด้านเชียงแสนส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะ
แอปเปิ้ลและสาลี่ ยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยม รองลงมาได้แก่ ไม้แปรรูป กระเทียม และเมล็ด

แดงโม เป็นต้น และที่นำสังเกตคือเริ่มมีผักสดนำเข้ามาด้วยเช่นกัน โดยมีประเภทสินค้าประเภทผักที่มีมากขึ้น โดยในปี 2546 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 94 ชนิด โดยเป็นผัก 26 ชนิด ในปี 2547 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 141 ชนิด โดยเป็นผัก 34 ชนิด ส่วนปี 2548 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 136 ชนิด มีมูลค่ารวม 864.80 ล้านบาท โดยเป็นผัก 45 ชนิด มีมูลค่าเท่ากับ 147.11 ล้านบาท

สำหรับสินค้าส่งออกของไทย ลำไยอบแห้งยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยในปี 2546 ลำไยอบแห้งมีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าเกษตรพืชที่ส่งออกจำนวน 52 ชนิดที่ทำส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน โดยมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 77 ของสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปจีนตอนใต้ทั้งหมด และมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 40.47 ในปี 2547 ร้อยละ 44.04 ในปี 2548

รูปที่ 5 ผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ที่มีต่อการส่งออกลำไยสด

รูปที่ 6 ผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ที่มีต่อการส่งออก
ลำไยแห้ง

ดังนั้นสรุปได้ว่า ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา มีการนำเข้าสินค้าประเภทผัก/ผลไม้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าอื่นๆ ที่มีใช้ผัก-ผลไม้ มีเพียงลำไยอบแห้งเท่านั้นที่มีการส่งออกจำนวนมาก แต่ก็มีสัดส่วนที่ลดลง (ดูรูปที่ 5-6)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

เอกสารอ้างอิง

- กรวรรณ สังขกร และคณะ. ผลกระทบจากการเป็นเมืองท่าของอำเภอเชียงแสนและอำเภอ
เชียงของ จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2547.
- กรมการค้าต่างประเทศ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเปิดประตูเชื่อมเศรษฐกิจ
ชายแดนไทยไปจีนตะวันตก วันที่ 13 สิงหาคม 2545 ณ โรงแรมปรีณิพัลลภ
กรุงเทพฯ: กรมการค้าต่างประเทศ, 2545.
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. เส้นทางอนาคต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-จีน.
กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545.
- กรรณิกา เพชรแก้ว. การค้าและการขนส่งทางเรือในแม่น้ำโขง: ผลกระทบต่อ
ผู้ประกอบการไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
2547.
- กรรณิการ์ ธรรมรัตน์. ผลกระทบของการปิดด่านชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า:
ศึกษากรณีอำเภอแม่สลด จังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- กาญจนา โชคถาวร. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน.
เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- "การค้าไทย-จีนปี 2545: ไทยขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น 100%." กระแสทรรศน์ 8, 1281 (2545).
[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tfrc.co.th> 25 มกราคม 2545.
- กองบรรณาธิการอนุสาร อสท. เส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ ไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้.
กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2535
- เครือข่ายแม่น้ำเอเซียตะวันออกเฉียงใต้. คำให้การของคนท้ายน้ำ. เชียงใหม่: วนิดาเพรส,
2549
- คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ. จุดประกาย
สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ. เชียงใหม่: คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ
หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ, 2547
- คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน
ลาว. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว(นครพนม-คำม่วน และเชียงราย-บ่อ
แก้ว) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2539

- ชูศักดิ์ ไตรศรีศิลป์. สัมภาษณ์เชิงลึก (ไทย-พม่า-จีน-ลาว) ยุทธศาสตร์ห้าเหลี่ยม (เชียงใหม่ เชียงตุง เชียงตุง เชียงรุ่ง เชียงของ) เชียงราย: ไม้ระบู้ที่พิมพ์
ชูศรี เทียบศิริเพชร. การเพิ่มศักยภาพการกระจายสินค้าระหว่างภาคเหนือตอนบนของ
ประเทศไทยและจีนตอนใต้โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS).
เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- ซีโม โสม. "การปฏิสังขรณ์ร่องน้ำแม่น้ำโขงตอนบน". วารสารแม่น้ำโขง 2, 14 (มิถุนายน):
29. 2546.
- จิตติวรรณ ศรีเจริญ. ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนของไทยในจีน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ดวงกมล สุนทรรัตน์. การศึกษาผลกระทบต่อนโยบายเมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้า
โลก โดยใช้แบบจำลอง GTAP. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2544.
- ด้านศุลกากรเชียงใหม่. รายงานผลการปฏิบัติงานปี 2548. เชียงราย: ด้านศุลกากรเชียง
แสน. 2548.
- ด้านศุลกากรแม่สาย. 2548. การกิจและผลการดำเนินงานปี 2548. เชียงราย: ด้านศุลกากร
แม่สาย. 2548.
- ด้านศุลกากรเชียงของ. ข้อมูลการลักลอบหนีศุลกากร. (เอกสารไม่เผยแพร่). 2545.
- ดิเรก พงศ์มพัฒน์ และคณะ. ผลกระทบของการเปิดเสรีต่อแรงงานไทย. กรุงเทพฯ:
ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ธนาวัฒน์ ภัททมุข และคณะ. การประเมินมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบ
นำเข้ากระเทียมของกรมศุลกากร โดยศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดเชียงราย.
รายงานการศึกษาวิชาการ. 870 (การศึกษาตามแนวทาง) คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2544.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. มณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อ
การส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2546.
- _____. มณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย,
2548.
- _____. ลาว. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย.
2548.
- _____. สหภาพพม่า. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่ง
ประเทศไทย. 2548.

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. คณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยวิชาการ สาขาภาคเหนือ กับฝ่ายวิชาการและฝ่ายการต่างประเทศ. รายงานผลการศึกษาค้าชายแดน ไทย-พม่า (อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาค และสาขาย่อยการเงิน. การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ: มาเลเซีย พม่า จีนตอนใต้ ลาวและกัมพูชา. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.
- นิภาวรรณ วิชัย และคณะ. โครงการศึกษาภาพรวมธุรกิจท้องถิ่นอำเภอเชียงแสน: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์. 2549
- นิจดา เตชะเจริญวิกุล. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- นิพนธ์ ไชยมงคล. การศึกษาสถานการณ์การค้าเสรีไทย-จีน หน้า 23-32" เชียงใหม่: ผลงานวิจัยของมูลนิธิโครงการหลวงประจำปี 2547, 2547
- นิติต พันธ์มิตร. ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน: กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน, แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- บุญสวาท พุกษิกานนท์ และคณะ. การขยายสู่ทางการค้าระหว่างประเทศจีนตอนใต้กับภาคเหนือของประเทศไทย. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2547.
- บริษัทที่มอลล์ซัลติงแอนด์แมเนจเม้นท์ จำกัด. การศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากการปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง. รายงานฉบับสมบูรณ์ (รายงานหลัก) เสนอต่อสำนักงานนโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2547
- บัญชา กุอาริยะกุล. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการค้าชายแดนในจังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ประคอง รักษ์วงศ์. อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- พิษณุ เหยียนมหาสาร และคณะ. ถอดเกิร์ตมังกร ตอน ลัดร่ายมณฑล. กรุงเทพฯ: 2548

- ประกอบ รัชวงศ์. อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ. การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. 2543.
- พัฒนา ชวนรักธรรม. การลักลอบหนีศุลกากรและปัญหาการป้องกันและปราบปราม. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2528
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สำนักบริการคอมพิวเตอร์และสถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) แผนการลงทุนจังหวัด เชียงราย, 2537.
- มานัส เรืองจิตชัชวาล. พฤติกรรมการใช้บริการธนาคารพาณิชย์ของพ่อค้าชายแดนในเขต อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ยุทธนา หิยมการุณ และคณะ. การประเมินมาตรการป้องกันและปราบปรามการลักลอบ นำเข้ากระเทียมของกรมศุลกากร โดยศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัด เชียงราย. การศึกษาตามแนวพระราชดำริเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2544.
- ลือชัย จุลาสัย และคณะ. เศรษฐกิจภาคเหนือประเทศไทย: ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า. 2538
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาถ. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาถ. สารานุกรมเศรษฐกิจจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ. 2548.
- วินัส ฤาชัย และคณะ. ผลกระทบของการสร้างทางหลวงจากจีนตอนใต้ผ่านลาวมาสู่ ชายแดนไทยต่อการค้าและการลงทุนในภาคเหนือตอนบนของไทยและ สปป.ลาว, รายงานฉบับร่าง, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่: 2549
- วารินทร์ วงษ์หาญเขาว์ และคณะ. ยุทธศาสตร์การค้าชายแดนและการค้าผ่านแดน ประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง. กรุงเทพฯ: สถาบัน ยุทธศาสตร์การค้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2547.
- วิบูลย์ ตั้งกิตติภากรณ์. นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน: เอกสาร ประกอบการสัมมนาเรื่องสู่ทางและโอกาสการค้าการลงทุนของไทยในจีน ตอนใต้ วันที่ 20 ธันวาคม 2545 ณ อาคารอเนกประสงค์ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ. เชียงใหม่: ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน ภาคเหนือ, 2545.

สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนการดำเนินการตามความตกลงด้านการขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. กรุงเทพฯ: สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2548.

สมมะโน เณ เชียงใหม่. ศูนย์กลางการค้าและเส้นทางการค้าในอาณาจักรล้านนาไทย ช่วง พ.ศ. 1839 – 2442. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2538

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนภาคเหนือ เชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2541.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544

_____. เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเชียงราย: ประตูลู่สู่เงินตะวันตก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/econSocial/spetialDev/attachment/data12.doc> 16 พฤศจิกายน 2547.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2542. เชียงราย : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2542

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2543. เชียงราย : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2543.

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2544. เชียงราย : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2544.

_____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี 2545. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2545.

_____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำเดือน มกราคม - กันยายน 2546. เชียงราย : สำนัก 2546.

_____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำเดือน มกราคม - กันยายน 2546-2549 [ออนไลน์] แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/60/028-kong.html>. 26 พฤษภาคม 2549.

สุรเกียรติ์ เจนวัฒนศิริชัย. ความต้องการของนักธุรกิจท้องถิ่นต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2547.

สุทธิศักดิ์ ปวราริสันต์. ประวัติการบุกเบิกเส้นทางแม่น้ำโขง, หนังสือเชิงรัฐ "เชียงราย 2000" ฉบับที่ 24 ปีที่ 1 เดือนมกราคม 2538.

สืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. การพัฒนาการพื้นที่ของการค้าและบริการเมืองชายแดนแม่สาย จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2546.

ศุภธิดา อติศรศุภพงษ์. การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2549.

อารดา มงคลโรจน์สกุล. การดำเนินธุรกิจของผู้นำเข้าเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนบริเวณชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546.

แม่น้ำโขง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/50/028-kong.html>. 26 พฤษภาคม 2549.

องอาจ สุขุมาลวรรณ. การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ : กรณีศึกษาอำเภอแม่สายและเชียงแสน จังหวัดเชียงราย การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546

Chuthatip Maneepong "Dynamics of Industrial Development in Border Towns ; Case Studies of Thailand" Doctoral dissertation. University of New SouthWales, 2003.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ <http://www.dft.moc.go.th/chiangrai/border.asp>

อักษรศรี พานิชสาส์น ข้อเท็จจริง ปัญหา และโอกาสในการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจไทย - จีน :

กรณีศึกษาการค้าไทย - มณฑลตะวันตกเฉียงใต้ของจีน การประชุมวิชาการ
ระดับชาติของนักเศรษฐศาสตร์ครั้งที่ 1

<http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/TNCE/Papers.htm#1>

ศูนย์สารสนเทศ สำนักจัดระบบการขนส่งทางบก กรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม.

สภาพเส้นทางไทย-พม่า จีน

http://www.ltpcenter.com/intertrans/trans2/thai_chai.html

ส่วนวิจัยและพัฒนาอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ สถานการณ์แม่น้ำโขง

<http://202.129.59.150/brdh/mkriver.htm>

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สถิติการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน สำนักงานพาณิชย์

จังหวัดเชียงราย <http://www.moc.go.th/cpscenter/cr/index.html>

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

เอกสารแนบท้าย 2

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้: ก่อน-หลังข้อตกลงการค้าเสรี AN EFFECT OF FREE TRADE AREA (FTA) AGREEMENT FOR CROSS-BORDER TRADE IN NORTHERN THAILAND

นิสิต พันธมิตร

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Abstract

The objectives of this paper are (1) to investigate an effects of FTA agreement between Thailand- China for border-trade in northern Thailand (2) to examine an evolution of border trade in Northern Thailand such as basis for trade, trade patterns, payment systems, and (3) to explore the problems and obstacles of this border trade such as tariff and non-tariff trade barriers.

The result of study is as follows. (1) The border trade pattern between Thai and southern are conducted by 2 parties: Thai traders and Chinese traders. (2) On border trade payment, the clearing agents, mostly coming from the bigger counterparts, have become representatives in the settlement of trade accounts among trading partners. (3) The role of the baht currency has been restricted along the border when trading partners from two countries have a trade connection. (4) Due to the unofficial payment using the Chinese connections in offsetting the account balance between the traders, the oligopoly and trade barriers are created in border trading areas. (5) Barriers for the business expansion of border traders in both border lands include the lack of stall arrangement of trans-border trade, the scarce cooperation among the government officers in various departments.

Normally, Thai traders export officially through custom formalities because of tax benefits. Import, on the contrary, is mostly performed unofficially. It is also found that much of the trade between Thailand and Southern China is conducted along the Thai border rather than trading through brokers, who have arranged the delivery following orders and then settling by their own clearing agents.

After the agreement between Thailand and China on accelerated tariff elimination under the early harvest

programme, all vegetable and fruit products are subject to HS Chapter 07 and 08, which have been effective since October 1st, 2003. At present, imports of both vegetables and fruit from China have increased significantly, whereas, the export volume in northern Thailand has increased dramatically in Longan. In other words, primary studies showed that the FTA between Thailand and China does not affect the border trade pattern, but it does stimulate border- trade volume. Even though tariff elimination between the 2 trading partners seems to have started well, we must wait and see what the medium and long-run effect of the agreement will be in the near future.

Keywords: Free Trade Agreement, Border Trade, Northern Thailand, International Trade

บทนำ

ภาคเหนือตอนบนนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ (1) การค้าระหว่างประเทศซึ่งเป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่และด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน (2) การค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน มูลค่าการค้าต่างประเทศของภาคเหนือมากกว่าร้อยละ 80 เป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน สินค้าสำคัญคืออุปกรณ์และชิ้นส่วนอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ด่านศุลกากรท่าอากาศยานเชียงใหม่เป็นช่องทางส่งออกสินค้าเกษตรแปรรูปและแช่แข็ง และสินค้าหัตถกรรม ส่วนการค้าชายแดนเป็นการค้ากับพม่า ลาว และจีน (ตอนใต้) มากกว่าร้อยละ 60 เป็นการค้ากับพม่า สินค้าออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ยางรถยนต์ และวัสดุก่อสร้าง ส่วนสินค้านำเข้า ได้แก่ โค กระบือ และไม้แปรรูป เป็นสำคัญ

เนื่องจากการค้าชายแดนเป็นการค้าที่เกิดขึ้นในรูปแบบต่างๆ ของประชาชนหรือผู้ประกอบการค้าที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัด อำเภอ หมู่บ้าน ที่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน

ได้ทำการซื้อ ขาย แลกเปลี่ยนสินค้า ระหว่างประชาชนที่อยู่อาศัยตามบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย โดยมีมูลค่าทางการค้าครั้งละไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่มีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เช่น สินค้าอุปโภคและบริโภค สินค้าเกษตรบางชนิด และสินค้าที่ทำได้จากธรรมชาติ เช่น ของป่า ซากสัตว์ เป็นต้น เป็นการค้าที่มีกรรมวิธีไม่ยุ่งยากและมีความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งลักษณะของการค้าชายแดนของประเทศไทยในปัจจุบันจะแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะใหญ่ คือ 1) การค้าชายแดนที่แท้จริงของประชาชนที่อยู่อาศัยบริเวณชายแดนของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมักเป็นการค้าขายแลกเปลี่ยนของกินของใช้ที่จำเป็นและมีมูลค่าไม่มากนัก 2) การค้าแบบแลกเปลี่ยนที่มีลักษณะกระทำกันเอง ไม่ผ่านระบบราชการ หรือ การค้าที่ไม่ผ่านพิธีการทางศุลกากร ซึ่งถือว่าเป็นการลักลอบค้าหรือการค้าที่ผิดกฎหมาย ที่อาจมีกลุ่มทุนการเมืองและอิทธิพลหนุนหลัง และเป็นการค้าที่แอบแฝง ปิดบัง ไม่ยอมรับให้เป็นกิจกรรมของเศรษฐกิจในระบบ ทั้งๆ ที่กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการผลิต รายได้ การจ้างงาน และใช้ทรัพยากรเช่นเดียวกับกิจกรรมเศรษฐกิจในระบบทั่วไป และ 3) การค้าผ่านชายแดน (Cross-border Trade) ที่มีลักษณะคล้ายกับการค้าระหว่างประเทศทั่วไป ซึ่งการค้าลักษณะนี้ได้กลายเป็นด้านหลักของการค้าชายแดนในปัจจุบัน ที่มีมูลค่านำเข้า-ส่งออกสูง และทำในรูปแบบของบริษัทหรือนิติบุคคล

อย่างไรก็ตามสภาพการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านโดยทั่วไปนั้นสามารถแบ่งรูปแบบการค้าออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ (1) **การค้าในระบบ** คือ การค้าที่มีการส่งออกและนำเข้าสินค้าโดยผ่านขั้นตอนกระบวนการพิธีการศุลกากร (2) **การค้าผ่านแดน** คือ การส่งสินค้าออกจากประเทศไทยผ่านเขตแดนของประเทศเพื่อนบ้านหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง เรียกว่าการค้าผ่านแดนไปยังประเทศที่สาม เช่น สินค้าผ่านแดนจากประเทศที่สามผ่านไทยไปยังสปป.ลาว สินค้าส่งออกจากไทยผ่านกัมพูชาไปยังตลาดเวียดนาม (3) **การค้าระดับชาวบ้าน** คือ การค้าทั้งส่งออกและนำเข้าที่ไม่ผ่านพิธีการศุลกากร

สภาพการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบนกับประเทศเพื่อนบ้าน

มูลค่าการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอันได้แก่ พม่า ลาว และจีนตอนใต้มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกๆ ด้านโดยในปี 2548 มีอัตราส่วนมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านสูงเรียงตามลำดับคือ พม่า: จีนตอนใต้: ลาว คิดเป็นสัดส่วนดังนี้ 70.99 : 27.6 : 8.72 โดยมีมูลค่าการค้าระหว่างประเทศโดยรวมของภาคเหนือตอนบน 3 ปีหลังสุดมีอัตราการเติบโตของการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น โดยตั้งแต่ปี

2546 ถึงปี 2548 มีอัตราการขยายตัวทางการค้าเท่ากับ 50.49 53.56 และ 23.11 ตามลำดับ และมีมูลค่ารวมกันถึง 25,530.8 ล้านบาทในปี 2548

หากพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่าการค้าระหว่างไทยกับพมามีมูลค่าการค้าสูงเป็นอันดับหนึ่ง โดยมีมูลค่าการค้าสูงอย่างต่อเนื่อง ในปี 2546-2548 มีมูลค่าการค้าเท่ากับ 8,488.60 16,038.00 และ 18,124.40 ล้านบาท จากลักษณะของการค้าชายแดนพบว่าไทยเกินดุลการค้ากับพม่ามาตลอด โดยในปี 2545-2548 มีการเกินดุลการค้า 3,111.3 6,549.4 และ 12,473.55 และ 15, 279.2 ล้านบาท ตามลำดับ

การค้าระหว่างไทยกับจีนตอนใต้มีมูลค่าการค้าสูงเป็นอันดับสองรองจากพม่า โดยในปี 2545 ถึง 2548 สูงกว่า 5,000 ล้านบาท ในปี 2545 มีมูลค่าการค้ารวม 5,013.3 ล้านบาท และ เพิ่มขึ้นเป็น 5,062.80 และลดลงเหลือ 2,979 ล้านบาทในปี 2548 ตามลำดับ จากลักษณะของการค้าพบว่าการค้าชายแดนภาคเหนือของไทยนั้นมีการเกินดุลการค้ากับจีนตอนใต้มาตลอด แต่แนวโน้มการเกินดุลการค้าชายแดนนี้มีลักษณะที่ลดลงเรื่อยๆ

การค้าระหว่างไทยกับลาวมีมูลค่าการค้าต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอีกสองประเทศ คือ พม่ากับจีนตอนใต้ โดยมีมูลค่าการค้ารวมใน ปี 2545-2548 เท่ากับ 4, 720.1 8,458.6 16,038 และ 18,124.4 ล้านบาท จากลักษณะของการค้าพบว่า ไทยได้ดุลการค้ากับลาวมาโดยตลอด โดยในปี 2545-2548 ไทยได้ดุลการค้าสูงขึ้นจาก 160.3 248.9 532.87 และ 1,039.8 ล้านบาทตามลำดับ

การค้าชายแดนด้านเชียงราย โดยเฉพาะอำเภอเชียงแสน ซึ่งนอกจากเป็นเมืองที่มีความสำคัญด้านการท่องเที่ยว และเป็นเมืองศูนย์กลางการค้าชายกับประเทศเพื่อนบ้านในแถบลุ่มแม่น้ำโขงตอนบน ได้แก่ ประเทศลาว ประเทศพม่า และประเทศจีนตอนใต้ (ยูนนาน) แต่ประเทศจีนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทยผ่านอำเภอเชียงแสน โดยการนำเข้า-จีนตอนใต้ด้านอำเภอเชียงแสนใช้เส้นทางน้ำ โดยเป็นการค้าผ่านแม่น้ำโขงถือเป็นช่องทางการค้าที่มีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 90 ของการค้ารวมในเส้นทางแม่น้ำโขงนี้ ส่วนการค้าของไทยกับพม่าและลาวนั้นผ่านแม่น้ำโขงนั้นมีปริมาณน้อยมาก แม้ตัวเลขการค้ากับพม่าจะสูงกว่าระดับพันล้านในแต่ละปี แต่สินค้าของไทยส่วนหนึ่งที่ส่งออกไปยังพม่า ก็มีปลายทางในตลาดจีนตอนใต้ เพียงอาศัยการขนส่งผ่านชายแดนพม่า-จีน เพื่อใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเท่านั้น นอกเหนือจากนี้แล้วปัจจัยที่ทำให้การค้าชายแดนไทย-จีนด้านอำเภอเชียงแสนเพิ่มขึ้นมาโดยลำดับเนื่องจาก 1. นโยบายมุ่งตะวันตก (Implementation Measures of the Go-West Policy) 2. โครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (Greater

Mekong Subregional Economic Cooperation : GMS-EC) ที่สำคัญ คือ การคมนาคมขนส่ง การอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุน 3. เขตเศรษฐกิจชายแดนเชียงรายได้ โดยกิจกรรมสำคัญจะอยู่ใน 3 อำเภอ คือ อำเภอแม่สาย อำเภอเชียงแสน และ อำเภอเชียงของ 4. ความตกลงทางการค้าเสรีไทย-จีน (FTA ไทย-จีน) โดยทั้งสองฝ่ายเห็นชอบให้มีการเร่งลดภาษีสินค้าผักและผลไม้ ภายใต้กรอบ Early Harvest ของความตกลงเขตการค้าเสรี อาเซียน-จีน ก่อนที่จะทยอยลดภาษีสินค้าอื่นๆ ในระยะต่อไป 5. การลงนามสัญญาการเปิดเส้นทางเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำโขง 4 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย สปป.ลาว พม่า และจีน เป็นต้น

ในอดีตสินค้าไทยเข้าจีน (ตอนใต้) จะมีการแปลงเอกสารใบขนส่งสินค้าเป็นสินค้าพม่าหรือลาว (พม่าและลาวมีชายแดนติดกับจีนที่เขตสิบสองปันนามณฑลยูนนาน) เพื่อใช้ประโยชน์จากสิทธิพิเศษทางศุลกากรการค้าชายแดน คือ เสียภาษีนำเข้าครึ่งหนึ่งของอัตราปกติ (ลำโอบแห้งภาษีนำเข้าร้อยละ 22 แต่ถ้าเป็นการค้าชายแดน เสียภาษีนำเข้าร้อยละ 11 โดยสาเหตุที่ข้อมูลของทางการไทยและจีนแตกต่างกันทราบว่าพม่าจะมีสาเหตุจาก 2 ประเภท คือ ประการแรก ผู้นำเข้าส่วนใหญ่ของจีนแจ้งว่าเป็นสินค้าที่นำเข้าจากไทย เป็นสินค้าของพม่า และลาว เนื่องจากทั้งสองประเทศมีพรมแดนติดต่อกับประเทศจีนจึงได้รับสิทธิพิเศษในด้านอัตราภาษีนำเข้าต่ำกว่าเกณฑ์ปกติถึงร้อยละ 50 ประการที่สองคือ การส่งออกสินค้าไปจีนในบางช่วงมีมูลค่าสูงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากผู้ประกอบการที่ต้องส่งสินค้าไปพม่า แต่ประสบปัญหาพม่าเข้มงวดกับการนำเข้าสินค้าจากไทย โดยเฉพาะในช่วงที่มีปัญหาขัดแย้งตามแนวชายแดนระหว่างไทยกับพม่า สำหรับช่วงเวลาปกติพม่าไม่เข้มงวด การนำเข้าจากไทย มูลค่าการส่งออกสินค้าจากไทยไปจีนตอนใต้จะใกล้เคียงกับการค้าจริงมาก เนื่องจากผู้ส่งออกไทยส่วนใหญ่ ส่งสินค้าผ่านพิธีทางศุลกากร เพื่อสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษี (กรณีกา 2547: 58-59) อย่างไรก็ตามมูลค่าการค้าที่กระทำผ่านพิธีการศุลกากรเมื่อเทียบกับมูลค่าการค้าที่ไม่ได้ผ่านพิธีการศุลกากรนั้นยังมีมูลค่าที่ต่ำกว่ามาก ซึ่งหลังจากการที่ประเทศไทยและจีน มีความตกลง Free Trade Area (FTA) ในสินค้าผักและผลไม้ภาษีนำเข้า 0% มีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ทำให้ลำโอบแห้งจากภาคเหนือของไทยซึ่งมีมูลค่าการส่งออกไปจีนประมาณ 1,500-2,000 ล้านบาทต่อปี สามารถใช้ Certificate of Origin ของไทย โดยไม่ต้องแปลงเอกสารใบขนส่งสินค้าพม่าหรือลาวอีกต่อไป ส่งผลทำให้ตัวเลขของการค้าที่กระทำผ่านพิธีการศุลกากรเพิ่มขึ้นโดยสินค้าสินค้านำเข้าและส่งออกที่ดำเนินการผ่านพิธีการของด่านศุลกากร ของผู้ประกอบการจำนวน 5 อันดับ โดยเรียงลำดับจากมูลค่าการนำเข้าและส่งออกจากมากไปหาน้อย

ที่สุด จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการค้าส่งค้าส่งออก ผู้ประกอบการค้าส่งมีสินค้าส่งออกสูงสุดจำนวน 5 อันดับดังนี้ 1. แผ่นยางรมควัน 2. ลำโอบแห้ง 3. อุปกรณ์ก่อสร้าง 4. น้ำมันปาล์ม และ 5. ด้ายยางยัด/ยางแท่ง ส่วนสินค้านำเข้าสูงสุดจำนวน 5 อันดับดังนี้ 1. แอ็บเปิ้ล 2. ลำลีสต 3. ไม้แปรรูป 4. ผักสด/กระเทียม 5. กระบือมีชีวิต

นับตั้งแต่มีการลงนามในข้อตกลงจัดตั้งเขตการค้าเสรี (Free Trade Area: FTA) ระหว่างไทย-จีน ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เดือนตุลาคม โดยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2546 ไทยและจีนได้เริ่มลดภาษีระหว่างกันลงเหลือ 0% ในสินค้า 2 รายการแรกคือ ผัก (HS 07) กับผลไม้ (HS 08) และการภายใต้ความตกลงเร่งลดภาษีในสินค้าที่มีความพร้อม (early harvest) และการบรรลุข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างกลุ่มอาเซียนกับจีน ในวันที่ 1 มกราคม 2547 โดยทั้งอาเซียนและจีนจะต้องปฏิบัติตามพันธกรณีภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างอาเซียน-จีน โดยจะต้องเริ่มลดภาษีสินค้าตั้งแต่รายการที่ 01-08 ลงเหลือร้อยละ 0 ภายในปี 2549 ประกอบไปด้วย สัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ ปลา ผลิตภัณฑ์นม ผลิตภัณฑ์สัตว์อื่น ต้นไม้ ผักสด และผลไม้สด

วิธีการค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้

รูปแบบการติดต่อธุรกิจของพ่อค้าชายแดนไทย-จีนจะให้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อคู่ค้าโดยตรงหรือผ่านนายหน้า

รูปแบบการส่งออกสินค้าจากไทยไปจีนสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

1) พ่อค้าชายแดนในพื้นที่ทำหน้าที่เป็นคนกลางรวบรวมสินค้าในท้องถิ่นหรือสั่งซื้อจากบริษัทผู้ผลิตในส่วนกลางตามคำสั่งซื้อของคู่ค้าประจำชาวจีนทางโทรศัพท์ หรือโทรสาร หรือบางครั้งพ่อค้าจีนเดินทางเข้ามาติดต่อสั่งซื้อที่ร้านโดยตรงก็ได้ กรณีนี้พ่อค้าชายแดนไทยเป็นผู้ดำเนินการทำพิธีการส่งออกด้วยตนเอง

2) พ่อค้าชายแดนในพื้นที่ทำหน้าที่นายหน้า (Broker) ให้บริษัทที่อยู่ในส่วนกลางหรือจังหวัดอื่นๆ ซึ่งเป็นบริษัทที่ผลิตสินค้าโดยตรงหรือเป็นเพียงผู้รวบรวมซื้อสินค้า โดยพ่อค้าชายแดนจะช่วยดำเนินการติดต่อซื้อขายกับคู่ค้าชาวจีน แต่ทำพิธีการส่งออกในนามของบริษัทที่ส่งออกสินค้าดังกล่าว

3) บริษัทหรือโรงงานผู้ผลิตจากส่วนกลางและจังหวัดอื่นๆ ดำเนินการติดต่อค้าขายกับคู่ค้าจีนโดยตรง รวมทั้งดำเนินการส่งออกเอง อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันพ่อค้าจีนเริ่มเดินทางเข้ามาติดต่อกับบริษัทผู้ผลิตที่ส่วนกลางด้วยตนเองไม่ผ่านพ่อค้าชายแดนเหมือนในยุคแรกของการค้า กรณีนี้ส่งออกในนามของบริษัทผู้ผลิตในส่วนกลาง

4) กรณีที่พ่อค้าจีนนำสินค้าเข้ามาขายในไทย เมื่อขายได้แล้ว ไม่ได้นำเงินสดกลับไปแต่จะเข้ามาหาซื้อสินค้าที่ต้องการกลับไปประเทศจีนจากร้านค้าในท้องถิ่น

ส่วนพ่อค้านำเข้าจีน พบว่าคู่ค้าจีนส่วนใหญ่มาจากมณฑลยูนนาน นครคุนหมิง เมืองเซียงรุ่ง และเมืองในมณฑลอื่น เช่น มณฑลกว่างตุง เลินเจิน นครเซียงไฮ้ เมืองฟู่โจว มณฑลฟุเจี้ยน เป็นต้น โดยผู้ส่งออกจีนมีทั้งเป็นบุคคล ร้านค้า โรงงาน และตัวแทนจำหน่าย ขึ้นอยู่กับประเภทสินค้า การติดต่อค้าขายระหว่างกันมีทั้งผู้นำเข้าไทยเข้าไปติดต่อรวบรวมสินค้าจากตลาดหรือแหล่งผลิตในจีนโดยตรง กรณีเป็นคู่ค้าประจำสามารถส่งซื้อทางโทรศัพท์หรือโทรสาร หรือพ่อค้าจีนขนส่งสินค้ามาให้พ่อค้าไทยที่ทำเรือเซียงแสน สามารถแปลงลักษณะการนำเข้าสินค้าได้ 4 ลักษณะ คือ

1) ผู้นำเข้าไทยให้บริษัทที่มีหุ้นส่วนในจีนเข้าไปรับซื้อสินค้าจากคู่ค้าในจีนโดยตรง และทำการส่งออกและดำเนินการขนส่งในนามบริษัทดังกล่าว สินค้าที่มีการส่งออกลักษณะนี้อาทิ เมล็ดทานตะวัน กระเทียม เป็นต้น กรณีนี้ราคาสินค้าถูกกำหนดเป็นเงินสกุลหยวน

2) ผู้ส่งออกจีนรวบรวมสินค้าจากแหล่งผลิตในจีนและนำสินค้าเข้ามาขายโดยตรงที่ฝั่งไทย และพ่อค้าไทยเข้าไปรับซื้อที่ทำเรือเซียงแสน/ด่านอำเภอแม่สาย หรือ ผู้ส่งออกจีนนำเข้าสินค้าตามคำสั่งซื้อของพ่อค้าไทย สินค้าประเภทนี้ ได้แก่ แอปเปิ้ลและสาส์ลี เสื้อผ้าสำเร็จรูป เป็นต้น และเมื่อได้รับสินค้าเรียบร้อยแล้วก็จะกระจายสินค้าดังกล่าวไปสู่พ่อค้าปลีกหรือเก็บกักสินค้าไว้ในคลังสินค้าของตนเองเพื่อส่งมอบหรือรอขายต่อไป ทั้งนี้พ่อค้าส่งออกมีหลายลักษณะ เช่น บุคคล ร้านค้า โรงงาน และตัวแทนจำหน่ายจะไม่มีเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการ ใช้ใบกำกับสินค้าเท่านั้น การค้าส่วนใหญ่ในกรณีนี้ส่วนใหญ่ราคาสินค้าถูกกำหนดเป็นเงินสกุลบาท อย่างไรก็ตาม พ่อค้าสามารถชำระเงินได้ทั้งสกุลเงินหยวนและเงินบาท

3) ตัวแทนขาย (Sale Representative) จากบริษัทในประเศจีนทำหน้าที่ขนส่งสินค้าและขายสินค้าให้แก่พ่อค้าไทยบริเวณชายแดน อาทิ อุปกรณ์เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น การกำหนดราคาเสนอขายมีทั้งเป็นหยวนและบาท

4) ผู้นำเข้าไทยจ้างโรงงานผลิตสินค้าในจีน และขนส่งทางบกเพื่อนำเข้าผ่านด่านชายแดนอำเภอแม่สาย อาทิ สินค้าประเภทเครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น การ

กำหนดราคาเสนอขายมีทั้งสกุลบาทและหยวน โดยการคำนวณใหญ่ไม่มีเอกสารทางการค้าอย่างเป็นทางการ มีเพียงใบกำกับสินค้าเท่านั้น และมีเพียงบางรายเท่านั้นที่มีการทำสัญญาซื้อขาย เงื่อนไขการนำเข้าจะเป็นลักษณะ C&F (Cost and Freight)¹ และ CIF (Cost, Insurance, and Freight)² และสกุลเงินที่คู่ค้าเสนอขายให้พ่อค้านำเข้าไทย ส่วนใหญ่เป็นเงินบาทและหยวนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

วิวัฒนาการทางการค้าการค้าชายแดนไทย-จีน

วิวัฒนาการทางการค้าการค้าชายแดนไทย-จีนโดยเฉพาะทางด้านอำเภอเซียงแสนโดยเฉพาะการนำเข้าผลไม้จากจีนที่สำคัญ ได้แก่ แอปเปิ้ล สาส์ลี จากประเทศจีน โดยมีมาตั้งแต่ปี 2537 คือหลังจากมีการเปิดความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างไทย-จีน โดยแบ่งวิวัฒนาการออกเป็น 4 ระยะ คือ

(1)ยุคเริ่มต้นการค้า เริ่มตั้งแต่ปี 2537 โดยในระยะแรกเรือสินค้าจีนจะจอดขนถ่ายสินค้ากระจัดกระจาย เรือที่ส่งมาจากจีนตอนใต้ในระยะแรกเป็นเรือขนาดเล็กบรรทุกทุกแอปเปิ้ล สาส์ลี ได้ประมาณ 4,000-5,000 กิโลกรัม การขนถ่ายสินค้าต้องใช้แรงงานคนแบกของขึ้นมานบนท่าหน้า ทำให้เกิดงานรับจ้างแบกแอปเปิ้ลในบรรดาแรงงานในอำเภอเซียงแสนและใกล้เคียง โดยเงินค่าตอบแทนตามจำนวนกล่องที่แบกได้ทำให้ได้เงินค่าตอบแทนประมาณวันละไม่ต่ำกว่า 400-500 บาท

(2)ช่วง พ.ศ. 2537-2540 (ชาวสวนกลายเป็นพ่อค้าคนกลาง) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 เป็นต้นมา ผู้ประกอบการค้าขายแอปเปิ้ล สาส์ลี เป็นชาวเซียงแสนที่มีลงทุนร่วมกัน 2-3 คน ชื่อเหมาแอปเปิ้ลที่ละลำเรือประมาณสี่พันถึงห้าพันกล่อง โดยเป็นลักษณะที่เจ้าของสินค้าชาวจีนจะขายเหมาแอปเปิ้ล สาส์ลีที่ละลำเรือ การซื้อขายจะมีการตกลงราคาสินค้ากันที่เรือ โดยราคาที่ตกลงซื้อขายนั้นเป็นไปตามราคาตลาด โดยเมื่อตกลงราคากันได้แล้ว จะมีการชำระค่าสินค้าเป็นเงินสดด้วยเงินบาทไทยแก่พ่อค้าจีนทันที

(3)ยุคตลาดที่มีการแข่งขัน ตลาดแอปเปิ้ล สาส์ลีเริ่มมีลักษณะที่เป็นตลาดแข่งขันมากขึ้นเรื่อยๆ นับตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา สินค้าประเภทแอปเปิ้ล สาส์ลีที่นำเข้ามาจากประเทศจีนเริ่มมีจำนวนมากขึ้น จำนวนเรือที่ขนส่งสินค้ามีมากขึ้น ขนาดของเรือขนส่งของจีนมีขนาดใหญ่มากขึ้น ผู้ประกอบการค้าผลไม้รายย่อยเซียงแสนก็มากขึ้น ทำให้ตลาดการค้าแอปเปิ้ล สาส์ลี

¹C&F คือ ราคาซึ่งรวม ราคาสินค้าและค่าขนส่งเท่านั้น

²C.I.F. คือ ราคาซึ่งรวม ราคาสินค้า เบี้ยประกัน และค่าขนส่ง ซึ่งในเงื่อนไขการซื้อขายต้องระบุท่าเรือที่ต้องการให้สินค้าถูกส่งไปถึง

มีลักษณะที่เป็นการแข่งขันมากขึ้นเรื่อยๆ

(4) ยุคภายหลังการมีข้อตกลงเสรีการค้าไทย-จีน การไหลเวียนของสินค้านำเข้าสำคัญ : แอปเปิ้ลจากจีนซึ่งมีแหล่งเพาะปลูกแอปเปิ้ลเพื่อการส่งออกที่สำคัญของจีนอยู่ที่ทางตะวันตกเฉียงเหนือ มณฑลซานซี มณฑลกานซู มณฑลชางซี มณฑลชิงไห่ โดยมีผลผลิตคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26 ของผลผลิตทั้งประเทศ (ข้อมูลปี 2541) โดยปัจจุบันมีการนำเข้าแอปเปิ้ลผ่านด่านเชียงแสนประมาณปีละ 11,000 ตัน หรือ 200 ล้านบาทต่อปี จากการสัมภาษณ์พ่อค้าชายแดนเชียงแสนพบว่าพ่อค้าจีนจะรวบรวมผลผลิตจากแหล่งผลิต ทำการขนส่งผ่านนครคุนหมิงจนถึงเขตปกครองตนเองสิบสองปันนา เพื่อขนส่งสินค้าลงเรือที่ท่าเรือกวนเหล่ย์ และนำมาจำหน่ายที่ท่าเรือเชียงแสนเอง ซึ่งจะมีพ่อค้าไทยเข้าไปดูสินค้าและทำการตกลงราคากับเรือตามคุณภาพสินค้า หรือ บางกรณีพ่อค้าจีนอาจขนส่งสินค้าดังกล่าวเข้ามาที่ท่าเรือเชียงแสนตามคำสั่งซื้อของผู้นำเข้าไทย หลังจากพ่อค้าไทยรับซื้อจากพ่อค้าจีนแล้ว จึงนำไปกระจายไปยังตลาดขายส่งทั่วประเทศ โดยปัจจุบันเมื่อเปิดเสรีทางการค้าไทย-จีน (FTA) การนำเข้าผลไม้แอปเปิ้ลสาลี่จากจีนตอนใต้ตกอยู่ในกลุ่มของผู้ค้ารายใหญ่เพียงไม่กี่ราย (ผู้ขายน้อยราย) ดังนั้นการค้าขายผลไม้ไทย-จีนในปัจจุบันผู้ค้าจะต้องมีเงินทุนสูงมาก และต้องมีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกับชาวจีนคู่ค้าขายที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันมายาวนาน

ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีไทย-จีนที่มีต่อสถานการณ์การค้าผักและผลไม้หลังจากที่มีการจัดทำข้อตกลงเปิดเสรีล่วงหน้าก่อน (Early harvest) พบว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทย-จีน เพิ่มขึ้น ทั้งการส่งออกและนำเข้า โดยไทยยังเป็นฝ่ายได้ดุลการค้า สินค้าส่งออกที่เพิ่มขึ้นมาก

ได้แก่ มันสำปะหลัง ทุเรียน มังคุด ลำไย ส่วนสินค้านำเข้าที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ แอปเปิ้ล แพร์และควินซ์ เป็นต้น อย่างไรก็ตามในทางตรงข้ามมูลค่าการค้าระหว่างไทย-จีนที่ผ่านด่านศุลกากรในภาคเหนือลดลง เนื่องจากการค้าเริ่มเข้าสู่ระบบสากลมากขึ้น พ่อค้าชายแดนที่ส่งออกผลไม้โดยเฉพาะลำไยอบแห้ง ส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงเส้นทางการขนส่งสินค้าจากเดิมต้องขนส่งทางลำน้ำโขงผ่านชายแดนพม่าและเข้าสู่จีนเพื่ออาศัยสิทธิประโยชน์ทางด้านภาษีก่อนส่งต่อไปยังมณฑลยูนนานเพื่อกระจายไปยังผู้บริโภคในภูมิภาคตะวันออก โดยในกรณีที่จีนนำเข้าจากพม่าหรือลาวจะเสียภาษีนำเข้าเงินในอัตราการค้าชายแดน (ต่ำกว่าภาษีนำเข้าอัตราปกติทั้งหนึ่ง) และขนส่งไปยังเมืองคุนหมิงเพื่อกระจายสินค้าไปยังเมืองปลายทาง ซึ่งต้องขนส่งหลายขั้นตอนกว่าจะถึงปลายทาง แต่หลังจากมีการลดภาษีผักและผลไม้เหลือร้อยละ 0 ทำให้สามารถขนส่งผักและผลไม้เข้าจีนได้โดยตรง ผ่านท่าเรือกรุงเทพถึงเมืองปลายทางเชียงไต้ กวางโจว ฯลฯ จึงไม่จำเป็นต้องขนส่งผ่านชายแดน นอกจากนั้นการขนส่งทางทะเลยังมีขั้นตอนการขนส่งน้อยกว่าขนส่งผ่านชายแดน (ธนาคารแห่งประเทศไทย 2548)

สรุปผลการเปิดเขตการค้าเสรี (FTA) ไทย-จีน ด้านผัก/ผลไม้ ของภาคเหนือ

การเปิดเขตการค้าเสรีไทย-จีน ซึ่งได้มีการตกลงกรอบและเปิดเขตการค้าเสรีผัก-ผลไม้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2546 ซึ่งกระตุ้นให้มีการส่งออก-นำเข้าสินค้าเกษตรมากขึ้นเนื่องจากไม่ต้องเสียภาษีระหว่างประเทศ โดยพื้นที่ภาคเหนือตอนบนที่มีการค้ากับจีนตอนใต้โดยทำการส่งออกด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงรายได้รับผลกระทบโดยตรงเนื่องจากเป็นเมืองหน้าด่าน

สำคัญทางการค้ากับจีน ส่งผลดังต่อไปนี้

มูลค่าการค้า

สำหรับมูลค่าการค้ารวมสินค้าเกษตรประเภทผัก/ผลไม้ในรอบ 2 ปี (ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546-30 กันยายน 2548) ของสินค้าประเภทนี้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น ดังแสดงได้ในตารางที่ 1 และรูปที่ 1 และเมื่อพิจารณาถึงภาพรวมการนำเข้าเพิ่มขึ้นทุกปีและ

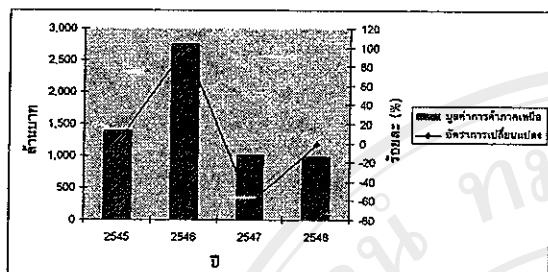
มีอัตราการเติบโตเป็นบวก (รูปที่ 2) และมีอัตราการนำเข้าเฉลี่ยในปี 2545-2548 เท่ากับ 41.55 ส่วนการส่งออกเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน (รูปที่ 3) โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยของการส่งออกเพียงร้อยละ 4.35 ส่วนดุลการค้ามีอัตราการเติบโตที่ติดลบโดยเฉพาะในปี 2545-2548 (รูปที่ 4) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ -144.68

ตารางที่ 1 มูลค่าการส่งออกและนำเข้าผักและผลไม้ (07-08) ระหว่างไทย-จีน

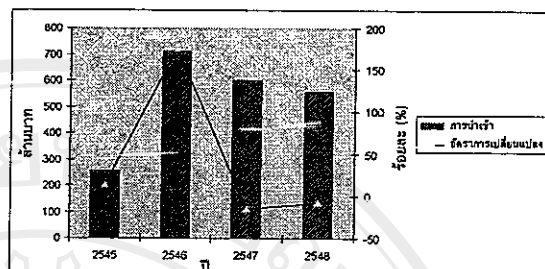
หน่วย: ล้านบาท

	ต.ค.-ก.ย.				2545	2546	2547	2548
	44-45	45-46	46-47	47-48				
มูลค่าการค้า								
ทั้งประเทศ	6,731.50	8,804.20	15,578.50	17,730.80	7,196.20	11,197.50	15,467.30	18,696.40
	-	30.8	76.9	13.8	7.4	55.6	38.1	20.9
ภาคเหนือ	1,212.70	2,472.20	1,636.60	949.2	1,383.40	2,751.30	1,008.70	992.1
	-	103.9	(-33.8)	(-42.0)	3.9	98.9	(-63.3)	(-1.6)
มูลค่าส่งออก								
ทั้งประเทศ	5,491.10	7,146.90	11,248.50	13,504.10	5,869.20	8,105.00	11,521.90	14,614.20
	-	32.6	57.4	20.1	4.8	38.1	42.2	26.8
ภาคเหนือ	865.20	2,160.50	883.3	290.2	1,125.30	2,040.10	407.9	436.5
	-	149.7	(-59.1)	-67.1	9	-81.3	(-80.0)	7
มูลค่านำเข้า								
ทั้งประเทศ	1,340.40	1,657.30	4,330.00	4,226.70	1,327.00	3,092.50	3,945.40	4,082.20
	-	23.6	161.3	-2.4	-0.6	133.1	-27.6	-3.5
ภาคเหนือ	347.50	311.8	753.3	659	258.1	711.2	600.8	555.6
	-	-10.3	141.6	-12.5	-13.7	175.5	-15.5	-7.5
ดุลการค้า								
ทั้งประเทศ	4,050.80	5,489.60	6,918.50	9,277.40	4,542.20	5,012.40	7,576.50	10,531.90
ภาคเหนือ	517.70	1,848.70	130	-368.8	867.1	1,328.90	-192.9	-119.1

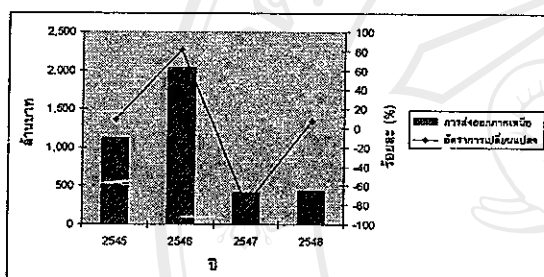
ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548)

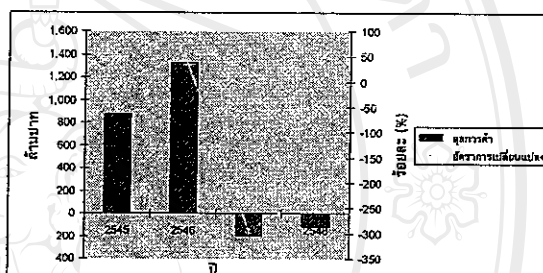
รูปที่ 1 มูลค่าการค้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

รูปที่ 2 การนำเข้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

รูปที่ 3 การส่งออกและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

รูปที่ 4 มูลค่าการค้าและอัตราการเปลี่ยนแปลงของสินค้าผัก-ผลไม้ในภาคเหนือ

ปี 2546

ในปี 2546 ลำไยอบแห้งมีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าเกษตรพืชที่ส่งออกจำนวน 52 ชนิดที่ทำส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน โดยมีมูลค่าเท่ากับ 2,302.35 ล้านบาท มูลค่าสินค้าส่งออกสินค้าเกษตรรวมทั้งหมดเท่ากับ 2,970.89 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 77 ของสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปจีนตอนใต้ทั้งหมด (ด้านตรวจพืชเชียงแสน 2546) ส่วนการนำเข้าสินค้าที่มีมูลค่าสูงสุดของปี 2546 ได้แก่ แอปเปิ้ล โดยมีมูลค่าการนำเข้าเท่ากับ 309.66 ล้านบาท จากจำนวนพืชทั้งหมด 94 ประเภทที่มีมูลค่ารวมเท่ากับ 765.345 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 40.46 รองลงมาได้แก่ สาลี่มูลค่า 236.9 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 30.9 ดังนั้นหากรวมเอามูลค่าการนำเข้าของผลไม้ชนิดหนึ่งและสองรวมกัน (แอปเปิ้ลและสาลี่) จะมีมูลค่ารวมถึงร้อยละ 71.36 ของสินค้าที่นำเข้าทั้งหมด (ด้านตรวจพืชเชียงแสน 2546)

ปี 2547

ส่วนมูลค่าการนำเข้าสินค้าจีนในปี 2547 เท่ากับ 1,008.82 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่ยังเป็นพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะแอปเปิ้ลและสาลี่ ยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยมรองลงมาได้แก่ ไม้แปรรูป กระเทียม และเมล็ดทานตะวัน

เป็นต้น และในปีนี้มีปริมาณสินค้าเพิ่มมากขึ้นจาก 94 ชนิดในปี 2546 มาเป็น 111 ชนิด โดยเฉพาะเริ่มมีผักสดหลากหลายชนิดจากจีนนำเข้ามาด้วยเช่นกัน เช่น บล็อกโคลี่ เห็ดหูหนูขาว กระหล่ำดอก ถัวลิ้นเตาหวาน คื่นหยา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าดอกไม้จากจีนเข้ามาด้วย เช่น ดอกคาร์เนชั่น ต้นกุหลาบพันธุ์ เป็นต้น

จากตารางที่ 3 สินค้าที่มีมูลค่าการนำเข้าสูงสุดยังคงเป็นแอปเปิ้ลและสาลี่ โดยมีมูลค่าเท่ากับ 294.94 และ 194.9 ล้านบาทเมื่อเทียบกับมูลค่าการนำเข้าพืชจากจีนเท่ากับ 1,008.88 ล้านบาทหรือคิดเป็นร้อยละ 29.23 และ ร้อยละ 19.3 ตามลำดับ ในปีนี้มีมูลค่าการนำเข้าของเมล็ดทานตะวันเพิ่มสูงขึ้นจาก 31.56 ล้านบาทมาเป็น 116.57 ล้านบาทหรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 269.35 จึงทำให้มูลค่าการนำเข้าของเมล็ดทานตะวันในปี 2547 คิดเป็นร้อยละ 11.55 ของมูลค่าการนำเข้าพืชและผลิตภัณฑ์จากพืชจากจีนตอนใต้

สำหรับสินค้าส่งออกสินค้าเกษตรพืชของไทย มีมูลค่าเท่ากับ 1,875.64 ล้านบาทปรากฏว่าในปี 2547 สินค้าที่มีการส่งออกเป็นอันดับหนึ่ง คือยางพารา มีมูลค่าเท่ากับ 872.65 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ ลำไยอบแห้ง มีมูลค่าเท่ากับ 759.22 ล้านบาท โดยคิดเป็นร้อยละ 40.47 ของมูลค่าการส่งออกทั้งหมด นอกจากนั้นจะเป็นสินค้าเกษตรจำพวกน้ำมันพืช เฉากะ

ตารางที่ 2 รายการสินค้านำเข้า-ส่งออกไทย-จีน ประเภทผัก/ผลไม้ 10 อันดับ

สินค้านำเข้า			สินค้าส่งออก		
ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
แอปเปิ้ล*	24.12	309.66	ลำไยอบแห้ง*	47.86	2,302.35
สาลี่*	14.15	236.9	ยางพารา	8.21	356.41
กระเทียม	13.21	72.77	น้ำมันพืช	5.17	166.05
เมล็ดทานตะวัน	2.98	31.56	เจาะน้ำเชื่อมในกระป๋อง	2.79	66.92
เห็ดหอมแห้ง*	0.28	25.4	น้ำผลไม้กระป๋อง	16.55	23.62
เมล็ดแตงโม*	0.24	16.23	กล้วยอบแห้ง	0.68	23.17
พริกแห้ง	0.5	9.04	สับปะรดอบแห้ง	0.5	10.72
บลูคโคลี	0.53	6.07	กล้วยฉาบ	0.55	2.93
เมล็ดฟักทอง	0.22	5.82	นมถั่วเหลือง	0.09	2.23
ใบชาอบแห้ง	0.54	5.73	ข้าวสารจ้าว	0.1	2.2

*สินค้า FTA ผัก-ผลไม้

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงแสน จ.เชียงราย

ตารางที่ 3 รายการสินค้านำเข้า-ส่งออกไทย-จีน ประเภทผัก/ผลไม้ 10 อันดับ

ด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปี 2547 (มกราคม-ธันวาคม)

สินค้านำเข้า			สินค้าส่งออก		
ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
แอปเปิ้ล*	26.1	294.94	ยางพารา	18.49	872.65
สาลี่*	13.99	194.9	ลำไยอบแห้ง*	33.25	759.22
เมล็ดทานตะวัน*	4.64	116.57	น้ำมันพืช	2.42	67.11
ไม้สักแปรรูป	2.34	104.46	เจาะน้ำเชื่อมในกระป๋อง	1.25	40.28
กระเทียม	9.5	47.53	มะขามหวาน	1.73	29.99
เมล็ดแตงโม*	2.75	43.4	สับปะรดอบแห้ง	0.55	21.16
กระเทียมอบแห้ง	2.76	27.67	กล้วยอบแห้ง	0.70	20.01
บลูคโคลี	2.05	21.66	มังคุดสด	1.19	19.46
เห็ดหอมแห้ง*	0.19	16.51	เมล็ดงา	0.23	6.58
เมล็ดฟักทอง	0.6	15.32	ผักสด	0.55	5.79

*สินค้า FTA ผัก-ผลไม้

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงแสน จ.เชียงราย

ในน้ำเชื่อม มะขามหวานและสับปะรดอบแห้ง เป็นต้น ในปีนี้สินค้าเกษตรแปรรูปของไทยมีแนวโน้มการส่งออกที่ชะลอตัวลงเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ดังนั้นสรุปได้ว่าในปี 2547 มีการนำเข้าสินค้าประเภทผัก/ผลไม้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สินค้าส่งออกของไทยมีการเพิ่มขึ้นในยางพาราซึ่งขึ้นมาเป็นอันดับหนึ่งของสินค้าเกษตรกรรมของไทยที่ส่งออกไปยังจีนตอนใต้ทั้งหมด 591 ชนิด (ดูตารางการนำเข้าสินค้า 92 ชนิดจากด้านตรวจพืชเชิงแสง 2547)

ปี 2548

สินค้านำเข้าจากจีนในปี 2548 เท่ากับ 1,087.41 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะแอปเปิ้ลและสาลี่ ยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยม รองลงมาได้แก่ ไม้แปรรูป กระเทียม หอมแบ่งและเมล็ดแตงโม เป็นต้น และที่น่าสังเกตคือเริ่มมีผักสดนำเข้ามามากขึ้น เช่น บล๊อคโคลี่ ถั่วเห็ดหูหนูขาว กะหล่ำดอก คื่นฉ่าย เป็นต้น ในปี 2548 ผลไม้จากจีนที่มีการนำเข้าเป็นอันดับหนึ่ง คือ สาลี่ มูลค่า 179.77 ล้านบาท รองลงมาได้แก่ แอปเปิ้ล 172.85 ส่วนสินค้าออกจากไทยไปจีนตอนใต้อันดับหนึ่งได้แก่ ยางพารา คิดเป็นมูลค่า 1,846 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.7 รองลงมาได้แก่ ลำไยอบแห้ง 1,638.98 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 44.04 ดังแสดงใน

ตารางที่ 4

สรุปได้ว่าสินค้านำเข้า/ส่งออก ไทย-จีน ในรอบ 3 ปี FTA (2546-2548) ประเภทสินค้านำเข้าจากประเทศจีนทางด้านเชียงแสนส่วนใหญ่เป็นพืชผลทางการเกษตร โดยเฉพาะแอปเปิ้ลและสาลี่ ยังคงเป็นสินค้าที่ได้รับความนิยม รองลงมาได้แก่ ไม้แปรรูป กระเทียม และเมล็ดแตงโม เป็นต้น และที่น่าสังเกตคือเริ่มมีผักสดนำเข้ามามากขึ้น โดยมีประเภทสินค้าประเภทผักที่มีมากขึ้น โดยในปี 2546 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 94 ชนิด โดยเป็นผัก 26 ชนิด ในปี 2547 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 141 ชนิด โดยเป็นผัก 34 ชนิด ส่วนปี 2548 มีการนำเข้าผักและผลไม้ถึง 136 ชนิด มีมูลค่ารวม 864.80 ล้านบาท โดยเป็นผัก 45 ชนิด มีมูลค่าเท่ากับ 147.11 ล้านบาท

สำหรับสินค้าส่งออกของไทย ลำไยอบแห้งยังเป็นสินค้าออกที่สำคัญ โดยในปี 2546 ลำไยอบแห้งมีมูลค่าการส่งออกสูงสุดในบรรดาสินค้าเกษตรพืชที่ส่งออกจำนวน 52 ชนิดที่ทำการส่งออกผ่านด่านศุลกากรเชียงแสน โดยมีมูลค่าคิดเป็นร้อยละ 77 ของสินค้าเกษตรที่ส่งออกไปจีนตอนใต้ทั้งหมด และมีสัดส่วนลดลงเหลือเพียงร้อยละ 40.47 ในปี 2547 ร้อยละ 44.04 ในปี 2548

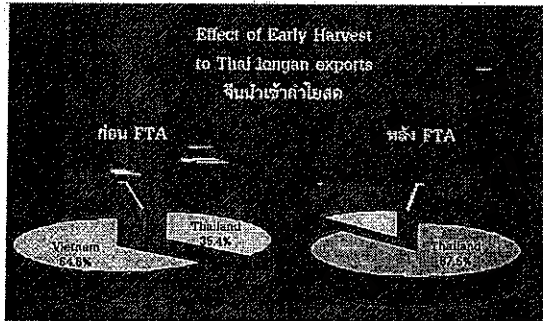
ตารางที่ 4 รายการสินค้านำเข้า-ส่งออกไทย-จีน ประเภทผัก/ผลไม้ 10 อันดับ

ด้านอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ปี 2548 (มกราคม-ธันวาคม)

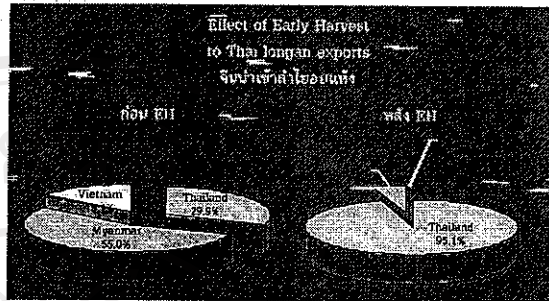
สินค้านำเข้า			สินค้าส่งออก		
ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)	ชนิดสินค้า	น้ำหนัก (ล้าน ก.ก.)	มูลค่า (ล้านบาท)
สาลี่*	10.95	179.77	ยางพารา	33.63	1,846.00
แอปเปิ้ล*	18.31	172.85	ลำไยอบแห้ง*	69.87	1,638.98
ไม้สักแปรรูป	5.82	158.36	เงาะน้ำเชื่อมในกระป๋อง	2.10	69.73
บล๊อคโคลี่	4.80	78.30	สับปะรดอบแห้ง	0.93	36.07
กระเทียม	6.78	34.54	เมล็ดแตง	0.86	27.822
หอมแบ่ง	3.31	29.61	ผลไม้กระป๋อง	0.65	19.25
เมล็ดทานตะวัน*	2.93	27.3	มะขามหวาน	1.44	17.27
เมล็ดพืชทอง	0.99	26.92	มังคุดสด	0.65	12.4
ถั่วลิสงเตา	1.23	14.79	ชากรก้วยไม้	2.85	11.61
กระเทียมอบแห้ง	1.28	12.78	ข้าวสาร	0.41	5.24

*สินค้า FTA ผัก-ผลไม้

ที่มา: ด้านศุลกากรเชียงแสน จ.เชียงราย

รูปที่ 5 ผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ที่มีต่อการส่งออกลำไยสด

รูปที่ 6 ผลกระทบของข้อตกลงการค้าเสรีไทย-จีนประเภทผัก-ผลไม้ที่มีต่อการส่งออกลำไยสด

ดังนั้นสรุปได้ว่า ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2546 เป็นต้นมา มีการนำเข้าสินค้าประเภทผัก/ผลไม้เพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สินค้าส่งออกของไทยส่วนใหญ่เป็นสินค้าอื่นๆ ที่มีใช้ผัก-ผลไม้ มีเพียงลำไยอบแห้งเท่านั้นที่มีการส่งออกจำนวนมาก แต่ก็มีสัดส่วนที่ลดลง (ดูรูปที่ 5-6)

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงพาณิชย์ และคณะ. ผลกระทบจากการเป็นเมืองท่าของอำเภอเชียงแสนและอำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- กรมการค้าต่างประเทศ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเปิดประตูเชื่อมเศรษฐกิจชายแดนไทยไปจีนตะวันตก วันที่ 13 สิงหาคม 2545 ณ โรงแรมปรีชาเลขา. กรุงเทพฯ: กรมการค้าต่างประเทศ, 2545.
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. เส้นทางอนาคต ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจไทย-จีน. กรุงเทพฯ: กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, 2545.
- กรณีศึกษา เพชรแก้ว. การค้าและการขนส่งทางเรือในแม่น้ำโขง: ผลกระทบต่อผู้ประกอบการไทย. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- กรณีศึกษา ธรรมรัตน์. ผลกระทบของการปิดด่านชายแดนต่อการค้าชายแดนไทย-พม่า: ศึกษากรณีอำเภอแม่สอดจังหวัดตาก. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- กาญจนา โชคถาวร. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว ในเขตภาคเหนือตอนบน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- “การค้าไทย-จีนปี 2545: ไทยขาดดุลการค้าเพิ่มขึ้น 100%.” กระแสทรรศน์ 8, 1281 (2545). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.tfrc.co.th> 25 มกราคม 2545.
- กองบรรณาธิการอนุสาร อสท. เส้นทางสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจไทย-เมียนมาร์-จีนตอนใต้. กรุงเทพฯ: องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2535
- เครือข่ายแม่น้ำเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. คำให้การของคนห้วยน้ำ. เชียงใหม่: วชิราพรส, 2549
- คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ. จุดประกายสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ. เชียงใหม่: คณะกรรมการเพื่อโครงการสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ หอการค้า 10 จังหวัดภาคเหนือ. 2547
- คณะทำงานร่วมธนาคารแห่งประเทศไทยและธนาคารแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว(นครพนม-คำม่วน และเชียงราย-บ่อแก้ว) กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2539
- ชูศักดิ์ ไตรศรีศิลป์. สี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ (ไทย-พม่า-จีน-ลาว) ยุทธศาสตร์ห้าเหลี่ยม (เชียงราย เชียงใหม่ เชียงตุง เชียงตุง เชียงรุ่ง เชียงของ) เชียงราย: ไม่ระบุปีที่พิมพ์
- ชูศรี เที้ยศิริเพชร. การเพิ่มศักยภาพการกระจายสินค้าระหว่างภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยและจีนตอนใต้โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS). เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2547.
- ซีโม โอม. “การปฏิสังขรณ์ร่องน้ำแม่ฟ้าหลวงตอนบน”. วารสารแม่น้ำโขง 2, 14 (มิถุนายน): 29. 2546.
- จิตติวรรณ ศรีเจริญ. ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนของไทยในจีน. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- ดวงกมล สุนทรวัฒน์. การศึกษาผลกระทบต่อไทยเมื่อจีนเข้าเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก โดยใช้แบบจำลอง GTAP. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

- ด้านศุลกากรเชียงแสน. รายงานผลการปฏิบัติงานปี 2548.
เชียงราย: ด้านศุลกากรเชียงแสน. 2548.
- ด้านศุลกากรแม่สาย. 2548. การกิจและผลการดำเนินงานปี
2548. เชียงราย: ด้านศุลกากรแม่สาย. 2548
- ด้านศุลกากรเชียงของ. ข้อมูลการลักลอบหนีศุลกากร. (เอกสาร
ไม่เผยแพร่). 2545.
- ดิเรก พงศ์มพัฒน์ และคณะ. ผลกระทบของการเปิดเสรีต่อ
แรงงานไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ คณะ
เศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.
- ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย. มณฑลยูน
นาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่ง
ประเทศไทย, 2546.
- _____. มณฑลยูนนาน. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออก
และนำเข้าแห่งประเทศไทย, 2548.
- _____. ลาว. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า
แห่งประเทศไทย, 2548.
- _____. สปป.ลาว. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้า
แห่งประเทศไทย, 2548.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. คณะทำงานร่วมระหว่างหน่วยวิชา
การ สาขาภาคเหนือ กับฝ่ายวิชาการและฝ่ายการต่าง
ประเทศ. รายงานผลการศึกษาการค้าชายแดน ไทย-
พม่า (อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมือง อำเภอแม่สะเรียง
จังหวัดแม่ฮ่องสอน. กรุงเทพฯ : ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2537.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. สำนักงานภาค และสาขาย่อยนโยบายการ
เงิน. การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ:
มาเลเซีย พม่า จีนตอนใต้ ลาวและกัมพูชา. กรุงเทพฯ:
ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548.
- นิภาวรรณ วิชัย และคณะ. โครงการศึกษาภาพรวมธุรกิจท่อง
ถิ่นอำเภอเชียงแสน: รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์.
2549
- นิจดา เดชะเจริญวิกุล. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อธุรกิจบริเวณ
ชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.
การค้นคว้าแบบ อิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหา
วิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- นิพนธ์ ไชยมงคล. การศึกษาสถานการณ์การค้าเสรีไทย-จีน
หน้า 23-32 เชียงใหม่: ผลงานวิจัยของมูลนิธิโครงการ
หลวงประจำปี 2547, 2547
- นิสิต พันธมิตร. ปัญหาการค้าชายแดนภาคเหนือตอนบน:
กรณีศึกษาจังหวัดเชียงราย, เชียงใหม่, น่าน,
แม่ฮ่องสอน. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- บุญสวาท พฤทธิกานนท์ และคณะ. การขยายสู่ทางการค้า
ระหว่างประเทศจีนตอนใต้กับภาคเหนือของประเท
ไทย. เชียงใหม่: คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. 2547.
- บริษัท ทีมคอลล์ดิงแอนด์แมนเนจเม้นท์ จำกัด. การศึกษาผล
กระทบสิ่งแวดล้อมจากการปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการ
เดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง. รายงาน
ฉบับสมบูรณ์ (รายงานหลัก) เสนอต่อสำนักงาน
นโยบายและทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2547
- บัญชา คูอาริยะกุล. ผลกระทบทางเศรษฐกิจของการค้าชาย
แดนในจังหวัดน่าน. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- ประคอง รักขังวงศ์. อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ.
การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหา
วิทยาลัยเชียงใหม่, 2543.
- พิษณุ เจริญมหาสาร และคณะ. ถอดแถมมังกร ตอน ลัด
เจาะรายมณฑล. กรุงเทพฯ: 2548
- ประคอง รักขังวงศ์. อุปสรรคการค้าในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ.
การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหา
วิทยาลัย เชียงใหม่. 2543.
- พัฒนา ช้วนรักธรรม. การลักลอบหนีศุลกากรและปัญหาการ
ป้องกันและปราบปราม. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2528
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. สำนักบริการคอมพิวเตอร์และ
สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย (TDRI) แผนการ
ลงทุนจังหวัด เชียงราย, 2537.
- มานัส เรืองจิตชีवाल. พฤติกรรมการใช้บริการธนาคาร
พาณิชย์ของพ่อค้าชายแดนในเขตอำเภอแม่สาย
จังหวัดเชียงราย การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2545.
- ยุทธนา ทิพย์การุณ และคณะ. การประเมินมาตรการป้องกัน
และปราบปรามการลักลอบนำเข้ากระเทียมของกรม
ศุลกากร โดยศึกษาเฉพาะกรณีพื้นที่จังหวัดเชียงราย.
การศึกษาดูตามแนวพระราชดำริประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2544.
- ลือชัย จุลาลัย และคณะ. เศรษฐกิจภาคเหนือประเทศไทย:
ปัจจุบันและอนาคต. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า. 2538
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศเบื้องต้น.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ มหา
วิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2545.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. สารานุกรมเศรษฐกิจจีน. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ. 2548.

- วินัส ฤกษ์ชัย และคณะ ผลกระทบของการสร้างทางหลวงจาก
จินตอนใต้ผ่านลาวมาสู่ชายแดนไทยต่อการค้าและการ
ลงทุนในภาคเหนือตอนบนของไทยและสปป.ลาว,
รายงานฉบับร่าง, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
เชียงใหม่: 2549
- วารินทร์ วงษ์หาญเขาว์ และคณะ. ยุทธศาสตร์การค้า
ชายแดนและการค้าผ่านแดนประเทศไทยกับประเทศ
ในกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขง. กรุงเทพฯ: สถาบันยุทธ-
ศาสตร์การค้า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2547.
- วิบูลย์ ตั้งกิตติภากรณ์. นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของ
มณฑลยูนนาน: เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง
สู่ทางและโอกาสการค้าการลงทุนของไทยในจินตอนใต้
วันที่ 20 ธันวาคม 2545 ณ อาคารอเนกประสงค์
ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ, เชียงใหม่:
ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ, 2545.
- สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โครงการศึกษา
เพื่อจัดทำแผนการค้าและการเดินทางตามความตกลงด้านการ
ขนส่งทางถนนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อน
บ้าน. กรุงเทพฯ: สถาบันการขนส่ง จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. 2548.
- สมมะโน ณ เชียงใหม่. ศูนย์กลางการค้าและเส้นทางการค้าใน
อาณาจักรล้านนาไทย ช่วง พ.ศ. 1839-2442. วิทยา-
นิพนธ์วิทยาศาสตร์มหามบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
2538
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ, ศูนย์พัฒนาภาคเหนือ. แนวทางพัฒนาเศรษฐกิจ
ชายแดนภาคเหนือ เชียงใหม่: สำนักงานคณะ
กรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2541.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่ง
ชาติ. การศึกษาความเหมาะสมการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจ
พิเศษชายแดนจังหวัดเชียงราย. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
2544
- _____. เขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนเชียงราย: ประจักษ์
ตะวันตก. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.nesdb.go.th/econSocial/spetialDev/attachment/data12.doc>. 16 พฤศจิกายน 2547.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย. สรุปภาวะการค้าชายแดน
จังหวัดเชียงราย ประจำปี 2542. เชียงราย: สำนักงาน
พาณิชย์จังหวัดเชียงราย. 2542
- _____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี
2543. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย.
2543.
- _____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี
2544. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย.
2544.
- _____. สรุปภาวะการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย ประจำปี
2545. เชียงราย: สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย.
2545.
- _____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย
ประจำปี เดือน มกราคม-กันยายน 2546. เชียงราย :
สำนัก 2546.
- _____. สถิติมูลค่าการค้าชายแดนจังหวัดเชียงราย
ประจำปี เดือน มกราคม-กันยายน 2546-2549 [ออน
ไลน์] แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/60/028-kong.html>. 26 พฤษภาคม 2549.
- สุรเกียรติ์ เจนวัฒนศิริชัย. ความต้องการของนักธุรกิจทอง
ถิ่นต่อการลงทุนในเขตเศรษฐกิจชายแดนจังหวัด
เชียงราย. การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง. 2547.
- สุทธิศักดิ์ ปวรวิสันต์. ประวัติการบุกเบิกเส้นทางแม่น้ำโขง,
หนังสือเชียงราย "เชียงราย 2000" ฉบับที่ 24 ปีที่ 1
เดือนมกราคม 2538.
- ลีปพงษ์ พงษ์สวัสดิ์. การพัฒนาการพื้นที่ของการค้าและ
บริการเมืองชายแดนแม่สายจังหวัดเชียงราย.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546.
- ศุภธิดา อติศรศุภพงษ์. การค้าชายแดนในอำเภอแม่สายและ
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าแบบ
อิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
2549.
- อารดา มงคลโรจน์สกุล. การดำเนินธุรกิจของผู้นำเข้าเสื้อผ้า
สำเร็จรูปจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนบริเวณ
ชายแดนไทย-พม่า อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย.
การค้นคว้าแบบอิสระบริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่. 2546.
- _____. แม่ฟ้าหลวง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://skyd.norg/html/sekhi/60/028-kong.html>. 26 พฤษภาคม 2549.
- องอาจ สุขุมลวรรณ. การค้าชายแดนไทย-จีนตอนใต้ :
กรณีศึกษาอำเภอแม่สายและเชียงแสน จังหวัด
เชียงราย การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตรมหา-
บัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2546
- Chuthatip Mancepong "Dynamics of Industrial
Development in Border Towns ; Case Studies
of Thailand" Doctoral dissertation. University
of New South Wales, 2003.

แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ <http://www.dft.moc.go.th/chiangrai/border.asp>

อักษรศรี พานิชสาส์น ข้อเท็จจริง ปัญหา และโอกาสในการ
เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจไทย-จีน : กรณีศึกษาการค้าไทย-
มณฑลตะวันตกเฉียงใต้ของจีน การประชุมวิชาการระดับ
ชาตินักเศรษฐศาสตร์ ครั้งที่ 1 <http://www.nesdb.go.th/econSocial/macro/TNCE/Papers.htm#1>

ศูนย์สารสนเทศ สำนักจัดระบบการขนส่งทางบก กรมการ
ขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม. สภาพเส้นทางไทย-
พม่า จีน http://www.itpcenter.com/intertrans/trans2/thai_chai.html

สวนวิจัยและพัฒนาอุทกวิทยา กรมทรัพยากรน้ำ สถานการณ์
แม่น้ำโขง <http://202.129.59.150/brdh/mkriver.htm>

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย สถิติการค้ากับประเทศ
เพื่อนบ้าน สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงราย <http://www.moc.go.th/opscenter/cr/index.html>

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved